

ULIC

PROCEEDINGS BOOK

ABSTRACT

MAY 8-10, 2025
TOKAT, TÜRKİYE

ISBN: 978-625-96816-1-0

ULIC

PROCEEDINGS BOOK

ABSTRACT

**MAY 8-10, 2025
TOKAT, TÜRKİYE**

ISBN: 978-625-96816-1-0

Publisher:

Tokat Gaziosmanpaşa University

Editors:

Prof. Dr. Rüştü YAYAR

Prof. Dr. Yücel EROL

Assist. Prof. Metehan ŞAHİN

E-Book Layout, Preparation and Composition:

Assist. Prof. Metehan ŞAHİN

Res. Assist. Berna AKBAY

Organized by:

Tokat Gaziosmanpaşa University

Ankara Hacı Bayram Veli University

Islamic University in Uganda

Azərbaycan Texniki Universiteti

Akhmet Yassawi University

Auezov University

Institute of Economics of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan

Kaunas University of Technology

Ukrainian State University of Science and Technologies

Universite des Sciences Juridiques et Politiques de Bamako

Honorary Committee

Abdullah KÖKLÜ

Governor of Tokat

Mehmet Kemal YAZICIOĞLU

Mayor of Tokat

Prof. Dr. Fatih YILMAZ

Rector of Tokat Gaziosmanpaşa University

Prof. Dr. Mehmet Naci BOSTANCI

Rector of Ankara Hacı Bayram Veli University

Prof. Dr. Ahmed-Zaki Darkhan Zhumakanovych

Rector of Auezov University, Kazakhstan

Prof. Dr. Eugenijus Valatka

Rector of Kaunas University of Technology, Lithuania

Prof. Dr. Ismail Simbwa GYAGENDA

Rector of Islamic University in Uganda, Uganda

Prof. Dr. Kostiantyn SUKHYI

Rector of Ukrainian State University of Science and Technologies, Ukraine

Prof. Dr. Nazim MUZAFFARLI (IMANOV)

General Director of the Institute of Economics of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan, Azerbaijan

Prof. Dr. Paul TRAORE

Rector of Universite des Sciences Juridiques et Politiques de Bamako, Mali

Prof. Dr. Vilayat VALIYEV

Rector Azərbaycan Texniki Universiteti, Azerbaijan

Dr. Zhanar Temirbekova

Rector of Akhmet Yassawi University, Kazakhstan

Congress Chair

Prof. Dr. Rüştü YAYAR

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Congress Secretariat

Assist. Prof. Metehan ŞAHİN

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Alp ARSLAN

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Ayşegül KURT

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Berna AKBAY

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Hatice Nursena YÜCEL

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Muhammed Fatih IŞIKMAN

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Oğuzhan DEMİR

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Taylan ŞENGÜL

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Yasin GÜLYÜZ

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Res. Assist. Yusufcan ÖZKAYIT

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Organizing Committee

Prof. Dr. Rüştü YAYAR (Organizing Committee Chair)	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Yücel EROL (Organizing Committee Vice Chair)	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assist. Prof. Metehan ŞAHİN (Organizing Committee Vice Chair)	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜVEN	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Çetin BEKTAŞ	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Muhittin DEMİRAY	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Nataliia CHUPRYNA	Ukrainian State University of Science and Technologies, Ukraine
Prof. Dr. Salih BARIŞIK	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Sema POLATCI	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Serap BARIŞ	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Tuğba KILIÇER	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Prof. Dr. Vilmantė Kumpikaitė-Valiūnienė	Kaunas University of Technology, Lithuania
Prof. Dr. Yusuf TEMÜR	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Allahyar MURADOV	Institute of Economics of the Ministry of Science and Education of the Republic of Azerbaijan
Assoc. Prof. Aynash OSHIBAYEVA	Akhmet Yassawi University, Kazakhstan
Assoc. Prof. Besbayev Gani ABZELBEKOVICH	Auezov University, Kazakhstan
Assoc. Prof. Çetin KAPLAN	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Elif BOYRAZ	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Emre ASLAN	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Göktuğ ŞAHİN	Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye
Assoc. Prof. Hayrettin TÜLEYKAN	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Keşutis Duoba	Kaunas University of Technology, Lithuania
Assoc. Prof. Margareta ASLAN	Babeş-Bolyai University, Romania
Assoc. Prof. Mutlu SESLİ	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Natavan NAMAZOVA	Azərbaycan Texniki Universiteti, Azerbaijan
Assoc. Prof. Olena CHERNYSHEVA	Ukrainian State University of Science and Technologies, Ukraine
Assoc. Prof. Rukiye Mehtap ÖZLÜ	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Sevil ŞAHİN	Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Assoc. Prof. Suat BEYLUR	Akhmet Yassawi University, Kazakhstan

Scientific Committee

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Islamic University in Uganda, Uganda
Islamic University in Uganda, Uganda
Islamic University in Uganda, Uganda
Akhmet Yassawi University, Kazakhstan
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Council of Higher Education, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Islamic University in Uganda, Uganda

Sivas Cumhuriyet University, Türkiye
Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Sivas Cumhuriyet University, Türkiye
Yalova University, Türkiye
Université des Sciences Juridiques et Politiques de Bamako, Mali
İstanbul Medipol University, Türkiye
Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye

Prof. Dr. Cumhuri ERDEM
Prof. Dr. Dinmuhammed KELESBAYEV
Prof. Dr. Ebru Çağlayan AKAY
Prof. Dr. Fatih Coşkun ERTAŞ
Prof. Dr. Fatih ERTUGAY
Prof. Dr. Fehim BAKIRCI
Prof. Dr. Ferit ÖLÇER
Prof. Dr. Fevzi Serkan ÖZDEMİR
Prof. Dr. Hakan ÇETİNTAŞ
Prof. Dr. Halim Emre ZEREN
Prof. Dr. Hamza ATEŞ
Prof. Dr. Himmət KARADAL
Prof. Dr. Hüsəmettin İNAÇ
Prof. Dr. İbrahim DOĞAN
Prof. Dr. Kadir ARDIÇ
Prof. Dr. Oğuz YILDIRIM
Prof. Dr. Osman ÇEVİK
Prof. Dr. Osman DEMİR
Prof. Dr. Osman KARKACIER
Prof. Dr. Ömer KURTBAĞ
Prof. Dr. Selçuk AKÇAY
Prof. Dr. Selçuk KENDİRLİ
Prof. Dr. Suat UĞUR
Prof. Dr. Süleyman Serdar KARACA
Prof. Dr. Türker ŞİMŞEK
Prof. Dr. Yusuf Ziya TAŞKAN
Prof. Dr. Zeki DOĞAN
Prof. Dr. Zeynep HATUNOĞLU
Assoc. Prof. Aysel ARSLAN
Assoc. Prof. Büşra TOSUNOĞLU
Assoc. Prof. Çiğdem TUĞAÇ
Assoc. Prof. Hakan ARIDEMİR
Assoc. Prof. Hatice ÇELİK
Assoc. Prof. Kadir DELİGÖZ
Assoc. Prof. Muhammed Kürşat TİMURÖĞLU
Assoc. Prof. Meziyet Sema ERDEM
Assoc. Prof. Nermin KİŞİ
Assoc. Prof. Özlem DEMİR

Bolu İzzet Baysal University, Türkiye
Akhmet Yassawi University, Kazakhstan
Marmara University, Türkiye
Atatürk University, Türkiye
Sivas University University, Türkiye
Atatürk University, Türkiye
Hatay Mustafa Kemal University, Türkiye
Ankara University, Türkiye
Balıkesir University, Türkiye
Aydın Adnan Menderes University, Türkiye
İstanbul Medeniyet University, Türkiye
Bolu İzzet Baysal University, Türkiye
Kütahya Dumlupınar University, Türkiye
Yozgat Bozok University, Türkiye
Sakarya University, Türkiye
Alanya Alaaddin Keykubat University, Türkiye
Selçuk University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Akdeniz University, Türkiye
Erciyes University, Türkiye
Afyon Kocatepe University, Türkiye
Hitit University, Türkiye
Çanakkale Onsekiz Mart University, Türkiye
Malatya Turgut Özal University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Ankara Yıldırım Beyazıt University, Türkiye
Niğde Ömer Halisdemir University, Türkiye
Tarsus University, Türkiye
Ondokuz Mayıs University, Türkiye
Gümüşhane University, Türkiye
Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye
Kütahya Dumlupınar University, Türkiye
Social Sciences University of Ankara, Türkiye
Atatürk University, Türkiye
Atatürk University, Türkiye
Bolu İzzet Baysal University, Türkiye
Zonguldak Bülent Ecevit University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye

Assoc. Prof. Veysel YILMAZ
Assoc. Prof. Yavuz ACUNGİL
Assoc. Prof. Yunus Emre BİROL
Assoc. Prof. Yusuf DEMİR
Assist. Prof. Batuhan ERSÖZ
Assist. Prof. Emine Başak SAVAŞ
Assist. Prof. Hümeysra SADAKLIOĞLU
Assist. Prof. İlber Cemal Nuri ÖZDEMİRCİ
Assist. Prof. Melih COŞGUN
Dr. Almas KURALBAYEV
Dr. Almasbek ANUARBEKULY
Dr. Khairulla MASSADIKOV
Dr. Makpal ANLAMASSOVA

Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Sivas Cumhuriyet University, Türkiye
Sivas Cumhuriyet University, Türkiye
Tokat Gaziosmanpaşa University, Türkiye
Amasya University, Türkiye
Erzincan Binali Yıldırım University, Türkiye
Kilis 7 Aralık University, Türkiye
Niğde Ömer Halisdemir University, Türkiye
Akhmet Yassawi University, Kazakhstan
Akhmet Yassawi University, Kazakhstan
Akhmet Yassawi University, Kazakhstan
Akhmet Yassawi University, Kazakhstan

FOREWORD

In today's world, academic knowledge has evolved beyond the confines of individual disciplines and now derives its true meaning at the intersection of diverse fields, cultures, and perspectives. We live in an era where economic, political, and social challenges are increasingly interconnected. The spirit of this era not only demands the possession of knowledge but also its dissemination, amplification, and transformation. The universal language of science stands as one of our most powerful guides in navigating this transformation.

This year's congress brought together participants from a broad range of fields, including banking and finance, economics, business administration, public administration, political science, international relations, public finance, statistics, econometrics, labor economics, and industrial relations. The event served as a vivid demonstration of how academic disciplines can learn from one another and collaborate in the co-creation of knowledge.

In line with this understanding, the 2nd International Congress on Economic and Administrative Studies was held on May 8–10, 2025, hosted by the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Tokat Gaziosmanpaşa University, in collaboration with 10 universities from both Türkiye and abroad. The 2025 congress welcomed a total of 195 papers from 15 different countries. Among these, 132 were presented in-person and 63 were delivered through online sessions. The high level of engagement demonstrated by the participants once again confirmed that our congress has become not only a national but also an international hub of scholarly exchange. Each presentation contributed not only to its specific field of study but also opened the door to new research questions, collaborative efforts, and interdisciplinary exploration.

The success of this congress has been made possible through the invaluable contributions of many stakeholders. I would first like to extend my sincere gratitude to Governor of Tokat, Mr. Abdullah Köklü, for his steadfast support; to Mayor of Tokat, Mr. Mehmet Kemal Yazıcıoğlu, for his continued contributions to the scientific and cultural life of our city; and to Rector of Tokat Gaziosmanpaşa University, Prof. Dr. Fatih Yılmaz, for his unwavering commitment to academic development of our university.

I would also like to express my heartfelt thanks to the organizing committee, scientific board, and congress secretariat, who worked with great dedication throughout both the planning and implementation phases of the event; to the administrative staff who provided technical support; and to all of our sponsors and partners who contributed to this endeavor.

This congress has proven to be not only an academic event but also a productive meeting point where different cultures, ways of thinking, and intellectual passions converged. I sincerely hope that the International Congress on Economic and Administrative Studies will continue to grow in the years ahead, reach even broader audiences, and secure its place as a permanent fixture in the international academic calendar.

Best regards,
ULIC 2025 Congress Chair
Prof. Dr. Rüştü YAYAR

CONTENTS

NET ELEKTRİK İTHALATI DURAĞAN MI? TÜRKİYE ÖRNEĞİ.....	6
TOKSİK LİDERLİK VE ÖRGÜTSEL UMURSAMAZLIK: KURAMSAL BİR DEĞERLENDİRME VE MODEL ÖNERİSİ	7
İŞ HAYATINDA KADIN GÜCÜ: KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ VE İSTİHDAM	9
AZERBAIJAN’DA DİJİTALLEŞME VE YAPAY ZEKA’NIN KAMU SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	10
YEREL SİYASETİN GÖRÜNMEYEN YÖNETSEL PRANGALARI: YAPISAL ENGELER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	11
YEREL SİYASAL AKTÖRLERİN YABANCI UYUKLU ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE BAKIŞ AÇILARI	12
HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA YAPILAN DÜZENLEMELERLE İLGİLİ ÇIKAN HABERLER ÜZERİNDEN BİR SÖYLEM ANALİZİ.....	13
BİR OLAY, İKİ HAFIZA: OLUJA (FIRTINA) OPERASYONU ÜZERİNDEN SEÇİLMİŞ TRAVMA VE SEÇİLMİŞ ZAFER.....	14
AFET VE ACİL DURUM TOPLANMA ALANLARININ BİLİNİRLİĞİ ÜZERİNE ÇANAKKALE BELEDİYESİ ÖRNEĞİNDE BİR ARAŞTIRMA	15
ERP SİSTEMLERİNİN ÜRETİM SÜREÇLERİNDE KARBON AYAK İZİ YÖNETİMİNE ENTEGRASYONU: SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM İÇİN KAVRAMSAL BİR MODEL ÖNERİSİ.....	16
ASİMETRİK BİLGİ SORUNUNA ÇÖZÜM ÖNERİSİ: AHLAKLI İNSAN	17
ALMANYA’DAKİ TÜRK SAVUNUCULUK VE LOBİCİLİK ÇABALARINA DAHA YAKINDAN BİR BAKIŞ: SORUNLAR, NEDENLER, ETKİLİ ARAÇLAR VE SENARYO PLANLAMASI.....	18
Yapay Zeka Çağında Sürdürülebilir Kariyer: Çalışmanın Geleceğine Yön Vermek	19
KATILIM BANKALARI MÜŞTERİ ŞİKAYETLERİNİN METİN MADENCİLİĞİ VE DUYGU ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	20
GÖÇ, GÜVENLİK, GÜVENLİKLEŞTİRME VE POPÜLİZM ÜZERİNE BİR İNCELEME	21
KENTSEL KOŞULLARIN 6 ŞUBAT DEPREM GÖÇMENLERİNİN ENTEGRASYON SÜRECİNE ETKİSİ: ÇANAKKALE İLİ ÖRNEĞİ.....	22
AN OVERVIEW OF DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS IN IRAQ AFTER SADDAM HUSSEIN	23
SOSYAL POLİTİKA PERSPEKTİFİNDEN İŞSİZLİK SİGORTASI VE GÜNCEL SORUNLAR	24
DÖVİZ KURU TAHMİNİNE YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ: ABD DOLARI ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA	25
TÜRKİYE’DE 1980 SONRASI BANKA İFLASLARININ KURUMSAL İKTİSADİ ANALİZİ	26
TÜRK KADINININ TARİHİ SÜREÇTE ROLÜ VE SİYASAL TEMSİL MESELESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	27
TÜRKİYE’DEKİ GÖÇ POLİTİKALARININ HUKUKİ BOYUTU	28
MUHASEBE MESLEĞİNDE DİJİTALLEŞME VE YENİ UZMANLIK ALANLARI	29
ANTİK ÇAĞ’DA BİR AMASYALI’NIN KENTSEL NOTLARI: STRABON’UN GEOGRAPHIKA’SINDA KENTLER, KENTSEL AĞLAR VE SORUNLAR	30
YAPAY ZEKA VE TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE’NİN ULUSAL YAPAY ZEKA STRATEJİ BELGESİ İŞİĞİNDE DEĞERLENDİRME	31
FİNANSAL OKURYAZARLIK EKSENİNDE BİR ÇALIŞMA: BANKALARIN ÇOCUK BANKACILIĞI UYGULAMALARININ İNCELENMESİ.....	33

FELDSTEİN–HORİOKA HİPOTEZİNİN KANTİL REGRESYON TEMELLİ ANALİZİ: PIİGS ÜLKELERİ ÜZERİNE AMPİRİK BULGULAR.....	34
TOKAT'TA BULVAR, CADDE VE SOKAK İSİMLENDİRMELERİNİN KATEGORİK DAĞILIMI	35
İÇİMDEN Mİ GELDİ? HEDİYELEŞME KÜLTÜRÜNÜN EVRİMİ VE ÖZEL GÜNLERDE HEDİYE SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNE BİR İNCELEME	36
TÜKETMEK İÇİN VAR OLMAK YA DA VAR OLACAK KADAR TÜKETMEK: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİLİNÇLİ TÜKETİM EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	37
THE PARADOX OF OVERQUALIFICATION: WHY HIGHLY SKILLED INDIVIDUALS STRUGGLE TO FIND A JOB.....	39
SAĞLIK YÖNETİMİNDE ÇIKAR ÇATIŞMASI KONUSUNDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	40
SAĞLIK HİZMETLERİ SUNUMUNDA YAPAY ZEKÂ VE ETİK KONUSUNDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	41
KARA PARA AKLAMA SUÇUNDA KIRMIZI BAYRAKLAR.....	42
ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YAKLAŞIMIYLA EKONOMİK KÜRESELLEŞME DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AB ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	43
TÜRKİYE'DE SAĞLIKTA İNOVASYON VE EKONOMİK BÜYÜME.....	44
TEKNOLOJİK ALT YAPININ ENDÜSTRİ 4.0'A YATKINLIĞINI ÖLÇEN BİR ÇALIŞMA: SAMSUN'DA GÜBRE SEKTÖRÜNDE BİR İŞLETME ÖRNEĞİ	45
KAMUSAL ALAN İÇERİSİNDEKİ ÖZEL ALAN: KADIN KIRAATHANELERİ VE KÜLTÜR MERKEZLERİ (BELMEK) TOKAT ÖRNEĞİ.....	46
ROMANYA'DAKİ OSMANLI HALILARI FONU: KÜLTÜREL ETKİ YAYMA VE KÜLTÜREL TANITIM ARASINDA SOFT POWER ARACI	47
UMURSAMAZLIĞIN DERİNLİKLERİNDEN ORTAK BİR HAZİNENİN İŞİLTİSİNE: ROMANYA'DAKİ OSMANLI HALILARININ KORUMA ALTINA ALINMASI GEREKLİLİĞİ.....	48
TÜRKİYE'DE İTTİFAK SİYASETİNİN SİYASAL KATILMA SÜREÇLERİNE ETKİSİ	49
KAPİTALİZMİN KAYIP TİNİ VE NEGANTROPOSEN.....	50
DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE VERGİLEME: ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERE YÖNELİK VERGİ POLİTİKALARI.....	51
KRİZİN ÇALIŞAN PERFORMANSINA ETKİSİ VE DÖNÜŞÜMCÜ LİDERİN ARACI ROLÜ: OBS ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ	52
ILO PERSPEKTİFİNDEN BAĞIMLI SERBEST ÇALIŞMA: ÇALIŞMANIN DÖNÜŞÜMÜ VE ULUSLARARASI DÜZENLEME ARAYIŞLARI	53
KAMU BORÇ BASKISI VE ÖZEL SEKTÖR KREDİLERİ ARASINDAKİ ASİMETRİK İLİŞKİ: TÜRKİYE İÇİN BİR KUANTİL REGRESYON ANALİZİ.....	54
DİJİTAL PAZARLAMADA GÜNCEL DURUM DEĞERLENDİRMESİ; ÖRNEK UYGULAMALAR	55
TARIMSAL ÜRETİCİ BİRLİKLERİ ÜYELERİNİN DİJİTAL PAZARLAMAYA YATKINLIK DURUMU; TOKAT İLİ ÖRNEĞİ	56
İŞ TASARIMINDA YENİ STRATEJİ SESSİZ İŞE ALMA.....	57
BARIŞIN BAĞRINA SAPLANMIŞ HANÇER: İSRAİL.....	58
TÜRKİYE'DE TERSİNE GÖÇ OLGUSU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	59
İYİ YÖNETİM İLKELERİNDEN MAKUL SÜREDE KARAR VERME: OMBUDSMAN KARARLARI ÇERÇEVESİNDE BİR İNCELEME.....	60

DİJİTALLEŞMENİN KAYIT DIŞI EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: TR 72 BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA ..	61
ETİK İKLİM VE ÇATIŞMA EĞİLİMİ: ALGILAR VE ETKİLER	62
İŞLEM ADALETSİZLİĞİNİN MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ÜZERİNE ETKİSİ: ÖRGÜTSEL SESSİZLİĞİN ARACI ROLÜ	63
LİDERLİK TİPLERİNİN ÇALIŞAN BAĞLILIĞI VE PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: TOKAT GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ	64
ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE HEGEMONYA KAVRAMI VE HEGEMONYAYA İLİŞKİN TEORİLER.....	65
YOUNG, ONLINE, AND DIVIDED: GENDER AND COUNTERPUBLICS IN SOUTH KOREA.....	66
KENT HAKKI KURAMI ÇERÇEVESİNDE TOKAT BELEDİYESİ'NİN SUNDUĞU KÜLTÜREL HİZMETLERİN ANALİZİ	67
ÖRGÜT KÜLTÜRÜNÜN GÖREV PERFORMANSI ÜZERİNE ETKİSİ: BANKA ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	68
İKLİM DİPLOMASİSİNİN ÇIKMAZI: SU KITLIĞINDA BARIŞ MI, MİLLİYETÇİLİK Mİ? DİCLE-FIRAT HAVZASI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ	69
ARTIFICIAL INTELLIGENCE STRATEGIES IN THE GULF COUNTRIES: A COMPARATIVE ANALYSIS	70
YEREL YÖNETİMLERDE TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI BÜTÇELEME: İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	71
ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN SOYKIRIM DAVALARINDAKİ İHTİYATİ TEDBİR KARARLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	72
TÜRKİYE'DE GÖÇÜN ENTEGRASYONUNDA YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ.....	73
PARA-ZAMAN KIYMET İKİLEMİ ÜZERİNE: GÖNÜLLÜLERİN ZAMAN BAĞIŞI MOTİVASYONLARI.....	74
KARL R. POPPER'İN SİYASET FELSEFENİN ANA KAVRAMLARI.....	75
DOĞU KARADENİZ (TR90) BÖLGESİ'NDE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRE UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRMESİ: 2003-2023	76
DİJİTAL UÇURUM: YAPISAL DİNAMİKLER EKSENİNDE BİR DEĞERLENDİRME.....	77
DEVLET REJİMLERİ VE GEZEĞEN'İN GELECEĞİ: ALMANYA, ÇİN VE FAS'IN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.....	78
TÜRKİYE'DE CİNSİYET EŞİTLİĞİ İLE FİNANSAL GELİŞME, EKONOMİK BÜYÜME VE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR NEDENSELLİK ANALİZİ	79
TÜRKİYE'DE OPTİSYENLİK MESLEĞİNİN TEMEL SORUNLARI VE STRATEJİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	80
CDS PRİMİ ÜZERİNDEN TÜRKİYE EKONOMİSİNDE RİSK VE GÜVEN DİNAMİKLERİ: 2015–2024 DÖNEMİNİN GRAFİKSEL BİR ANALİZİ	81
BİR İÇ GÜVENLİK SORUNU OLARAK MÜBADELE	82
2024 VE 2025 YILLARINDA AFRİKADA TERÖRİZM DİNAMİKLERİ: BÖLGESEL ANALİZ VE EĞİLİMLER	83
MÜKELLEFLERİNİN VERGİ AFFI ALGISINA İLİŞKİN NİTEL BİR ÇALIŞMA: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	84
E-DEVLET PROJELERİ KAPSAMINDA VERGİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	85
MUHASEBE VERİLERİ IŞIĞINDA KAMU KURUMLARININ ETKİN YÖNETİMİ: ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ	86
KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMALARA KAVRAMLAR ÜZERİNDEN BAKMAK.....	87
ENERJİ YOKSULLUĞUNUN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: SADC ÜLKELERİ İÇİN AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA	88

İŞ GÜVENCESİNİN PSİKOLOJİK VE ÖRGÜTSEL ETKİLERİ: YENİ HAKLARA GİDEN YOLDA NİTEL BİR ARAŞTIRMA.....	89
POLITICAL ECONOMY OF GREEN TRANSFORMATION AND CRITICAL MATERIALS IN AFRICA: OPPORTUNITIES AND RISKS.....	90
PROMOSYON TİPLERİNİN TÜKETİCİLERİN SATIN ALMA DAVRANIŞINA ETKİSİ VE CİNSİYETLERİN BU DAVRANIŞLARDAKİ ROLÜ: TOKAT İLİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	91
İSTİHDAM KUTUPLAŞMASI MI, KADEMELİ DÖNÜŞÜM MÜ? TÜRKİYE’DE BECERİ YANLI TEKNOLOJİK DEĞİŞİMİN İZLERİ.....	92
ENTROPİ TABANLI ELECTRE III YÖNTEMİYLE TOKAT İLİNDE GÜBRE TEDARİKÇİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	93
A COMPREHENSIVE LITERATURE REVIEW ON THE NEXUS BETWEEN ENERGY POVERTY AND ECONOMIC GROWTH.....	94
ERNST BLOCH'TA DOĞAL HUKUK TARTIŞMALARI.....	95
İŞGÜCÜ PİYASASINDA DÖNÜŞÜM SÜRECİ.....	96
ÖĞRETMENLER NE KADAR EKONOMİK OKURYAZAR NE KADAR FİNANS YATIRIMCISI.....	97
MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ’NİN SİYASAL SÜREKLİLİĞİ VE YENİDEN REFAH PARTİSİ.....	98
PROBLEMS OF STRATEGIC MANAGEMENT OF CHEMICAL INDUSTRY ENTERPRISES IN UKRAINE.....	99
ANALYSING CONDITIONS FOR SUCCESSFUL INTEGRATION OF AI-BASED COMPETENCE MAPPING AT ORGANISATIONS.....	100
DIGITAL REACTIONS TO TRUMP’S 2025 TARIFFS: MAPPING ECONOMIC SENTIMENT WITH PYTHON AND NLP.....	101
THE IMPACT OF RENEWABLE ENERGY CONSUMPTION ON ELECTRICITY PRODUCTION AND ECONOMIC GROWTH: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN LITHUANIA AND LATVIA.....	102
NAVIGATING ECONOMIC UNCERTAINTY: THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON ENERGY PRICING, BUSINESS MODELS, AND EMPLOYMENT.....	103
ENHANCING DIGITAL BANKING SATISFACTION WITH AI: AN EXPECTATION CONFIRMATION MODEL APPROACH.....	104
CHANGE AND TRANSFORMATION IN GERMANY’S GEOPOLITICS WITHIN THE FRAMEWORK OF NEOREALISM.....	105
FROM LITHUANIA TO THE WORLD: HOW EMIGRATION ALTERS NATIONAL IDENTITY.....	106
THE IMPACT OF HIGH-INVOLVEMENT HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICE ON SUSTAINABILITY PERFORMANCE: EMPLOYEE COMPETENCIES AS A KEY FACTOR.....	107
HUMAN RESOURCE AUDIT IN MANUFACTURING SECTOR: A PROPOSED FRAMEWORK FOR SUSTAINABLE HR PRACTICES IN DEVELOPING NATIONS.....	108
DO CEO ATTRIBUTES AND CORPORATE GOVERNANCE AFFECT FINANCIAL REPORTING QUALITY? THE MODERATING EFFECT OF FAMILY OWNERSHIP AND BOARD GENDER DIVERSITY.....	109
THEORETICAL INSIGHTS INTO HOW EMOTIONAL, SOCIAL, AND CULTURAL INTELLIGENCE SHAPE EMOTIONAL LABOR AND WORK.....	110
VIRTUALLY PROVIDED SUPPORT FOR THE WELL-BEING OF GLOBAL EMPLOYEES: TOWARDS A THEORETICAL FRAMEWORK.....	111
ACTUAL PRICING STRATEGIES IN WARTIME CONDITIONS: CLASSIFICATION AND ANALYSIS.....	112
RISK MANAGEMENT AND ENSURING ECONOMIC STABILITY IN INVESTMENT PROJECTS.....	113

AGREED-UPON PROCEDURES (AUP) IN POST-MERGER FIXED ASSET MANAGEMENT: A FIRM PERSPECTIVE.....	115
THE IMPLEMENTATION OF PSAK 216 IN CAPITALIZING INSTALLATION COSTS INTO THE ACQUISITION PRICE OF FIXED ASSETS: A CASE STUDY OF PT PPA (THE COMPANY)	116
THE ROLE OF FINANCIAL TECHNOLOGIES IN FINANCIAL SECTOR EFFICIENCY	117
IMPACT OF COMPETITIVENESS FOR ECONOMICS	118
FACTORS INFLUENCING PERFORMANCE OF DONATION-BASED CROWDFUNDING PLATFORMS: A COMPARATIVE ANALYSIS	120
THE INFLUENCE OF WORKFORCE STRATEGIES, EMPLOYEE INVOLVEMENT AND ROLE CRAFTING ON WORK EFFECTIVENESS.....	121
EXPLORING OPPORTUNITIES FOR ENHANCING SUSTAINABLE TRADE PRACTICES BETWEEN KINGDOM OF BAHRAIN AND TÜRKİYE	122
COOPERATION AS A TOOL FOR ENSURING LOCAL FOOD SECURITY: HISTORICAL EXPERIENCE AND CURRENT CHALLENGES	123
WHAT ARE THE DETERMINANTS OF CORPORATE ENVIRONMENTAL PROTECTION INVESTMENTS? THE CASE OF EUROPEAN UNION COUNTRIES	124
ON THE IRREPLACEABILITY OF LITHUANIAN SOCIAL POLICY MODEL IN THE NEAR AND MEDIUM PERSPECTIVE.....	125
FINTECH ADOPTION AND SUSTAINABILITY PERFORMANCE: THE ROLE OF HIGH-INVOLVEMENT HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICE	126
HR AUDIT PRACTICES IN PAKISTAN: A ROADMAP TO CONDUCT HR AUDIT IN BANKING SECTOR.....	127
HARNESSING DISRUPTIVE INNOVATION FOR INCLUSIVE AND SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE 21ST CENTURY	128
THE ROLE OF OPEN INNOVATION IN MEDICAL DEVICE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF NAVIGATING THE EUROPEAN REGULATORY LANDSCAPE.....	129
PUTİN'İN TARİH SAVAŞLARI: İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN MİLLİYETÇİLİK VE PROPAGANDA SİLAHINA DÖNÜŞÜMÜ	130

NET ELEKTRİK İTHALATI DURAĞAN MI? TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Mehmet Erdoğan¹

Özet

Gerekli elektriğin tamamı yurt içinde üretilmiyorsa, gerekli elektriğin yurt dışından ithal edilmesi gerekir. Ülkeler fazla elektrik üretebiliyorsa, bu fazla elektriği yurt dışına ihraç edebilir. Böylece ülkeler döviz gelirlerini yükseltir. Böylelikle ülkelerin cari açığı varsa bu açığın azalması sağlanır. Net elektrik ithalatı, bir ülkenin elektrik ithalatından elektrik ihracatının çıkarılmasıyla elde edilir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin net elektrik ithalatının durağan olup olmadığını ortaya koymaktır. Net elektrik ithalatı durağansa, dış şokların etkisi kalıcı olmayacaktır. Öte yandan, net elektrik ithalatı durağan değilse, net elektrik ithalatını etkilemeyi amaçlayan politikaların kalıcı bir etkiye sahip olacağı unutulmamalıdır. Politika yapıcılar bunu dikkate alarak daha sağlıklı enerji politikaları tasarlayabilirler. Bu açıdan, politika yapıcıların net elektrik ithalatının durağan olup olmadığını bilmeleri önemlidir. Literatür taraması sonucunda, Türkiye'nin net elektrik ithalatına gelen şokların kalıcı olup olmadığını araştıran ampirik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışmada Türkiye'nin net elektrik ithalatı verileri kullanılmıştır. Veriler teravat-saat cinsindendir. Veriler yıllık bazdadır. Mevsimsel etkilere maruz kalmamış verilerle çalışılmak istendiği için yıllık bazlı veriler tercih edilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler Our World in Data'nın web sitesinden elde edilmiştir. Verilerin mevcudiyetine bağlı olarak analiz dönemi 1990 yılından başlayıp 2023 yılında sona ermektedir. Türkiye'nin net elektrik ithalatının durağan olup olmadığını belirlemek için Fourier kantil birim kök testi uygulanmıştır. Fourier kantil birim kök testi sonucuna göre Türkiye'nin net elektrik ithalatı durağan değildir. Türkiye'nin net elektrik ithalatına gelecek dışsal bir şokun kalıcı bir etkiye sahip olacağını söylemek mümkündür. Dolayısıyla net elektrik ithalatını etkilemeyi amaçlayan politikaların etkileri kalıcı olacağından Türkiye'deki politika yapıcıların net elektrik ithalatını etkilemeyi amaçlayan politikalar tasarlamaları gereksiz olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Birim Kök Testi, Elektrik İhracatı, Elektrik İthalatı.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisat, Sivas, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TOKSİK LİDERLİK VE ÖRGÜTSEL UMURSAMAZLIK: KURAMSAL BİR DEĞERLENDİRME VE MODEL ÖNERİSİ

Hüseyin Özer¹

Özet

Toksik liderlik; örgüt içinde güvensizlik yaratarak çalışanların psikolojik bütünlüğünü zedeleyen ve yıkıcı tutumlarıyla örgütsel iklimi olumsuz etkileyen bir liderlik tarzı olarak tanımlanmaktadır (Whicker, 1996). Bu tarz, örgüt performansını ve çalışanların bağlılığını olumsuz yönde etkileyerek kayda değer bir tehdit oluşturmaktadır. Diğer yandan, örgütsel umursamazlık, çalışanların örgütün amaçlarına ve itibarına ilgi göstermeme durumu olarak tanımlanmaktadır (Çavuş & Develi, 2019, 2022; Develi & Özer, 2024). Bu kavram özellikle ABD ve İran'da "organizational indifference" olarak geniş bir çerçevede ele alınırken, Türkiye'de "örgütsel kayıtsızlık" ve "örgütsel umursamazlık" olarak daha az sayıda akademik çalışmaya konu olmuştur.

Literatür incelemesi, bu iki kavram arasındaki etkileşimi doğrudan inceleyen çalışmaların mevcut olmadığını ve bu alanda bir boşluk olduğunu ortaya koymuştur. Dolayısıyla, bu çalışma toksik liderlik ve örgütsel umursamazlık arasındaki ilişkiyi teorik bir çerçeveden incelemeyi ve bu bağlamda bir model önerisinde bulunmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın ilk aşamasında, toksik liderlik ve örgütsel umursamazlık kavramlarına dair güncel yazın taranmış, her iki olgunun örgüt sonuçları üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

Örgütsel Sessizlik Teorisi ve Öğrenilmiş Çaresizlik Kuramı, toksik liderlik altında çalışanların çaresizlik ve sessizlik eğilimlerini nasıl tetikleyebileceği üzerine odaklanmaktadır. Bu durum, çalışanların örgüt içi sorunlara müdahale etme motivasyonunu azaltarak örgütsel umursamazlık düzeyini artırabilir. Bu iki teori, olumsuz liderlik tutumlarıyla karşılaşan çalışanların örgütsel süreçlere katılımını azaltan tepkiler geliştirmelerini açıklar ve bu tepkilerin, örgütlerdeki genel verimlilik ve çalışan memnuniyeti üzerinde olumsuz etkileri olabilir.

Sonuç olarak, çalışma, örgütlerde toksik liderliği azaltma ve çalışanların örgütsel bağlılığını destekleme amacıyla açık iletişim, adil süreçler ve destekleyici bir örgüt kültürünün önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, bu çalışmada sunulan model; toksik liderlik ve örgütsel umursamazlık arasındaki ilişkiyi farklı sektör ve kültürel bağlamlarda inceleyerek, literatürdeki kuramsal boşlukları doldurmada katkı sağlayabilecektir. Bu bağlamda örgütlerin karşılaştığı zorlukları daha iyi anlamada yardımcı olabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toksik Liderlik, Örgütsel umursamazlık, Kuramsal Değerlendirme, Model Önerisi, Çalışan Bağlılığı

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

SINGER-PREBISCH TEORİSİ BAĞLAMINDA TARIM VE SANAYİ ÜRÜNLERİNİN TİCARETİNİN EKONOMİK BÜYÜMEYE ETKİSİ

Nil Sirel Öztürk¹

Özet

Bu çalışma, Singer-Prebisch teorisi çerçevesinde tarım ve sanayi ürünleri ticaretinin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. 2000–2022 dönemini kapsayan yıllık panel veri seti, gelişmiş ve gelişmekte olan 16 ülkeyi içermektedir. Bu kapsamda, büyüme dinamikleri ile dış ticaret yapısı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla ikinci nesil panel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Öncelikle, panel birim kök testleri aracılığıyla değişkenlerin durağanlık düzeyleri belirlenmiş; bazı değişkenlerin $I(0)$, bazılarının ise $I(1)$ düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda hem yatay kesit bağımlılığını hem de eğim heterojenliğini dikkate alan Panel ARDL yaklaşımı çerçevesinde Augmented Mean Group (AMG) yöntemi tercih edilmiştir. AMG tahminleri, ülke grupları bazında ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Gelişmiş ülkelerde sanayi ürünleri ithalatının ekonomik büyüme üzerinde istatistiksel olarak pozitif ve anlamlı bir etkisi olduğu ortaya konmuştur. Buna karşılık, tarım ürünleri ihracat ve ithalatının etkisi sınırlı ve çoğunlukla anlamsız bulunmuştur. Ayrıca, Brent petrol fiyatlarının büyümeyi pozitif, buğday fiyatlarının ise negatif yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Diğer yandan, gelişmekte olan ülkelerde emtia fiyatlarının büyüme üzerindeki etkisi daha belirgin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Özellikle, bakır fiyatlarının büyümeyi pozitif etkilediği, alüminyum fiyatlarının ise negatif ve anlamlı bir etki yarattığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, Singer-Prebisch hipotezinin temel varsayımı olan, dış ticaret hadlerinin uzun vadede gelişmekte olan ülkeler aleyhine bozulduğu ve bunun ekonomik büyümeyi sınırlayıcı bir unsur olduğu yönündeki görüşleri büyük ölçüde desteklemektedir. Elde edilen bulgular, dış ticaretin büyüme üzerindeki etkisinin ülke gruplarının yapısal özelliklerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, gelişmekte olan ülkelerin uzun dönemli kalkınma stratejilerini, emtia bağımlılığını azaltacak şekilde çeşitlendirmeleri ve sanayi üretimini artıracak politikalar benimsemeleri önerilmektedir. Gelişmiş ülkeler için ise yüksek katma değerli sektörlerdeki rekabet avantajını sürdürmek, büyümenin devamlılığı açısından önem arz etmektedir. Sonuç olarak, çalışmada elde edilen veriler, ticaret ve büyüme ilişkisini daha derinlemesine anlamak ve farklı ülke grupları için uygun politikaları belirlemek ve kalkınma stratejilerinin evrensel politikalar yerine ülke bazlı ve sektörel duyarlılığı gözeten politikalarla şekillendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Singer-Prebisch Teorisi, Tarım ve Sanayi Ürünleri Dış Ticareti, Ekonomik Büyüme, Panel Data Analizi.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi, Gümrük İşletme, Edirne, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

İŞ HAYATINDA KADIN GÜCÜ: KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ, GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ VE İSTİHDAM

Tuğba Imadoğlu Kalkan¹

Özet

Her açıdan yenilenen, değişen ve gelişen iş yaşamında yenilikçi bir iş fikri ile veya mevcut iş fikirlerinin yeniden değer sağlayabilen bir yapıya dönüştürülmesi önem arz etmektedir. Kadınların girişimci fikirleriyle iş hayatına atıldıkları bu süreçte girişimcilik eğilimi göstermeleri ve kişilik özellikleri büyük etkindir. Yeni kurulan ve çoğunluğunu küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin oluşturacağı bu yeni girişimler ülkemizde son derece önemli bir sorun olarak görülen işsizliğin çözümünde temel yapı taşları olmaktadır ve istihdam sorununun giderilmesinde fayda sağlamaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların iş hayatına atılması ile kadınların iş hayatında etkinlik kazanması, ekonomik özgürlük elde etmesi, manevi anlamda destek sağladığı ailesine artık maddi anlamda da destek olması, sosyal ve bireysel anlamda kendini değerli ve yararlı hissetmesi gibi faktörler daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu minvalde bu çalışmada girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin istihdam ile ilişkisinin iş hayatında kadın unsuru açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini Nevşehir ilinde girişimcilik eğiliminde bulunan 15 kadın çalışan oluşturmaktadır. Bu kapsamda veriler nitel veri analizi programı MAXQDA ile analiz edilmiştir. Çalışmada içerik analizi yapılmıştır ve örnekleme yöntemi olarak ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bulgulara göre birtakım kişilik özelliklerinin kadınların girişimcilik eğiliminde bulunmasında etken olduğu ve bu durumun istihdamı artıracağı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş Yaşamı, Kadın, Girişimcilik Eğilimi, Kişilik Özellikleri, İstihdam.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kapadokya Üniversitesi, Havacılık Yönetimi, Nevşehir, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

AZERBAIJAN'DA DİJİTALLEŞME VE YAPAY ZEKA'NIN KAMU SEKTÖRÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Huseyn Rahimli¹, Hafijur Rahman²

Özet

Azerbaycan, dijitalleşme ve yapay zeka alanlarında önemli adımlar atarak ekonomik ve toplumsal kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Ülkenin bu yöndeki stratejik vizyonu, "Azerbaycan 2030: Sürdürülebilir Kalkınma için Milli Öncelikler" strateji belgesiyle şekillendirilmektedir. Bu strateji kapsamında özellikle kamu hizmetlerinin dijitalleşmesi öncelikli alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, Azerbaycan'da kamu hizmetlerinin dijital dönüşümünü ve bu süreçte yapay zeka teknolojilerinin kullanımını kamu sektörü ile arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle "ASAN Hizmet", "SİMA", "MYGOV", "MOBİL NOTARIAT" gibi dijital platformlar, vatandaşlara sunulan kamu hizmetlerinin daha şeffaf, hızlı ve etkili hale getirilmesinde önemli rol oynamaktadır. ASAN Hizmet, vatandaş-memur ilişkisini en aza indirerek şeffaflık ve verimliliği artıran bir yapıya sahiptir. SİMA dijital kimlik doğrulama teknolojileriyle uzaktan hizmet erişimini kolaylaştırmakta, MYGOV ise kamu kurumları arasında veri paylaşımını ve entegre hizmet sunumunu mümkün kılmaktadır. Mobil Notariat uygulaması ile noter hizmetleri coğrafi sınırlamaları aşarak dijital ortamda erişilebilir hale gelmektedir. Bu platformlar aracılığıyla Azerbaycan'da kamu yönetimi anlayışı dönüşmekte; yapay zeka destekli sistemler, hizmet sunumunda karar destek mekanizmaları ve vatandaş etkileşimini güçlendirmektedir. Örneğin, randevu sistemleri, otomatik belge analizi ve geri bildirim algoritmaları gibi yapay zeka uygulamaları, hizmet kalitesini artırmakta ve kamu memnuniyetini sağlamaktadır. Ancak bu süreçte bazı zorluklar da mevcuttur. İnsan kaynağının dijital yetkinliklerinin geliştirilmesi, veri gizliliği ve güvenliği gibi meseleler, kamu dijitalleşmesinin sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Ayrıca, bu dijital dönüşüm sürecinde etkin mevzuat altyapısı ve vatandaşların dijital okuryazarlığının artırılması da gerekli görülmektedir. Bu çalışma, niteliksel bir analiz yöntemiyle; devletin strateji belgeleri, resmi platformlar, bilimsel yayınlar ve güncel raporlar gibi birincil ve ikincil kaynaklar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı, Azerbaycan'ın dijital kamu hizmetleri alanındaki ilerlemelerini anlamak, karşılaşılan sorunları değerlendirmek ve bu alandaki uygulamaların geleceğine dair bir perspektif sunmaktır. Sonuç olarak, Azerbaycan'ın dijital kamu hizmetlerine yönelik stratejik yaklaşımı, yalnızca hizmet verimliliğini artırmakla kalmayıp, aynı zamanda vatandaş-devlet ilişkisini dönüştüren yenilikçi bir vizyon sunmaktadır. Bu dijital dönüşüm, Azerbaycan'ın kalkınma hedeflerine ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Dijitalleşme, Yapay Zeka, Kamu Hizmeti, Sanayi 4.0, Dijital İnsan Kaynakları, Akıllı Şehirler, Akıllı Köyler.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr. Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

YEREL SİYASETİN GÖRÜNMEYEN YÖNETSEL PRANGALARI: YAPISAL ENGELER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ahmet Güven¹

Özet

Yerel siyaset, demokratik katılımın en doğrudan yaşandığı alanlardan biri olmasına rağmen, yönetsel süreçlerde görünmeyen birçok kısıtlamaya tabidir. Bu çalışma, yerel yönetimlerin karar alma mekanizmalarını etkileyen ve çoğu zaman göz ardı edilen yönetsel prangaları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Yerel yönetimlerin hareket kabiliyetini sınırlandıran bu engellerin, demokratik işleyiş, katılımcı yönetim anlayışı ve kamu hizmetlerinin etkin sunumu üzerindeki etkileri bu çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Yerel yönetimler, merkezi idarenin gözetimi ve kontrolü altında belirli yetkilerle donatılmış olsa da, yönetsel bağımsızlıklarının çeşitli faktörlerle sınırlandırıldığı görülmektedir. Bu prangalar, hukukî düzenlemeler, kurumsal yapılar, bürokratik mekanizmalar ve finansal kısıtlamalar gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Ayrıca, yerel düzeydeki yöneticilerin karar alma süreçlerinde karşılaştıkları siyasal baskılar, hiyerarşik ilişkiler ve kaynak dağılımı gibi faktörler de yönetsel prangaların oluşumuna katkı sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin hareket alanını belirleyen yasal çerçeve, merkezi yönetim tarafından çizildiği için birçok durumda belediyeler ve diğer yerel idareler, bağımsız karar alma süreçlerinde sınırlamalarla karşılaşmaktadır. Merkezi idarenin denetim mekanizmaları, yerel yönetimlerin özerkliğini zayıflatabilmekte ve yöneticilerin girişimcilik kapasitelerini kısıtlayabilmektedir. Türkiye’de ve dünyada birçok yerel yönetimde, hantal bürokratik yapılar ve geleneksel idari anlayışlar, hızlı ve etkin karar almayı zorlaştırmaktadır. Yöneticiler, mevzuatın katılığı ve bürokratik direnç nedeniyle reform süreçlerinde zorluk yaşayabilmektedir. Ayrıca, liyakat esaslı olmayan atamalar, kurumsal hafıza eksikliği ve yönetsel kapasitenin düşüklüğü gibi faktörler, yerel siyasetin işleyişini olumsuz etkilemektedir. Yerel yönetimlerin en büyük sorunlarından biri finansal bağımsızlık eksikliğidir. Merkezi yönetimin tahsis ettiği ödenekler ve vergisel yetkilerdeki sınırlamalar, yerel idarelerin mali açıdan bağımsız hareket etmesini zorlaştırmaktadır. Yerel yönetimler, öz gelir yaratma noktasında kısıtlandıkça, kamu hizmetlerinin etkin sunumu da sekteye uğramaktadır. Yerel yönetimlerde yönetsel süreçlerin işleyişini zorlaştıran bir diğer önemli unsur ise siyasal dinamiklerdir. Parti içi dengeler, merkezi yönetimin yerel siyasete müdahaleleri ve seçmen baskıları, yerel yöneticilerin özgür karar almasını engelleyebilmektedir. Aynı zamanda, güçlü çıkar grupları ve ekonomik elitlerin etkisi, halkın katılımını sınırlandırarak karar alma süreçlerini tekelleştirebilmektedir. Yerel siyasetten kaynaklı bu sorunları tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmasa dahi sorunların etkisini azaltmaya yönelik olarak yönetsel prangaların nasıl aşılabileceğine dair bir takım çözüm önerileri de mevcuttur. Bu öneriler arasında, yerel yönetimlerin mali ve idari özerkliğinin güçlendirilmesi, mevzuat reformlarıyla bürokratik engellerin azaltılması, liyakat temelli kadro oluşturulması ve halkın yönetime daha aktif katılımını sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesi ilk sırada yer almaktadır. Ayrıca, merkezi yönetim ile yerel idareler arasındaki ilişkilerin daha dengeli bir yapıya kavuşturulmasına yönelik bir hukuki ve yönetsel sistem kurgulanması çözüm için gerekli bir yoldur. Yerel siyasetin görünmeyen yönetsel prangaları, sadece yerel yönetimlerin değil, aynı zamanda demokratik yönetişimin de etkin işleyişini sınırlamaktadır. Bu prangaların aşılması, daha şeffaf, katılımcı ve etkin bir yerel yönetim yapısının inşa edilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Yerel Siyaset, Yerel Yönetimler, Yönetsel Prangalar.

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

YEREL SİYASAL AKTÖRLERİN YABANCI UYRUKLU ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE BAKİŞ AÇILARI

Deniz Güven¹, Mehmet Kendirci²

Özet

Yerel siyasal aktörler yerel düzeyde kent yönetimlerinin asli unsurları arasında yer almaktadır. Kentsel yaşamın şekillenmesinde bu unsurların beklenti ve talepleri, kent sakinlerinin desteğiyle yönetsel olarak kent yaşamında hayat bulmaktadır. Kentleri ve kent sakinlerini doğrudan ilgilendiren merkezi yönetim tarafından öne sürülen birçok politikanın yerel ölçekte uygulanabilir olması ya da beraberinde ortaya çıkabilecek sorunların çözümünde yerel siyasal aktörler ve kentte yaşayan insanların bu yöndeki algı ve tutumları, ilgili politikalara verdikleri destek önem arz etmektedir. Bu çalışma, merkezi yönetim tarafından desteklenen yabancı uyruklu üniversite öğrencilerine yönelik olarak yürütülen eğitim politikasının, yerel ölçekte uygulanmasında yerel siyasal aktörlerin algı ve tutumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Giderek küreselleşen dünyada, üniversiteler yabancı uyruklu öğrencileri kabul ederek çok kültürlü bir yapı oluşturmakta ve bulundukları şehirlerin sosyal ve ekonomik yapısına katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, yerel yönetimler, siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları ve medya gibi aktörlerin söz konusu öğrencilere bakış açıları, hem toplumsal uyum hem de yerel siyasetin geleceği açısından kritik bir rol oynamaktadır. Yüksek öğretimde uluslararası öğrenci hareketliliği, hem öğrenciler hem de ev sahibi ülkeler için önemli faydalar sunmaktadır. Ancak, yerel düzeyde bu hareketliliğin nasıl algılandığı ve yönetildiği konusu yeterince incelenmemiştir. Bu çalışma, Tokat ili özelinde, yerel siyasal aktörlerin yabancı uyruklu öğrencilere yönelik yaklaşımlarını ve entegrasyon sürecine olan etkilerini ele almayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel araştırma yöntemleri kullanarak yerel siyasal aktörlerin yabancı uyruklu öğrencilere yönelik bakış açılarını analiz etmeyi hedeflemektedir. Çalışmada veriler, Tokat'taki yerel yöneticiler, belediye yetkilileri, sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanacak, ayrıca, yerel medya haberleri ve belediye politikaları da bu kapsamda incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Siyaset, Yabancı Uyruklu Öğrenciler, Entegrasyon, Göç Politikaları, Kamu Yönetimi.

¹ Doktora Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr. Öğretim Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA YAPILAN DÜZENLEMELERLE İLGİLİ ÇIKAN HABERLER ÜZERİNDEN BİR SÖYLEM ANALİZİ

Nahit Bek¹, Salih Ziya Kutlu²

Özet

Sokak hayvanları kavramı toplumun genelinde hâkim olan, belli bir algıyı ortaya koyan bir kavramdır. Bu kavram genellikle kedi ve köpek cinsleri için kullanılmaktadır. Günlük hayatta sokakta yaşayan canlılar için kullanılan bu kavram 5199 sayılı kanunda sahipsiz hayvan olarak geçmektedir. Sahipsiz hayvan tanımı ise; "Barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip veya koruyucunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan evcil hayvanları" ifade etmektedir. Bu tanımdan ve güncel tartışmalardan hareketle sahipleri tarafından sokağa bırakılmış veya sokaklarda dünyaya gelip hiç sahiplendirilmemiş olan sahipsiz hayvanları sokak hayvanı olarak ifade etmemiz mümkündür. Bu çalışmanın amacı toplumsal bir fenomen haline gelen sokak hayvanları sorununu gidermeye yönelik yapılan yasal düzenlemeler bağlamında yapılan değerlendirmeleri analize tabi tutarak genel bakış açısını ortaya koymaktır. Bu kapsamda siyasi parti liderlerinin, milletvekillerinin, sivil toplum temsilcilerinin ve toplumun geneli tarafından tanınan ünlü simaların (gazeteci, oyuncu vs.) konu ile ilgili basında yer alan açıklamaları çalışmanın verilerine kaynak teşkil edecektir. Çalışmada nitel bir araştırma tekniği olan söylem analizinden yararlanılacaktır. Söylem analizi sosyal bilimlerde var olan bir durumu anlamlandırmayı ve yorumlamayı hedeflediğinden çalışmanın yöntemi olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler maxqda nitel veri analiz programı ile çözümlenerek tartışmaların hangi kavramlar etrafında şekillendiği ve konuya yönelik temel bakış açıları ortaya konmaya çalışılacaktır. Ayrıca elde edilen sonuçlar üzerinden sokak hayvanları gibi toplumun tamamını ilgilendiren hassas konularda toplumsal konsensüs nasıl sağlanabilir sorusuna cevap bulunmaya da çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sokak Hayvanları, Söylem Analizi, Maxqda, Yasal Düzenleme.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr. Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye.

BİR OLAY, İKİ HAFIZA: OLUJA (FIRTINA) OPERASYONU ÜZERİNDEN SEÇİLMİŞ TRAVMA VE SEÇİLMİŞ ZAFER

Berna Akbay¹

Özet

Toplumsal hafızada canlı tutulan travmalar ve idealize edilen zaferler, kolektif kimliklerin inşa süreçlerinde yalnızca geçmişin anlamlandırılmasında değil, grubun bugünle kurduğu bağın duygusal ve simgesel düzeyde pekiştirilmesinde de belirleyici bir rol oynar. Bu çerçevede, Vamık Volkan'ın "seçilmiş travma" (chosen trauma) ve "seçilmiş zafer" (chosen glory) kavramları, tarihsel olayların kolektif bellekte nasıl yeniden üretildiğini ve bu anlatıların kuşaklar boyunca grup kimliğini nasıl biçimlendirdiğini analiz etmek açısından işlevsel bir kuramsal zemin sunar. Seçilmiş travma, bir grubun tarihinde yer etmiş kayıp, mağduriyet ya da aşağılanma deneyiminin kolektif hafızada kalıcı bir simgeye dönüşerek nesiller arası aktarılmasıdır. Bu tür travmalar doğrudan deneyimlenmemiş olsalar bile anlatılar, semboller ve ritüeller aracılığıyla güncel kimlik algısını etkiler. Seçilmiş zafer ise tarihsel bir başarı ya da kurtuluşun yüceltilerek toplumsal gurur ve birlik duygusunu besleyen kurucu bir kimlik unsuruna dönüşmesini ifade eder. Bu çalışma; 1995 yılında gerçekleşen Oluja (Fırtına) Operasyonu'nu bu iki kavram çerçevesinde ele alarak, aynı tarihsel olayın Hırvat ve Sırp kolektif hafızalarında nasıl zıt biçimlerde anlamlandırıldığını incelemektedir. Operasyon, Hırvat kolektif belleğinde bağımsızlık savaşının zirve noktası ve ülke bütünlüğünün yeniden sağlandığı tarihsel bir dönüm noktası olarak değerlendirilmekte; her yıl 5 Ağustos'ta düzenlenen törenler ve siyasal söylemlerle bu anlatı pekiştirilmektedir. Buna karşılık, aynı tarih Sırp kolektif hafızasında zorunlu göç, can kaybı ve aidiyet kaybıyla özdeşleşen bir travmanın simgesine dönüşmüştür. Sırbistan'da yas günü olarak anılan bu tarih, anma ritüelleri aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Oluja Operasyonu, Volkan'ın seçilmiş travma ve seçilmiş zafer kavramlarının pratik düzeyde karşılık bulduğu çarpıcı bir örnek sunmaktadır. Aynı olayın bir toplumda ulusal gurur kaynağına, diğerinde ise tarihsel mağduriyetin taşıyıcısına dönüşmesi, kolektif hafızanın etnik ve siyasal gerçeklikleri nasıl yeniden ürettiğini gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kolektif Hafıza, Seçilmiş Travma, Seçilmiş Zafer, Oluja Operasyonu, Hırvat-Sırp İlişkileri.

¹ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

AFET VE ACİL DURUM TOPLANMA ALANLARININ BİLİNİRLİĞİ ÜZERİNE ÇANAKKALE BELEDİYESİ ÖRNEĞİNDE BİR ARAŞTIRMA

Nahit Bek¹, Deniz Özçelik², Semih Oruç³

Özet

Doğal afetler başta olmak üzere gündelik yaşamı olumsuz etkileyen olaylar yönetilmesi gereken kriz süreçleri olarak insan hayatının temel dinamikleri arasında yer almaktadır. Afetler öncesi alınacak tedbirler ve eylem planları kadar afetler anı ve sonrasını planlamak da hayati bir öneme sahiptir. Afetlerin büyüklüğü sadece afetin şiddetiyle değil meydana getirdiği maddi ve manevi zararlarla da doğru orantılıdır. Bu kapsamda bünyesinde barındırdığı nüfus büyüklüğü göz önüne alındığında kentler, afet ve acil durum planlarında öncelikli bir yer edinmektedir. Afet sonrası yaşanacak kaos ortamının yeni bir krizi meydana getirmesi muhtemel senaryolar arasında yer almaktadır. Bu nedenledir ki kentlerde yer alan afet ve acil durum toplanma alanlarının kapasiteleri ve bilinirliği son derece önem arz etmektedir. Bu çalışmada Çanakkale örneğinde afet ve acil durum toplanma alanlarının kapasiteleri, yer seçimleri ve kent sakinleri tarafından bilinirliği değerlendirmeye çalışılacaktır. Çalışma nitel araştırma deseni olarak tasarlanmış olup doküman analizi ve görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma Çanakkale Belediyesi sınırlarında yer alan mahalleler ile sınırlı tutulmuştur. Bu bağlamda ilgili kamu kurumlarının internet sitelerinden toplanma alanlarına dair bilgiler ışığında Çanakkale Belediyesi sınırlarında yer alan dört mahallede rastgele örneklem metoduyla 24 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular Çanakkale Belediyesi afet ve acil toplanma alanlarının yer seçimi ve bilinirliği açısından eksiklikleri olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları çerçevesinde halkın toplanma alanları konusunda çeşitli yöntemlerle bilgi sahibi edilmesi gerekliliği başta olmak üzere toplanma alanlarının rehabilitesi ve tüm bileşenleriyle yeniden ihdas edilmesi gerekliliği önerileri geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Acil Durum, Mahalle, Toplanma Alanı.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye.

² Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye.

³ Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

ERP SİSTEMLERİNİN ÜRETİM SÜREÇLERİNDE KARBON AYAK İZİ YÖNETİMİNE ENTEGRASYONU: SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM İÇİN KAVRAMSAL BİR MODEL ÖNERİSİ

Hacı Sarı¹, Hakan Özdemir²

Özet

Günümüzde sürdürülebilirlik, üretim yönetimi ve teknolojileri açısından stratejik bir rekabet unsuru hâline gelmiştir. Özellikle Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı gibi uluslararası düzenlemeler, üretim yapan işletmelerin karbon ayak izi başta olmak üzere çevresel etkilerini ölçmesini ve azaltmasını zorunlu kılmaktadır. Bu noktada, üretim süreçlerinin dijitalleştirilmesinde kilit rol oynayan ERP (Kurumsal Kaynak Planlama) sistemleri, sürdürülebilir üretim yönetimi açısından yeni fırsatlar sunmaktadır. Bu çalışmada, ERP sistemlerinin karbon ayak izi hesaplama ve yönetim süreçlerine nasıl entegre edilebileceği kuramsal olarak ele alınmakta ve çevresel verimliliği artırmaya yönelik kavramsal bir model önerilmektedir.

Çalışmada öncelikle ERP sistemlerinin üretim sistemlerine veri temelli katkısı analiz edilmiştir. Üretim hatlarında enerji tüketimi, malzeme kullanımı, üretim süresi, duruş süreleri gibi veriler, ERP sistemi üzerinden gerçek zamanlı olarak izlenebilir ve karbon emisyonu hesaplamalarının temel girdilerini oluşturabilir. Literatür taramasında "Green ERP" kavramı altında, bazı öncü uygulamalarda ERP'nin çevresel performans takibinde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Ancak üretim teknolojileri ile karbon ayak izi yönetimi arasında dijital bir köprü kuran model sayısı oldukça sınırlıdır.

Bu çalışmada önerilen modelde, üretim verilerinin ERP sistemi aracılığıyla toplanması, çevresel etki hesaplama modülüne entegre edilmesi ve karar destek mekanizmalarıyla raporlanması adımları tanımlanmıştır. Böylece, hem üretim süreçleri optimize edilmekte hem de çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmak kolaylaşmaktadır. Model, özellikle karbon ayak izi yönetimine başlamayı planlayan, ancak henüz bu konuda uygulama geliştirmemiş üretim işletmeleri için yol gösterici niteliktedir.

Bu bildiri, dijital dönüşüm ve sürdürülebilir üretim yönetimi kavramlarını bir araya getirerek üretim teknolojileri açısından yenilikçi bir yaklaşım sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Üretim Yönetimi, ERP Sistemleri, Karbon Ayak İzi, Üretim Teknolojileri, Dijital Dönüşüm.

¹ Dr./ Genel Müdür, Pi Makina, Ankara, Türkiye. (Sorumlu Yazar).

² Ar-Ge Direktörü, Pi Makina, Ankara, Türkiye.

ASİMETRİK BİLGİ SORUNUNA ÇÖZÜM ÖNERİSİ: AHLAKLI İNSAN

Osman Demir¹, Harun Yılmaz²

Özet

Bir mübadelede mübadelenin tarafları arasındaki bilgi eşitsizliği asimetrik bilgi, bilgi eşitsizliğine bağlı aldatan aldanan ilişkisinin ortaya çıkması asimetrik bilgi sorunu diye tanımlanmaktadır. Taraflar arasındaki bilgi eşitsizliği işin gerektirdiği uzmanlık bilgisine sahip olmamaktan, muhatabın kasıtlı olarak bilgi saklamasından veya yalan söylemesinden, hileli davranışı cezalandıracak yasal düzenleme olmamasından, yasal düzenleme olsa bile suçun kanıtlanamamasından veya cezanın caydırıcı olmamasından kaynaklanabilmektedir. Tekrarlanmayan mübadelelerde doğal olarak bu sorun daha ağır yaşanabilmektedir. Faydasını maksimize etmeye çalışan birey (homo economicus) iktisadi davranışın temel aktörü kabul edilince, asimetrik bilgi sorunu karmaşık ve çözümü zor bir sorun haline gelmektedir. Enron'un iflası, Selçuk Parsadan olayı ve yanlış beyana dayalı yargılama hatalarında olduğu gibi geçmişte yaşanmış örnek olaylar, insanların temel ahlak ilkelerine uymaları halinde asimetrik bilgi sorununun büyük ölçüde çözülebileceğini göstermektedir. Çalışmada asimetrik bilgi sorununun çözümünde etkili olabilecek temel ahlak ilkelerinin empati yapmak, adil olmak, doğru söylemek, sözünde durmak, iffetli olmak, yardımsever olmak, aşırılıklardan kaçınmak ve çalışkan olmak olarak sıralanabileceği ileri sürülmektedir. Anılan temel ahlak ilkelerine bağlı kalınması halinde homo economicusun azgınlıklarının dizginlenebileceği, insanların kendileri için yapılmasını istemedikleri şeyleri başkalarına yapmayacakları ve böylece asimetrik bilgi sorununun büyük ölçüde çözülebileceği iddia edilmektedir. Bu durumda bütün mesele temel ahlak ilkelerine bağlı kalan ahlaklı insanın nasıl yetiştirilebileceği sorusunda düğümlenmektedir. Eğitim, yasal düzenleme, denetim, ödül/ceza, din, toplumsal yapı ve iyilik puanının bu konuda etkili yöntemler olabileceği ileri sürülmektedir. Çalışmanın odaklandığı asimetrik bilgi sorununun çözümünde etkili olabilecek temel ahlak ilkelerinin ve bu ilkelerin insanlara nasıl kazandırılabilceği yöntemlerinin derli toplu sunulması çalışmanın orijinal ve literatüre katkı yapan yanını temsil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Asimetrik Bilgi, Ahlaklı İnsan, Homo Economicus, İyilik Puanı.

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

ALMANYA'DAKİ TÜRK SAVUNUCULUK VE LOBİCİLİK ÇABALARINA DAHA YAKINDAN BİR BAKIŞ: SORUNLAR, NEDENLER, ETKİLİ ARAÇLAR VE SENARYO PLANLAMASI

Şeyma Ekiz¹

Özet

İletişim eksikliği veya yanlış iletişim, Türk diaspora temsilcileri (lobiciler) ile Alman politika yapıcıları arasında süregelen bir sorundur. Türk diaspora liderlerinin savunuculuk ve lobicilik konusundaki çerçevelerinin her zaman politika çerçevesiyle örtüşmemesi bu sorunu açıklayan faktörlerden bir tanesidir. Bu çalışma, önyargıları ve güvensizliği azaltmak için özellikle rüzgar tüneli kavramı olmak üzere senaryo planlama ve çerçeve analizi konusundaki literatürü entegre ederek çeşitli Türk diaspora kesimleri ile Almanya'daki politikacılar arasında bir köprü kurmayı önermektedir. Metodumuz üç adımdan oluşmaktadır: politika çerçevesinin yeniden yapılandırılması, zıt diaspora kesimlerinin çerçevelerinin yeniden yapılandırılması ve rüzgar tüneli. Bu çalışma, önerilen politikalar için test koşulları olarak diaspora temsilcilerinin yaklaşımlarını kullanan kavramsal bir çerçeve sunmaktadır. Aynı zamanda, politikacıları resmi politikaların ötesine bakmaya, politika önerilerine yönelik çeşitli tepkileri öngörmeye ve Türk diaspora gruplarının endişelerini daha iyi anlamak için daha geniş bir yelpazede seçenekleri değerlendirmeye teşvik etmektedir. Ayrıca, lobicilik konusundaki bakış açılarının karşılaştırılmasının Türk dernekleri ile Alman siyasi partileri arasındaki diyalogu ve iş birliğini teşvik etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Almanya'da Türk Lobiciliği, Almanya'daki Türk Diasporası, Senaryo Planlama, Rüzgar Tüneli.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Boğaziçi Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, İstanbul, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

Yapay Zekâ Çağında Sürdürülebilir Kariyer: Çalışmanın Geleceğine Yön Vermek

Altan Başaran¹

Özet

Dijital teknolojiler ve yapay zekâ, birçok işin otomatikleştirilmesiyle geleneksel kariyer yollarını değiştirmekte veya ortadan kaldırmaktadır. Buna karşılık, yeni beceriler ve bilişsel uyum yeteneği gerektiren yeni roller ve işlerde yaratmaktadır (Bankins et al., 2024). Bu değişen ortamda, sürdürülebilir kariyer kavramı giderek daha önemli hale gelmiştir. Sürdürülebilir kariyer, sürdürülebilirlik kavramının yansımalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır (McMahon & Knight, 2024). Çalışanların kariyerlerin sürdürülebilirliği, durağanlıkta insan sermayesini tüketmekten (Newman, 2011), yaşam boyu öğrenme ve çevikliğe doğru bir değişim göstererek, dijital yetkinlikleri edinme ve güncelleme becerisine giderek daha fazla bağlı hale gelmektedir. Kurumsallaşmış kariyer şablonunun ortadan kalkması, kariyerlerin gerçekleştiği bağlamları ve bireylerin kariyerlerinde anlam, amaç ve sürdürülebilirlik arayışlarını değiştirmektedir. Sürdürülebilir kariyer, çalışanların zaman içinde farklı sosyal çevrelerde birbiri üzerine inşa edilen bir dizi farklı iş deneyimleriyle oluşturduğu kariyerde, işe yüklenen anlamla birlikte ve kariyer tercihleri üzerindeki kontrol ve özgürlüklerini ifade eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (De Vos et al., 2020; Van Der Heijden et al., 2020). Sürdürülebilir kariyer kavramı, bireyler için farklı perspektiflerde kariyer süreçlerini ifade etmekle birlikte, kariyerin uzun vadeli ve dinamik olarak yeniden değerlendirildiği bir bakış açısı ortaya koymaktadır. Bu açıdan sürdürülebilir kariyer geleneksel kariyer şablonundan ayrılmaktadır (Chudzikowski et al., 2020; Müller et al., 2022; Van Der Heijden et al., 2020). Diğer bir ifadeyle sürdürülebilir kariyer sürekli değişimin ortasında gelişmekle ilgilidir. Dijital teknolojiler ve yapay zekâdan kariyer sürdürülebilirliği için yararlanılabilir. Örneğin, platformlar aracılığıyla, e-öğrenme, uzaktan çalışma, coğrafi ve sosyoekonomik sınırların ötesinde eğitim ve istihdam olanaklarına küresel erişim sağlamaktadır. Ayrıca, dijital çağda kariyer sürdürülebilirliği, bireylerin ağ oluşturma, sektör trendlerine uyum sağlama ve kişisel markalaşma yoluyla profesyonel gelişimlerinin sorumluluğunu üstlendikleri proaktif bir öz yönetimi içerir (Lin et al., 2024). Dahası sürdürülebilir kariyerler yalnızca bireylerin sorumluluğunda değildir. Örgütler öğrenme odaklı kültürler geliştirerek kariyer sürdürülebilirliğini teşvik etmede kritik bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda yapay zekâ araçlarının kullanılmasının ötesinde bu araçların ve teknolojilerin geliştirilerek sürdürülebilir kariyerler amaçlanmalıdır (Ahmad & Bilal, 2025). Eğitim kurumları da geleceğin inşasına uygun nitelikte programlarla çalışanları sürdürülebilir kariyere sahip olmalarına yardımcı olabilirler (Gedrimiene et al., 2024). Bu sayede sürdürülebilirliğin sağlanması, bireylerin, örgütlerin ve eğitim sistemlerinin ortak bir çaba göstermesini gerektirecektir. Sonuç olarak teknolojinin gelişimine hızla uyum sağlayarak sürdürülebilir bir kariyere sahip olunması ve bu sayede geleceğin çalışma hayatının inşa edilmesi çok yönlü bir iş birliğini gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kariyer, Yapay Zeka, İşin Geleceği.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, İstanbul, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

KATILIM BANKALARI MÜŞTERİ ŞİKAYETLERİNİN METİN MADENCİLİĞİ VE DUYGU ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Hüseyin Koçak¹, Atakan Büyükbostancı²

Özet

Katılım bankacılığı, faizsiz finans ilkelerine dayalı olarak faaliyet gösteren ve finans uygulamalarına katkı sağlayan bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılım bankacılığının finansal sürdürülebilirliğini sağlayabilmek için müşteri eğilimlerinin ve şikayetlerinin değerlendirmeye alınması önemli bir gerekliliktir. Bu kapsamda hazırlanan çalışmada, 01.01.2025 tarihinde sikayetvar.com sitesi üzerinden altı katılım bankasına (Kuveyt Türk, Türkiye Finans, Ziraat Katılım, Vakıf Katılım, Albaraka Türk, Emlak Katılım) ait müşteri şikayetleri veri kazıma yöntemiyle elde edilmiştir. Veri toplama sürecinde, R Studio platformu kullanılarak tekrar eden anlamsız kelimeler ayıklanmış, ardından frekans analizi uygulanarak en sık geçen kelimeler belirlenmiştir. Bu kelimeler temalar altında sınıflandırılmış ve bankalara özgü şikayet eğilimleri ortaya konmuştur. Elde edilen bulgulara göre, tüm bankalarda kredi ve kart işlemleri, dijital bankacılık hizmetleri, ATM işlemleri ve müşteri hizmetleri ile ilgili konular öne çıkmaktadır. Elde edilen bulgularda; Kuveyt Türk özelinde "hesap", "limit" ve "komisyon" kelimeleri; Türkiye Finans'ta ise "kasko" ve "aidat" gibi kelimelerin yüksek frekansa sahip olduğu gözlemlenmiştir. Emlak Katılım'da ise "konut" ve "ev" kelimelerinin yoğunluğu, bankanın konut finansmanı alanındaki faaliyetleriyle ilişkilendirilmiştir. Çalışmanın bir sonraki aşamasında, Python programlama dili aracılığıyla transformers modeline dayalı duygu analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analiz sonucunda, tüm bankaların müşteri şikayetlerinde negatif duygu yoğunluğu yüksek bulunmuştur. En yüksek negatif duygu skoruna 0.9890 ile Kuveyt Türk sahip olurken, en düşük skor ise 0.9545 ile Albaraka Türk'e aittir. Bu oranlar, doğrudan şikayet içeriği üzerinden analiz yapıldığı için yüksek çıkmaktadır. Çalışma, Katılım Bankalarına yönelik yapılan dijital şikayetlerin karşılaştırılması, metin madenciliği ve duygu analizi ile değerlendirilmesi açısından literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Katılım Bankacılığı, Metin Madenciliği, Duygu Analizi.

¹ Öğr. Gör., Ordu Üniversitesi, Finans Bankacılık ve Sigortacılık, Ordu, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Öğr. Gör., Ordu Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Ordu, Türkiye.

GÖÇ, GÜVENLİK, GÜVENLİKLEŞTİRME VE POPÜLİZM ÜZERİNE BİR İNCELEME

Alp Arslan¹, Ahmet Güven²

Özet

İnsanlık tarihi kadar eski bir konu olan göç konusu 21. yüzyılda varlığını sürdürmekte ve hatta süre gelen savaşlar ve ekonomik problemler nedeni ile göçlerde artış olduğu görülmektedir. Göç konusuna bakış 20. Yüzyılın sonunda değişime uğramaya başlamıştır denilebilir. 20. Yüzyılın sonlarına kadar artan liberal değerler ile birlikte göçün sağladığı ucuz iş gücü gibi ekonomik faydaları göz önünde tutularak göçe yönelik olumlu bir anlayış var olmuştur. Ancak artış gösteren düzensiz göçler ile birlikte güvenliğini esas alan ulus devlet modelinde göç ile ilgili görüşlerin değişmeye başlamıştır. Kopenhag Okulu'nun ortaya attığı güvenlikleştirme yaklaşımının ortaya çıkışı ile güvenlik konusu sadece akseri boyutu ile değerlendirilmekten çıkmış ve göç gibi askeri olmayan konular da güvenlik ile ilişkilendirilmeye başlamıştır. Güvenlikleştirme yaklaşımı ile göç üzerine olan nispeten pozitif görüşlerin negatife döndüğünü söylemek yanlış olmaz. Kriz dönemlerinde göç olgusu artmaktadır. Kriz dönemlerinde bir başka artışın olduğu alan ise popülizmdir. Bu çalışmada sırası ile göç olgusu açıklanacak ve güvenlikleştirme yaklaşımı ile popülizm arasındaki ilişki incelenecektir. Popülist söylem ile göç ve göçmen olgusunun nasıl güvenlikleştirildiği açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Güvenlikleştirme. Güvenlik, Kopenhag Okulu, Popülizm.

¹ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

KENTSEL KOŞULLARIN 6 ŞUBAT DEPREM GÖÇMENLERİNİN ENTEGRASYON SÜRECİNE ETKİSİ: ÇANAKKALE İLİ ÖRNEĞİ

İbrahim Akyol¹, Aslı Bek²

Özet

Göç, insanlık tarihinden günümüze dek toplumların yüzleşmek zorunda kaldığı temel olgulardan biri olmuştur. Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel etkenlerin yanı sıra çevresel faktörler de göç hareketlerinin başlıca nedenleri arasında yer almaktadır. Bu, çevresel etkenler arasında depremler, bireyleri yer değiştirmeye zorlayan en önemli doğa olayları arasında yer almaktadır. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen, merkez üssü Kahramanmaraş olan ve on bir ili etkileyen depremler, on binlerce insanın can ve mal kaybına yol açmış; çok sayıda kişinin yaşadıkları yerleşim yerlerini terk ederek farklı kentlere zorunlu olarak göç etmelerine neden olmuştur. Göç yalnızca fiziksel bir yer değişimi değil; aynı zamanda yeni bir yaşam kurma, aidiyet geliştirme, toplumsal uyum sağlama sürecini de içermektedir. “Deprem göçmenleri” olarak tanımlanan bu bireyler, gittikleri kentlerin toplumsal kabul düzeyi, kentsel olanaklara erişim, entegrasyon süreçleri gibi çeşitli yeni durumlar ile karşılaşmışlardır. Bu çalışma, 6 Şubat deprem göçmenlerinin Çanakkale ilindeki kentsel koşulların; sosyal, ekonomik, kültürel entegrasyon süreçlerine etkisini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Böylece yerel yönetimlerin ve politika yapımcıların daha kapsayıcı ve dirençli kent politikaları üretmesine katkı sunulması hedeflenmektedir. Araştırma, nitel bir yaklaşımla tasarlanmış olup, Çanakkale ilinde ikamet eden 6 Şubat deprem göçmenleriyle gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler aracılığıyla veriler toplanmıştır. Katılımcılara; konut erişimi, istihdam, eğitim olanakları, sosyal aidiyet, psikososyal destek ve kamu hizmetlerine erişim gibi başlıklar altında sorular yöneltilmiş, verilen yanıtlar doğrultusunda tematik analiz yöntemiyle bulgular oluşturulmuştur. Elde edilen veriler, Çanakkale’nin küçük ölçekli yapısı, yerel halkın dayanışma eğilimi ve sivil toplum kuruluşlarının aktif rolü gibi unsurların entegrasyon sürecine olumlu katkı sunduğunu göstermektedir. Buna karşın, konut piyasasında yaşanan fiyat artışları, yetersiz istihdam olanakları ve uzun süreli uyum politikalarının eksikliği entegrasyon sürecini zorlaştıran başlıca faktörler arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deprem Göçmenleri, Kentsel Entegrasyon, Çanakkale.

¹ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Çanakkale, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr. Öğretim Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Çanakkale, Türkiye.

**AN OVERVIEW OF DEMOCRACY AND HUMAN RIGHTS IN IRAQ AFTER SADDAM
HUSSEIN**

Adam Hamad Ali¹, Mutlu Sesli²

Abstract

This study provides a comprehensive examination of Iraq's post-Saddam transition toward democracy and the evolution of human rights in the country. Under Saddam Hussein's authoritarian rule between 1979 and 2003, political dissent was systematically suppressed through censorship, imprisonment, torture, and extrajudicial killings. Ethnic and religious minorities, particularly Kurds and Shi'a Muslims, were subjected to severe persecution. The 2003 U.S.-led invasion, which resulted in the regime's collapse, initiated a new era aimed at democratization, albeit fraught with significant challenges. Adopting the 2005 Iraqi Constitution marked a foundational step toward establishing a federal, parliamentary republic. The Constitution enshrines fundamental freedoms such as freedom of speech, press, religion, and assembly while recognizing regional autonomy—most notably for the Kurdistan Region. Despite these progressive provisions, the implementation of democratic norms has been impeded by political interference, judicial weakness, security instability, and persistent electoral irregularities. Although Iraq has held regular multi-party elections, the processes have been undermined by low voter turnout, allegations of fraud, and widespread public distrust. The formation of coalition governments has proven complex and protracted due to sectarian fragmentation and identity-based politics. Moreover, corruption and inefficiencies in public administration have significantly eroded citizens' trust in state institutions and hindered the delivery of essential services. In conclusion, while Iraq has taken notable steps toward democratic governance, the country's progress remains fragile. Structural reforms, strengthened rule of law, and institutional accountability are essential for consolidating democracy and ensuring the protection of human rights. Continued political development and public engagement will be critical for Iraq's pursuit of a more inclusive and stable future.

Keywords: Democratization, Human Rights, Post-Saddam Iraq.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

SOSYAL POLİTİKA PERSPEKTİFİNDEN İŞSİZLİK SİGORTASI VE GÜNCEL SORUNLAR

Özlem Demir¹

Özet

İşsizlik, en genel manada işgücü piyasasında çalışma istek ve gücünde olanların cari ücret düzeyinde iş bulamaması durumunu ifade etmektedir. İşsizlik aynı zamanda ekonomik, sosyal ve bireysel etkileri olan çok boyutlu bir olguyu nitelendirmektedir. Bu nedenle işsizliği önlemeye yönelik politikalar ile işsizlik sonrası işsizliğin sonuçlarını en aza indirmeyi amaçlayan politikalar, ülkelerin kalkınma kriterlerinde önemli yere sahiptir. Bu kapsamda işsizlik sorununa çözüm olarak aktif istihdam politikaları ile pasif istihdam politikaları öne çıkan uygulamalardır. İşsizliğin olumsuz sonuçlarını doğrudan hedef alan ve pasif istihdam politikaları kapsamında yer alan uygulamalardan biri işsizlik sigortasıdır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO-International Labour Organization) kabul ettiği dokuz ana sosyal güvenlik risklerinden biri olan "işsizlik sigortası", Türkiye'de 1999 yılında yayımlanan 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile yasal zeminine kavuşmuştur. Ayrıca bu kanun kapsamında muhtelif tarihlerde yapılan değişikliklerle (ek madde ve geçici maddeler) kapsamı, genel hükümleri ve işsizlik ödeneğine ilişkin düzenlemelere gidilmiştir. Sosyal politika perspektifinden işsizlik sigortası, sadece ekonomik boyutu olan bir olgu değil aynı zamanda toplumsal refah sisteminin gereklerinden biridir. Bu bağlamda işsizlik sigortası, pasif bir istihdam politikası aracı olarak işsizliğin olumsuz sonuçlarını azaltmayı hedeflemektedir. Böylece bu uygulama kişileri, işsizlik durumunda gelir kaybına karşı korumak, toplumsal eşitsizliği ve toplumsal dışlanmayı azaltmak, sosyal güvenceyi sürdürmek açısından önemli bir sosyal politika aracıdır. Çalışmada işsizlik sigortasının kısa tarihçesi, hukuki boyutuyla uygulanma kriterleri, Türkiye'ye ilişkin istatistiki verilerin sunulması ve uygulamada görülen güncel sorunlar değerlendirilmektedir. Sonuç olarak işsizlik sigortasında yararlanma noktasında birçok hak kayıplarının yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle işsizlik sigortasının, işsiz bireylerin çok küçük bir kısmının faydalandığı bir yapıdan erişimin daha esnek hale getirdiği bir yapıya dönüşmesi, sosyal adalet ve sosyal barışın korunması açısından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik Sigortası, Sosyal Politika, İşsizlik Ödeneği.

¹ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Hizmet, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

DÖVİZ KURU TAHMİNİNE YÖNELİK BİR MODEL ÖNERİSİ: ABD DOLARI ÜZERİNE AMPİRİK BİR UYGULAMA

Burhan Gürleyen¹, Salih Barışık²

Özet

Bu çalışma, finansal zaman serilerinin öngörülmesinde klasik istatistiksel modellerin ötesine geçilerek, yapay zeka tabanlı melez modelleme yaklaşımlarının etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Özellikle döviz kuru gibi yüksek volatiliteye ve doğrusal olmayan dinamiklere sahip finansal göstergelerin tahmininde, yapay sinir ağları (YSA), derin öğrenme teknikleri ve hibrit modellerin performansı araştırılmıştır. Bu bağlamda, önerilen modellerin öngörü gücü; doğruluk, genellenebilirlik ve hata metrikleri (RMSE, MAE, MAPE) açısından karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Çalışmada, 2010 Ocak - 2025 Şubat dönemine ait 182 aylık veriler kullanılmıştır. Bağımlı değişken olarak Amerikan doları kuru ele alınmış; bağımsız değişken setinde ise politika faizi, gecelik borçlanma ve borç verme faiz oranları, bankaların mevduat faiz oranları, TÜFE, ÜFE, ekonomik güven endeksi, tüketici güven endeksi, reel kesim güven endeksi, sanayi üretim endeksi, cari işlemler dengesi ve ülke risk primi (CDS) gibi temel makroekonomik göstergelere yer verilmiştir. Veri madenciliği ve özellik seçimi adımlarının ardından, çok katmanlı yapay sinir ağları, genetik algoritma ve parçacık sürü optimizasyonu gibi meta-sezgisel yöntemlerle optimize edilmiştir. Bu melez yapılar, modelin öğrenme sürecinde karşılaşılan yerel minimuma sıkışma ve aşırı öğrenme gibi sorunları aşmayı hedeflemiştir. Meta-sezgisel algoritmalar, YSA modellerinin parametrelerini optimize ederek hata oranlarını azaltmış ve tahmin doğruluğunu artırmıştır. Analizler sonucunda, önerilen melez modellerin doğruluk düzeyinin klasik YSA modellere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, meta-sezgisel optimizasyonun, modelin öngörü kabiliyetini ve genellenebilirliğini artırdığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, finansal piyasalardaki belirsizlik ortamında, hibrit yapay zeka modellerinin karar vericilere daha güvenilir projeksiyonlar sunabileceğini ortaya koymaktadır. Gelecek çalışmalar için ekonomik ve jeopolitik olayların etkisini yansıtan metin madenciliği ve haber analizi verilerinin modele entegre edilmesi durumunda daha kuvvetli öngörü yapılacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Sinir Ağları, Döviz Kuru Öngörüsü, Derin Öğrenme, Meta-Sezgisel Algoritmalar, Hibrit Modelleme, Finansal Zaman Serileri, Ekonomik Göstergeler.

¹ Doktora Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

TÜRKİYE’DE 1980 SONRASI BANKA İFLASLARININ KURUMSAL İKTİSADİ ANALİZİ

Osman Demir¹

Özet

Bankalar fon fazlası olanlarla fon açığı olanları buluşturan, fon fazlası ile fon açığı arasındaki miktar ve vade uyumunu sağlayan, finansal sistemin bel kemiğini oluşturan ve bu özellikleri ile ekonomik gelişmede kritik rol oynayan aracı kurumlardır. Likidite riski, kredi riski, faiz oranı riski, döviz kuru riski, operasyonel risk, ahlaki tehlike riski, piyasa riski, ülke riski ve küresel risk gibi birçok riske açıktırlar. Sektörün çalışmasında güven esas olduğundan, küçük bir güven kaybı krize yol açabilmekte ve kriz çok hızlı yayılabilmektedir. Bu durum sektörde düzenleme yapmayı zorunlu kılmaktadır. Geleneksel (neoklasik) iktisat yararlı maksimizasyoncu bireyi hayatın her yanına yayarak, kurumları önemsiz görmüş, bireysel davranışa zarar vereceği için kurumları yok saymış veya kurumların tıpkı bireyler gibi davranacaklarını kabul etmiştir. Oysa bireyler tek başlarına sınırlı bilgiye ve o bilgileri işleyecek sınırlı zihni kapasiteye sahiptirler. Kurumlar ise çok sayıda uzmanlaşmış bireyin ortak çaba ve bilgilerinin işe dönüştüğü uzmanlaşmış yapılar olarak bireylerin tek başlarına yapamayacağı işleri yapabilmektedirler. Bu sebeple sektörde mülkiyet haklarını koruyan, işlem maliyetlerini azaltan, sektöre duyulan güveni artıran ve geniş halk kitlelerine mümkün olan en büyük faydayı sağlayan kurumsal düzenlemelerin zamanında yapılması hayati önem taşımaktadır. Türkiye’de 24 Ocak 1980 Kararları ile başlayan ekonomik liberalleşme sürecinde faiz oranı ve döviz kurunun piyasa şartlarında belirlenmesine kademeli geçiş yapılmış, kambiyo kontrolü uygulamasına son verilmiş, uluslar arası ticaret ve sermaye hareketleri serbestleştirilmiştir. Bütün bunlar sektörün karşı karşıya olduğu risklerle birlikte zaman zaman yıkıcı rekabete ve iflaslara yol açmıştır. Çalışmada, Türkiye’de 1980 sonrası banka iflaslarının kurumsal iktisat açısından analizi amaçlanmıştır. 5 Nisan 1994 Krizinden günümüze gelinceye kadar 26 bankaya el konulmuştur. Sektörün sağlıklı işlemesi bakımından Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun (BDDK) faaliyetleri ve Basel Kriteri diye adlandırılan öz kaynakların riskli varlıklara oranının asgari %8 olması şartı öne çıkmıştır. Türkiye’nin %8 kuralına geç uyum sağlaması banka iflaslarında etkili olmuştur. BDDK’nın bu oranı %12’nin altına düşürmemeye çalıştığı 2001 Krizi sonrası normal şartlarda banka iflası yaşanmamıştır. Çalışmada Türkiye’deki banka iflaslarında özellikle Basel kriterlerine uyumda ve BDDK’nın kurulmasında geç kalındığı, kurumların da tıpkı bireyler gibi işlerini öğrenme ve uzmanlaşmalarının zaman aldığı, Basel kriterlerine güçlü uyum sonrası banka iflası yaşanmadığı, bu konuda ayrıca siyasal istikrarın da önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, Banka İflası, Kurumsal İktisat, Kurumsal Düzenleme.

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TÜRK KADINININ TARİHİ SÜREÇTE ROLÜ VE SİYASAL TEMSİL MESELESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

İrem Şirin Kuşakoğlu¹

Özet

Türk Kültüründe kadın sadece sosyal hayatta değil, siyasal ve ekonomik alanda da etkin rol oynamıştır. Bu rol dine, toplum yapısına, zaman, mekana, kültüre göre değişiklik göstermiştir. Kültürümüzde de aileyi oluşturan temel unsurların en önemlisi belki de kadındır. Bu önemli unsur da beraberinde tamamlayıcı değerleri getirir. Ailenin birlikteligi iyi olursa güçlü bir toplum ortaya çıkar. Güçlü bir toplum da güçlü bir devleti meydana getirir. Yani aile ne kadar iyi olursa devlet o kadar uzun yaşar. İlkçağ medeniyetlerinde kadına isim dahi verilmezken Türkler kadına öyle roller vermişlerdir ki gerek sosyal gerek siyasal alanlarda kadının ismi önemli yerlerde hep anılmıştır. Eski Türk geleneğinde erkek ve kadın insani haklar olarak eşit haklara sahiptirler. Zamanla kadınlar tarih sahnesinde hem daha aktif rol almaya başlamış hem de siyasal haklarını elde ederek temsil eder hale gelmişlerdir. Lakin siyasal temsil anlamında kadınlar her zaman kolaylıkla istediklerini elde edememişlerdir. Osmanlı'dan günümüze kadar kadının siyasal yaşamdaki konumu büyük dönüşümler geçirmiştir. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kadınlara yönelik eğitim, çalışma ve siyasal haklar gibi birçok alanda önemli reformlar gerçekleştirilmiş; 1930'da belediye seçimlerinde, 1934 yılında ise genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı kadınlara tanınmıştır. Bu kazanımlar, dönemin birçok ülkesinden daha ileri bir konumda yer almasına rağmen, Türkiye'de kadının siyasal temsili bugüne dek çeşitli sınırlılıklar ve engellerle karşılaşmıştır. Kadınların siyasal hayatta temsil meselesi sadece toplumsal bir cinsiyet eşitliği meselesi değildir. Aynı zamanda bir ülkenin demokratik gelişmişlik düzeyinin de göstergesidir. Siyasal temsil, her bireyin yönetime eşit olarak katılmasını sağlar, cinsiyet temelli eşitsizlikler ise bu katılım hakkının önündeki en önemli engellerden biridir. Kadınların yasal olarak siyasal haklara sahip olması pratikte bu hakları aynı oranda kullanmalarına yansıyamamıştır. Bu çalışmada Türk kadınının tarihi süreçte rolüne ve siyasal temsil meselesini etkileyen faktörlere değinmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Türk Kadını, Türk Kültürü, Osmanlı, Cumhuriyet Dönemi, Siyasal Temsil, Siyasal Haklar, Toplumsal Cinsiyet Roller.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TÜRKİYE'DEKİ GÖÇ POLİTİKALARININ HUKUKİ BOYUTU

Hanife Uçar¹, Ahmet Güven²

Özet

Türkiye, coğrafi konumu ve tarihsel geçmişi itibarıyla göç yollarının kesişim noktasında yer almakta ve bu nedenle küresel göç hareketlerinden doğrudan etkilenmektedir. Özellikle son yıllarda çevresindeki bölgelerde yaşanan siyasi krizler, çatışmalar ve ekonomik yıkımlar, Türkiye'yi hem geçiş hem de hedef ülke konumuna taşımıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin göç politikalarını hem uluslararası yükümlülükler hem de iç politika dinamikleri çerçevesinde ele almak; bu iki boyut arasında kurulan dengenin yapısını ve sürdürülebilirliğini analiz etmektir. Çalışma, Türkiye'nin göç yönetiminde karşılaştığı temel sorunları ortaya koyarken, insan haklarına dayalı, bütüncül ve uzun vadeli politika önerileri sunmayı hedeflemektedir. Bu çalışma, Türkiye'nin tarihsel süreçte şekillenen göç politikalarını iç ve dış dinamikler bağlamında ele alarak, ülkenin göç yönetiminde izlediği stratejileri çok boyutlu bir çerçevede incelemektedir. Bu bağlamda Türkiye, hem uluslararası hukuka bağlı kalarak insan haklarına saygılı politikalar geliştirmeye çalışmakta hem de kamu düzenini ve ulusal güvenliği gözetmektedir. Makalenin ilk bölümünde göç kavramı tanımlanmış; iç-dış göç, gönüllü-zorunlu göç ve geçici-kalıcı göç gibi temel göç türleri açıklanmıştır. Göçün ekonomik, siyasi ve çevresel nedenlerle ortaya çıkan, insanlık tarihi kadar eski ve sürekli bir olgu olduğu vurgulanmıştır. İkinci bölümde ise Türkiye'nin göç politikalarının tarihsel gelişimi Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine kadar incelenmiş; 1923 İskân Kanunu gibi dönüm noktaları ele alınarak göç mevzuatındaki dönüşüm ve uygulamalar analiz edilmiştir. Çalışma, Türkiye'nin göç politikasında geleneksel, kriz anlarına tepki veren yaklaşımdan uzaklaşarak daha sürdürülebilir, insan hakları temelli ve toplumsal uyumu gözetten politikalara yönelmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, Türkiye-AB ilişkileri çerçevesinde göç yönetiminde uygulanan sınırlandırıcı stratejiler de değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye göç politikalarının çok katmanlı yapısının, uluslararası sorumluluklar, toplumsal ihtiyaçlar ve güvenlik öncelikleri arasında hassas bir denge kurulmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Göç Çeşitleri, Göç Politikaları, İnsan Hakları, Toplumsal Uyum, AB-Türkiye ilişkisi.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

MUHASEBE MESLEĞİNDE DİJİTALLEŞME VE YENİ UZMANLIK ALANLARI

Said Alpagut Şenel¹

Özet

Temelde bir bilgi sistemi olan ve işletme dili veya finansal kararlar dili olarak da ifade edilen muhasebe kavramı, mali nitelikteki işlemleri kaydeden, sınıflandıran, finansal raporlar şeklinde özetleyen ve bu raporları analiz ederek yorumlayan bilimsel bir disiplin, bir meslektir şeklinde tanımlanabilir. Dışa açık bir sistem olan muhasebe günümüzde baş döndürücü bir hızla yaşanan teknolojik gelişmeler, Dünyayı adeta "küçük bir köy" haline getiren küreselleşme ve son yıllarda artan rekabet ortamından etkilenmekte ve bu etkileşim sonucunda sürekli olarak yenilenmekte gelişmektedir. Hiç şüphesiz teknolojik gelişmelerden ve küreselleşmeden en fazla etkilenen mesleklerden biri olan muhasebe mesleğinin de bu gelişmelerin dışında kalması beklenemez. Muhasebe mesleğinde yaşanan belki de en önemli gelişme Tek Taraflı Kayıt Yönteminden, Merdibân-ı Pâye Yöntemine ve Çift Taraflı Kayıt Yöntemine geçiştir. Bir başka örnek, Tarihi Maliyet Yöntemi ile birlikte gerçeğe uygun değer yaklaşımı çerçevesinde Cari Değer Yönteminin de kullanılmaya başlanmasıdır. Teknolojik gelişmelerle birlikte muhasebe mesleğinde yaşanan dijital dönüşüm ile meslekte bulut muhasebesi, dijital muhasebe, e-muhasebe, e-fatura, e-arşiv fatura, e-beyanname, e-arşiv, e-tebligat, e-irsaliye, e-bilet, e-yolcu listesi ve e-defter gibi yeni bir takım kavramlar ortaya çıkmıştır. Günümüzde finansal bilgi kullanıcılarının gerçek zamanlı bilgilere ihtiyaç duyması nedeniyle Gerçeğe Uygun Değer Muhasebesi, Gerçek Zamanlı Muhasebe kavramları telaffuz edilir olmuştur. Muhasebe mesleğinde yaşanan dönüşümün yukarıdakiler ile sınırlı olduğu düşünülmemelidir. Son yıllarda muhasebe mesleğinde Blok Zinciri (Blockchain) temelli Üç Taraflı Kayıt Yöntemi (Momentum Muhasebesi), Uzay Muhasebesi, Nöro Muhasebe, Çevre Muhasebesi, Karbon Muhasebesi, Su Muhasebesi, Adli Muhasebe ve Yalın Muhasebe gibi yeni uzmanlık alanları ortaya çıkmıştır. Öte yandan Türkiye’de muhasebe mesleğini icra eden meslek mensupları önceleri kâtip, yakın geçmişte muhasebeci olarak anılırken meslek yasasının kabulü ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir unvanları ile mesleki faaliyetlerini sürdürmektedirler. Geleceğin muhasebecileri; defter tutan, beyanname, bildirge düzenleyen, mali tabloları hazırlayan, danışmanlık ve müşavirlik yapan kişiler olarak değil robotlarla çalışan, dijital gelişimlere uyum sağlayan ve teknolojik yenilikler sayesinde veri analizini başarıyla gerçekleştiren, liderlik kimliği gelişmiş verileri doğru okuyan ve bu hususta işletmelere danışmanlık yapan kişiler olacaktır. Bu çerçevede muhasebe mesleğinde, Muhasebe Mühendisliğine veya diğer bir değişle Mali Mühendisliğe doğru bir dönüşüm yaşanacaktır. Bu bağlamda kâtiplikle başlayan daha sonraları muhasebeci olarak anılan ve günümüzde mali müşavir unvanı ile muhasebe mesleğini icra eden muhasebe meslek mensuplarının unvanları finansal veri bilimcisi olarak ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Mühendisliği, Nöro Muhasebe, Adli Muhasebe.

¹ Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, Sivas, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

ANTİK ÇAĞ'DA BİR AMASYALI'NIN KENTSEL NOTLARI: STRABON'UN GEOGRAPHIKA'SINDA KENTLER, KENTSEL AĞLAR VE SORUNLAR

Ali Arda Yüceyılmaz¹

Özet

Tarihsel kayıtlar pek çok durumda onlardan öğrenebileceğimiz sayısız vaka, gözlem ve deneyim sunar. Bu kayıtlar, derin geçmişin toplumsal, yönetsel görünümleri hakkında farkındalığımızı geliştirmenin ötesinde, günümüzde üzerinde çalıştığımız olgular, problematik alanlar için de dikkat çekici perspektifler vadedebilir. Bu çalışma, böylesi bir varsayımdan hareketle, Antik Çağ'ın en önemli coğrafyacılarından birinin, Strabon'un, eserine "Geographika"ya odaklanıyor. Araştırmacı bu klasik yapıtın Antik Çağ Anadolu coğrafyasına ayrılan XII. XIII. ve XIV. ciltlerini merkeze alarak, kent fenomenine, kentsel ağlara ve sorunlara ilişkin öne çıkan aktarımları inceliyor ve Antik Çağ Anadolu'sunun kentsel evrenini ve ona ilişkin tartışmaları disiplinler arası bir düzleme taşımayı amaçlıyor.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentsel Tarih, Kentsel Politikalar, Antik Çağ.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Aydın, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

YAPAY ZEKA VE TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE DÖNÜŞÜM: TÜRKİYE’NİN ULUSAL YAPAY ZEKA STRATEJİ BELGESİ İŞİĞİNDA DEĞERLENDİRME

Burcu Demirdöven¹, Halim Emre Zeren², Hilal Yüceyılmaz³

Özet

Yapay zeka (YZ), son yıllarda dünya çapında kamu hizmetlerinin sunumunda önemli bir dönüşüm potansiyeli sunmaktadır. Türk kamu yönetimi de bu dönüşümden etkilenen alanlardan biridir. Türk Kamu Yönetimi’nde bu etkilerin gelecekte daha açık bir şekilde analiz edilebilmesi için düzenli olarak benzer çalışmaların yapılması önemlidir. Mevcut durumun fotoğrafını çekmek amacıyla yapılmış olan bu çalışma, Türkiye’nin stratejik belgeleri temel alınarak yapay zekanın Türk Kamu Yönetimi’ndeki beklenen ve mevcut etkileri yapay zeka yönetişimi (governance), yapay zeka benimsemesi (ai adoption) ve kamu güveni (public trust) bağlamlarında ortaya koyulmaktadır. Yapay zeka yönetişimine bakıldığında yapay zeka teknolojilerinin temel olarak etik, yasal, sosyal ve politik boyutlarına odaklanmasının yanı sıra söz konusu teknolojinin geliştirilmesi, benimsenmesi ve kullanılması sürecinde kamu kurum ve kuruluşlarının, özel sektörün, sivil toplum kuruluşların, akademinin ve vatandaşların paydaş olarak rolleri yadsınamaz. Yapay zeka benimsemesi, genel anlamda kamu kurumlarının ve yöneticilerin yapay zeka teknolojilerini benimsemesi ve kullanılmasını aynı zamanda da kamu hizmetlerinde yenilikçi ve veri odaklı çözümlerin kullanılmasını ifade etmektedir. Kamu güveni temel olarak vatandaşların kamu hizmetlerine ve kurumlarına olan güveninin göstergesidir. Dolayısıyla kamu güveni benimseme ve yönetim bağlamlarında değerlendirildiğinde bunları hem negatif hem de pozitif yöne evriltme gücüne sahip bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapay zeka teknolojilerinin doğru ve adil bir şekilde kullanılması, verilerin kullanılması ve işlenmesine yönelik yasal düzenlemelerin teoride ve pratikte tatmin edici olması kamu güvenliğini artıracak ve kamu yönetimi yapay zeka ekosisteminin büyüüp gelişmesine katkıda bulunacaktır. Ancak, yapay zeka sistemlerinin yanlış veya haksız kullanımı, kamu güvenliğini zedeleyecek ve sürecin baltalanmasına sebep olacaktır. Yapay zekanın Türk Kamu Yönetimi’ndeki rolü incelendiğinde öne çıkan başlıkların kamu yönetiminde verimliliğin artırılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi, karar alma süreçlerinin iyileştirilmesi ve vatandaş memnuniyetinin artırılması gibi konular etrafında kümelendiği görülmektedir. Kamu sorunlarının karmaşıklık düzeyinin artışı ve bunların çözümü için geliştirilen kamu politika ve programlarının etkili bir şekilde uygulanması, yapay zeka yönetişimi ile ilişkilendirilmektedir. Yapay zeka, büyük veri analizi ve öngörüselsel analitik gibi araçlarla, karmaşık sorunları çözmek için hızlı ve etkili çözümler sunabilme yetisine sahiptir. Bunun, kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin, özel sektörün ve diğer paydaşların işbirliği içinde veri odaklı ve akıllı politika oluşturmaya ve uygulamasına yardımcı olması beklenmektedir. Dolayısıyla, yapay zeka yönetişimi, farklı sektörler arasında işbirliğini artırarak karmaşık kamu sorunlarının çözümüne katkıda bulunacak önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber kamu güvenliğini yapay zeka araçlarının kamu yönetimi düzeyinde kullanılmasının benimsenmesinde engelleyici veya tetikleyici olma bağlamında ciddi rolü olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple de metinde söz konusu kavramlar üçlü sacayağı metaforu üzerinden değerlendirilmiştir. Dünyada ivmelenen yapay zeka çalışmaları neticesinde ülkeler için bu konuyla ilgili ulusal yapay zeka strateji dokümanları yayınlama ihtiyacı hasıl olmuştur. Çünkü yapay zeka teknolojilerinin hızlı gelişimi ve yayılımı; söz konusu teknolojinin etkilerinin yönetilmesi, fırsat ve

¹ Arş. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Aydın, Türkiye.

² Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Aydın, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

³ Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Aydın, Türkiye.

risklerinin belirlenmesi meselelerini beraberinde getirmektedir. Ulusal strateji belgeleri de bu yeni teknolojinin etkilerinin etkin bir biçimde yönetilebilmesi için belirgin sınırlar çizme niteliği bakımından elzem görünmektedir. Ayrıca yapay zeka teknolojileri tek bir alana yönelik değişiklikler içermekten fazlasıdır ve dönüşüm hayatın tüm alanlarında kendini göstermektedir. Dönüşümde etik ve hukuki standartların belirlenmesi, sağlıkta karar alma stratejilerinin desteklenmesi, iş yapış biçimlerinin değişmesine bağlı olarak istihdam konusundaki değişiklikler, uluslararası arenada ekonomik düzeyde rekabet edebilme yetisi, kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi ve kalitenin artırılması gibi pek çok alanda süreç halihazırda başlamış durumdadır. Yapay zeka strateji belgeleri bunlarla ilgili net çıkarımların ve gelecek planlarının yapılabildiği yegane dokümanlardır. Türkiye, kamu yönetimi stratejilerini belirlemek amacıyla çeşitli stratejik belgeleri kullanmaktadır. Bu belgeler arasında kalkınma planları, stratejik eylem planları, dijital dönüşüm strateji belgeleri ve milli teknoloji hamlesi strateji belgeleri yer almaktadır. Dünyada Kanada ile başlayan ulusal yapay zeka stratejisi oluşturma geleneği kabul görmüş ve gelenek diğer ülkelerce de hızlı bir biçimde kabul edilerek konuyla ilgili aksiyonlar alınmıştır. Türkiye de yapay zeka evrenindeki konumunu netleştirmek ve kendi eylem planlarını somutlaştırmak adına Ulusal Yapay Zeka Strateji belgesini (UYZS) 2021 yılında 2021-2025 yıllarını kapsayacak biçimde yayınlamıştır. Türkiye'nin Ulusal Yapay Zeka Stratejisi T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi iş birliği ile hazırlanmıştır. Yine Ulusal Yapay Zeka Stratejisi hazırlanırken bunun On Birinci Kalkınma Planı ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programları ile harmoni içerisinde olacak biçimde hazırlandığı bilgisi verilmiştir. UYZS'de öncelikli 24 amaç ve 119 tedbir yer almaktadır. İlgili amaç ve tedbirlerin Türkiye'nin "Dijital Türkiye" vizyonu ve "Millî Teknoloji Hamlesi" ile uyumlu olduğu belirtilmiştir. Çalışmada UYZS'de yayınlanmış olan amaç ve tedbirler yapay zeka yönetişimi, yapay zeka benimsemesi ve kamu güvenini başlıkları çerçevesinde nitel araştırmalarda kullanılan ve verilerin anlamını derinlemesine anlamak için önemli bir araç olan tematik kodlama kullanılarak kategorize edilmiştir. Hali hazırda amaç ve tedbirlerle sınıflandırılmış olan UYZS araştırma konusu olan kavramlar etrafında ikincil bir kategorizasyona tabi tutulmuştur. Tematik kodlama araştırmanın daha derinlemesine anlaşılmasını ve yorumlanmasını, bulguların sistematik bir şekilde analiz edilmesini ve sunulmasını sağladığı için seçilmiştir. Çalışma sayesinde Türk Kamu Yönetimi'nde henüz sıkça tartışılmayan yapay zeka benimsemesi ve kamu güveninin, yapay zeka yönetişimini etkilediğini ortaya koymak mümkün olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka Yönetişimi, Kamu Güveni, Ulusal Yapay Zeka Strateji Belgesi, Türkiye, Kamu Yönetiminde Dönüşüm.

FİNANSAL OKURYAZARLIK EKSENİNDE BİR ÇALIŞMA: BANKALARIN ÇOCUK BANKACILIĞI UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

Selim Kalyon¹

Özet

Finansal okuryazarlık, bireyin daha etkin finansal kararlar alması için sahip olması gereken finansal bilgi ve yeteneklerdir. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'nün (OECD) tanımına göre finansal okuryazarlık, finansal ürünler ve kavramlar hakkında finansal tüketicilerin bilgilendirilmesini veya finansal risk ve çeşitli alternatifler arasında tercih yapabilecek farkındalığa sahip olmasını temin ederek finansal refahını artırma sürecidir. Finansal okuryazarlık, bireylerin tasarruf etmelerine aracılık ederek bireysel tasarrufların ekonomiye aktarılmasını ve böylece sermaye birikiminin artmasına katkı sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle toplumdaki bireylerin finansal okuryazarlık düzeyi arttıkça sermaye birikimi artmakta, bunun sonucunda üretim ve yeni istihdam olanaklarının yaratılmasına ön ayak olmaktadır. Finansal piyasalar içerisinde fonların etkin ve verimli bir şekilde yönetilmesi ve dağıtılmasında önemli bir oyuncu olan bankaların, finansal okuryazarlık ekseninde yapmış oldukları faaliyetler ve çeşitli bankacılık uygulamaları toplumdaki tasarruf bilincinin artırılması ve bu fonların doğru yerlere aktarılması açısından önemlidir. İşte bu noktada gerek kamu sermayeli gerekse özel sermayeli bankaların yapmış oldukları çocuk bankacılığı uygulamaları hem tasarruf bilincinin küçük yaşlarda kazanılmasına destek olmakta hem de sermaye birikimine katkı sağlamaktadır. 0-18 yaş arası çocuklar için tasarruf bilincini geliştirmek, erken yaşta birikimi teşvik etmek için sunulan, çocuk ile ilişkilendirilen mevduat, yatırım fonu, sigorta ve kart ürünlerinin tamamına çocuk bankacılığı denilmektedir. Bu çalışmada, finansal okuryazarlık kapsamında bankaların çocuk bankacılığı uygulamaları bankaların internet siteleri üzerinden incelenmiş ve nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi tercih edilmiştir. Yapılan çalışmada, incelenen bankalar sermayelerine göre sınıflandırılmış; 5 kamu sermayeli banka ile 9 özel sermayeli banka olmak üzere toplam 14 banka incelenmiştir. Bankaların internet siteleri incelenirken Remund'un finansal okuryazarlık kavramı bileşenleri tercih edilmiştir. Bankaların sayfaları incelendiğinde finansal okuryazarlığın, çocuk bankacılığında daha çok finansal kavram bilgisi, kişisel finans yönetimi becerisi ve gelecek finansal ihtiyaçlar için etkin planlama yapabilme becerisi ekseninde toplandığını ve buna yönelik çeşitli uygulamalar, etkinlikler ve ürünler şeklinde ele alındığı görülmüştür. Çocuk bankacılığı uygulamalarının çoğunlukla vadeli mevduat, yatırım fonu, sigorta, bireysel emeklilik, eğitim kredisi ve vadesiz hesap kartı gibi bankacılık ürünlerinden oluştuğu görülmüştür. Ayrıca, çocuklara ve ebeveynlere yönelik eğitici içeriklerin yer aldığı videolar ile çocukların ilgisini çekebilmek amacıyla oyunlar ve çeşitli etkinliklerin yer aldığı uygulamalara yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Eğitici içeriklerin daha çok kamu sermayeli bankalarda olduğu görülmekle birlikte sadece bir özel sermayeli bankada finansal okuryazarlık akademisi kurularak hem çocuklarda hem de yetişkinlerde tasarruf bilinci ve farkındalık kazandırılmaya çalışıldığı görülmüştür. Ayrıca sadece bu bankada hem ulusal hem de uluslararası kuruluşlarla iş birlikleri yapılarak finansal okuryazarlığın artırılmasına katkıda bulunmaya çalışılarak yaklaşık 19 milyon bireye finansal okuryazarlık eğitimi verilmiştir. Boğaziçi Üniversitesi ile yapılan işbirliği ile 2013 yılından buyana Türkiye'nin ilk Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi hesaplanarak elde edilen sonuçlar raporlar aracılığıyla bireylerin kullanımına sunulmuştur. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından önemli bir konu olan finansal okuryazarlık, bireyin doğru finansal kararlar almasına yardımcı olduğu gibi tasarruf alışkanlığının kazanılmasına ve bu yolla da sermaye birikimine katkı sağlamaktadır. Finansal okuryazarlık bilincinin eğitim sistemi ile küçük yaşlarda kazandırılması, kamu spotlarıyla farkındalığın yaratılması ve daha fazla banka sayısı ile alternatif ürünlerin sunulması ülkemizin finansal okuryazarlık seviyesine daha da katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Çocuk Bankacılığı, Tasarruf.

¹ Kıdemli Uzman, Türkiye Halk Bankası A. Ş., Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

FELDSTEİN-HORİOKA HİPOTEZİNİN KANTİL REGRESYON TEMELLİ ANALİZİ: PIIGS ÜLKELERİ ÜZERİNE AMPİRİK BULGULAR

Oğuzhan Demir¹, Cihan Usta², Türker Şimşek³

Özet

Küresel finansal entegrasyonun hız kazandığı günümüzde, ülkelerin tasarruf ve yatırım kararları arasındaki etkileşimin analiz edilmesi, sermaye hareketliliğinin düzeyi hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Bu çerçevede Feldstein-Horioka (1980) hipotezi, sermaye hareketliliğini doğrudan ölçmek yerine, yurtiçi tasarrufların yurtiçi yatırımlar üzerindeki etkisine odaklanarak dolaylı bir değerlendirme sunmaktadır. Söz konusu hipotez, temel olarak şu soruya yanıt aramaktadır: Bir ülkede yurtiçi tasarruflar arttığında, bu artış doğrudan yurtiçi yatırımlara mı yönelmektedir, yoksa bu kaynaklar başka ülkelere mi akmaktadır? Eğer tasarruf oranındaki artış, yatırımlarda benzer bir artışla birlikte gerçekleşiyorsa, bu durum sermaye hareketliliğinin düşük olduğunu ve sermayenin büyük ölçüde ülke içinde kaldığını göstermektedir. Buna karşılık, tasarruflardaki artış yatırımları aynı ölçüde etkilemiyorsa, sermaye hareketliliğinin yüksek olduğu ve fonların yurt dışına yöneldiği anlaşılmaktadır. Bu kapsamda çalışma, Feldstein-Horioka hipotezini PIIGS ülkeleri (Portekiz, İtalya, İrlanda, Yunanistan ve İspanya) özelinde, 1970–2023 dönemine ait yıllık verilerle ampirik olarak test etmektedir. Analiz süreci kapsamında, öncelikle panel veri setinde yatay kesit bağımlılığı olup olmadığı incelenmiş ve ülkeler arasında anlamlı düzeyde karşılıklı bağımlılık ilişkisi tespit edilmiştir. Ardından, değişkenlerin homojen ya da heterojen bir yapıya sahip olup olmadığını belirlemek amacıyla Pesaran ve Yamagata (2008) testi uygulanmış ve değişkenlerin yapısal olarak heterojen karakter taşıdığı ortaya konmuştur. Bu iki bulgu doğrultusunda, serilerin durağanlık özelliklerini tespit edebilmek amacıyla CADF ve CIPS panel birim kök testleri tercih edilmiştir. Uygulanan testler sonucunda, serilerin düzeyde durağan olmadıkları; ancak birinci farklarında durağan hâle geldikleri belirlenmiştir. Elde edilen tüm bulgular ışığında, tasarruf ve yatırım oranları arasındaki uzun dönemli ilişkiyi analiz edebilmek amacıyla hem yatay kesit bağımlılığını hem de heterojenliği dikkate alan Westerlund (2007) panel eşbütünleşme testi uygulanmış ve bu değişkenler arasında uzun dönemli bir eşbütünleşme ilişkisinin varlığı saptanmıştır. Bu ilişkinin yönünü ve büyüklüğünü belirlemek amacıyla, uzun dönem katsayıları Augmented Mean Group (AMG), Common Correlated Effects (CCE) ve Method of Moments Quantile Regression (MMQR) yöntemleriyle tahmin edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, tüm modellerde tasarruf oranının yatırım oranı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya koymakla birlikte, tahmin edilen β katsayılarının 0,30 ile 0,45 aralığında kaldığını göstermektedir. Bu katsayılar, teorik olarak beklenen birim değerden anlamlı düzeyde sapmakta ve Feldstein-Horioka hipotezinin PIIGS ülkeleri için geçerli olmadığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, söz konusu ülkelere yüksek düzeyde sermaye hareketliliği bulunduğu işaret etmektedir. Yatırımların önemli bir kısmının dış tasarruflarla finanse edilmesi, bu ülkeleri dış şoklara karşı daha kırılgan hâle getirmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, gelecekteki çalışmalarda makroekonomik istikrar, finansal serbestlik ve kurumsal kalite gibi unsurların tasarruf-yatırım ilişkisi üzerindeki etkilerinin ampirik yöntemlerle analiz edilmesi önerilirken; politika yapıcılara ise yurtiçi tasarruf oranlarının artırılmasına yönelik etkili politikaların geliştirilmesi, dış finansman bağımlılığını azaltacak stratejilerin benimsenmesi ve uzun vadeli sermaye birikimini destekleyecek yapısal reformların hayata geçirilmesi tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Feldstein-Horioka Hipotezi, PIIGS Ülkeleri, MMQR, Tasarruf-Yatırım.

¹ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr. (Bağımsız Araştırmacı), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

³ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

TOKAT'TA BULVAR, CADDE VE SOKAK İSİMLENDİRMELERİNİN KATEGORİK DAĞILIMI

Ümit Şimşek⁴⁶, Gülnur Ataklı Demiralp⁴⁷

Özet

Bu çalışma, Tokat'ta belediye başkanları üzerine gerçekleştirilen bir çalışma sırasında vali ve belediye başkanları isimlerinin cadde ve sokak isimlendirmelerinde nasıl ve ne kadar yer bulduğuna dair bir merakın sonucunda ortaya çıkmıştır. Tokat Belediyesi Numarataj Servisi'nden Nisan 2025 tarihinde edinilen veriler üzerinden Tokat'ta bulunan 4 bulvar, 119 cadde ve 1011 sokağın isimlendirmelerini tasnifleme, dağılımını belirleme amacı güden çalışma belli bir eğilim ya da örüntünün olup olmadığını araştırmaktadır. Numara, kişi ve isim olarak üç kategori üzerinden ele alınan isimlendirmelerde en fazla numaralandırmanın olduğu görülmektedir. Tokatla ilişkilide kişi ve isimler bütünün küçük bir kısmı olmasına rağmen çoğunluğu Tokatla ilişkisi yoğun olan kişi ve isimlerdir. Ulusal ve yerel ayrımında ise kişilerin yine bütünün küçük bir kısmı olmasına rağmen ulusal figürlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tokat, Bulvar, Cadde, Sokak, İsimlendirme.

⁴⁶ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

⁴⁷ Doktora Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

İÇİMDEN Mİ GELDİ? HEDİYELEŞME KÜLTÜRÜNÜN EVRİMİ VE ÖZEL GÜNLERDE HEDİYE SATIN ALMA DAVRANIŞI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Hayriye Çakmaktepe¹, Elif Boyraz²

Özet

Hediyeleşme; duyguları ifade etmenin, ilişkileri güçlendirmenin ve karşı tarafa verilen değer gösterilmesi için kullanılan sembolik bir yoldur. Hediyeleşme ve hediye satın alma davranışına ilişkin literatür incelendiğinde bu davranışın dayandığı en temel kuramlardan birinin karşılıklılık ilkesi olduğu görülmektedir. Toplumsal dayanışmanın kaynağının bireyler arasındaki hediyeleşme ilişkisi olduğunu savunan yaklaşıma göre, toplumsal ilişkilerin sürekliliği hediyein karşılıklılık ilkesi ile sağlanmaktadır. Bir başkasından hediye alma durumunda karşılığını verme konusunda gereklilik hissetme, bireyler arasındaki etkileşimin devamlılığını sağlarken aralarındaki bağı güçlendirmektedir. Bu ilişki ağı, nesnelerin karşılıklı aktarımının yanı sıra duyguların ve kültürün aktarımını da sağlamaktadır (Demez, 2011). Toplumumuzda hediyeleşmenin geleneksel olarak karşılığı birbirini yakından tanıyan insanların gerekli olduğu durumlarda yardımlaşmasını ifade ederken; üretim ve tüketim dengesindeki değişim, küreselleşme, kültürel etkileşim vb. sebeplerle tüketim kültüründe yaşanan dönüşümle birlikte hediyeleşmenin anlamı da değişmiştir. Günümüz dünyasında bireyler, sanayileşme, seri üretim, teknolojik gelişmeler ile birlikte her yaşta insanı etkisi altına almış tüketim çılgınlığı içerisinde. Arz edilen mal ve hizmetlerin çeşitliliğinin artması, tüketicilere yönelik yoğun tutundurma faaliyetlerinin de etkisiyle yaşamak için tüketmek fikri yerini tüketmek için yaşamak mantığına bırakmaktadır (Çelebi ve Bayrakdaroğlu, 2018: 112). Dönüşen tüketim toplumu kendi mabetlerini, ritüellerini, özel günlerini, bayramlarını ve küresel ölçekte kendi postmodern tüketicilerini yaratmaktadır. Bu dönüşüm fırtınası tüketicilerin yalnızca kendileri için yaptıkları alışverişlerde değil başkaları için yaptıkları alışverişlerde de önemli değişimlere sebep olmaktadır. Postmodern pazarlama çağına postmodern tüketicileri daha çok tüketerek, pazarlamacılar için yeni fırsat alanları oluşturmaktadır. Bu fırsat alanlarından biri de özel gün alışverişleridir. Zıtlıkların birlikteliği ile karakterize edilen postmodern tüketiciler bu özel günleri popüler kültürün dayatması olarak nitelendirmekle birlikte farklı motivasyonlarla hem başkalarına hem de kendine hediye alma fırsatı olarak değerlendirmektedir. Bu araştırmanın temel amacı tüketicilerin özel günlerde hediye satın alma davranışları ve alışveriş eğilimlerini motivasyonları temelinde açıklamaktır. Bunun yanı sıra hediye satın alma ve alışveriş yapma eğiliminin belirgin olarak gözlemlendiği özel günlerin hangileri olduğunu tespit etmek ve özel günlerde hediye satın alma eğiliminin demografik gruplar arasındaki farklılıklarını incelemek de amaçlanmaktadır. Bu amaçla kolayda örnekleme ile belirlenen 254 kişiye çevrimiçi anket uygulanmış, veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda tüketicilerin genel olarak hediyeleşmeye anlam yükledikleri, hediye alma ve vermeden hoşlandıkları ve özel günlerde de hediye alışverişi yaptıkları tespit edilmiştir. En çok hediye satın alınan özel günler doğum günleri, Anneler Günü ve Sevgililer Günüdür. Araştırmanın önemli bulgularından biri milli ve dini bayramlarda hediye satın alma eğiliminin çok zayıf olmasıdır. Analizler neticesinde özel günlerde hediye satın alma eğiliminin demografik özelliklerle farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda uygulayıcılara ve gelecek araştırmalara öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hediye Satın Alma, Özel Gün Alışverişleri, Tüketim Kültürü.

¹ Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TÜKETMEK İÇİN VAR OLMAK YA DA VAR OLACAK KADAR TÜKETMEK: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİLİNÇLİ TÜKETİM EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Bilge Nur Bodur¹, Eslem Şura Erdoğan², Elif Boyraz³

Özet

Bireyler gündelik hayatları içerisinde her an bir tüketim faaliyetinin öznesi olmaktadır. Doğumundan itibaren tüketici kimliği kazanan insan, yaşamak için tüketmenin ötesine geçmiş, adeta tüketmek için yaşayan bir varlığa dönüşmüştür. Bireyci ideolojinin yaygın hale geldiği günümüz toplumlarında, geçmişte düşünülüyor olmasını var olmasının ispatı sayan insan yerini, yeni mottosu "Tüketiyorum, öyleyse varım!" olan insana bırakmıştır. Pazarlama bilimi toplumda yaygın olan kanaatin aksine bireyleri sürekli daha fazla tüketmeye teşvik eden, daha fazla mal ve hizmet satın alma konusunda baskıcı satış tekniklerine başvuran, toplumsal sorumluluğunu göz ardı eden bir yaklaşımı benimsememektedir. Bugünün pazarlama dünyası ve üretici-tüketici mübadele süreçlerinin doğası, pazarlama faaliyetlerinin toplumsal sorumlulukları da dikkate alan bir seyir izlemesini gerekli kılmaktadır. Pazarlamacılar ve işletmeler mübadele süreçlerinde sürecin toplumsal çıktılarını da dikkate alan bir pazarlama yaklaşımı benimsemelidir. Toplumu oluşturan bireylerin tüketici kimlikleri ile sorumsuzca, düşünmeden mal ve hizmet satın alması ve tüketmesi, bu ürünleri faydası tükendiğinde toplumsal çıktılarını hesap etmeden sorumsuzca elden çıkarması pek çok etik, sosyal, çevresel ve ekonomik sonuç doğurmaktadır. Bu tüketim çılgınlığı çağının ekonomik etkileri kısa dönemde kendini hissettirebilecek etkilerdir. Ancak sorumsuzca tüketim eğiliminin toplumsal düzene, bir arada yaşama pratiklerine, çevreye ve gezegenimize verdiği zararlar uzun vadede anlaşılır olacaktır. Bu uzun vadeli sonuçlar yaşanmaya başladığında belki de her şey için çok geç kalmış olunacaktır. Sürdürülebilir bir tüketim anlayışının hakim olması ve uzun vadede ortaya çıkacak olumsuzluklardan korunulması her ne kadar yasal düzenlemelerle sağlanmaya çalışılsa da başarıya ulaşmak için bireysel bir farkındalık ve bilinç düzeyine ulaşılması gerekmektedir. 1841 yılında kaleme aldığı Extraordinary Popular Delusions and Madness of Crowds (Olağanüstü Kitlese Yanılgılar ve Kalabalıkların Çılgınlığı) eserinde Charles Mackay'ın ifade ettiği gibi (Akt. Batı, 2020) "İnsanlar, hep söylenildiği gibi sürü halinde düşünür, sürü halinde çıldırırlar, ancak akıllanmaları tek tek ve yavaş yavaş olur!" Bu nedenle yasal düzenlemelerle getirilen bir zorunluluk olmanın ötesinde bireylerin gerçek anlamda bilinçli tüketicilere dönüşmesi tüketim toplumunun uzun vadeli zararlarından korunmanın belki de tek yoludur. Bu çalışmanın amacı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi öğrencilerinin bilinçli tüketim eğilimlerini (sosyal sorumlu tüketim, çevre bilinçli tüketim, etik tüketim, sade tüketim, rasyonel tüketim) ve bu eğilimlerin demografik özellikleri itibarıyla nasıl değişim gösterdiğini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda üniversitede öğrenim gören öğrencilerden kota örnekleme ile belirlenen 2000 öğrenciye yüz yüze anket uygulanmış, analizler geçerli sayılan 1941 anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin bilinçli tüketim açısından en yüksek ortalamaya sahip olduğu boyutlar rasyonel tüketim, sosyal sorumlu tüketim eğilimleri ile enerji tüketim duyarlılığıdır. Yapı geçerliliğinin testi amacıyla yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre sekiz faktör elde edilmiştir. Bu faktörler sosyal sorumlu tüketim, etik dışı tüketim, çevreye duyarlı tüketim, rasyonel tüketim, ekolojik ambalaj duyarlılığı, ekonomik tüketim, enerji tüketim duyarlılığı ve gönüllü sadelik olarak isimlendirilmiştir. Fark analizi sonuçları

¹ Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

² Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

³ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

önlisans öğrencilerinin lisans öğrencilerinden, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden, aile geliri düşük olan öğrencilerin yüksek olanlardan, alışverişlerini ebeveynleri yapanların alışverişini kendi yapanlardan daha bilinçli tüketiciler olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra sosyal ve beşeri bilimler, fen bilimleri alanlarında eğitim gören öğrencilerin sağlık bilimleri ve eğitim bilimleri alanlarında eğitim görenlerden daha bilinçli tüketiciler olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bilinçli Tüketim, Gönüllü Sadelik, Çevreye Duyarlılık, Sosyal Sorumlu Tüketim.

THE PARADOX OF OVERQUALIFICATION: WHY HIGHLY SKILLED INDIVIDUALS STRUGGLE TO FIND A JOB

Ahm Rafsan Uddin Khondokar¹, Çetin Bektaş²

Abstract

In both developed and developing labor markets, the overqualification condition has become a paradox, in which people have more education, experience, or skills than are necessary for their position. Even though skill development and educational growth are commonly regarded as factors that influence employability, many highly qualified people face structural difficulties in finding positions that align with their qualifications. This is especially evident in nations like Bangladesh, where university academic output has not kept up with the labor market. This study investigates the underlying causes and policy implications of overqualification through a qualitative lens. Five university graduates who are currently unemployed or underemployed participated in in-depth interviews. Secondary data was gathered from domestic and foreign sources, including the World Bank, CPD, the ILO, and the Bangladesh Bureau of Statistics. Simple comparative tables and figures were used to interpret national employment trends, while thematic analysis was used to examine qualitative data. Five themes emerged from the interviews: undervaluation of transferable skills, employer bias against overqualified applicants, mismatch between university curricula and job market demands, emotional distress from underemployment, and lack of structured career guidance. For instance, all five respondents reported being expressly rejected by their employers because they were overqualified. Regarding their investment in education, most participants also mentioned feeling stressed, regretful, or lacking confidence. Overqualification has serious economic repercussions. Underutilization of talent lowers national competitiveness and organizational productivity. In terms of society, the psychological effects of being too qualified for fulfilling employment can cause long-term annoyance, social disengagement, and even brain drain as talented young people leave the country in pursuit of better opportunities. These effects are structural and systemic rather than isolated. This study contains a list of practical suggestions. These include developing a national labor market information system, incorporating internships and practical skill development, updating university curricula to match industry standards, and providing employer incentives to keep overqualified employees. Universities, corporations, and legislators must work together more closely to close the education-employment gap and guarantee that credentials result in fulfilling work.

Keywords: Individuals, Overqualification, Skilled.

¹ Master's Student, Tokat Gaziosmanpaşa University, Business Administration, Tokat, Türkiye. (Corresponding Author)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa University, Business Administration, Tokat, Türkiye.

SAĞLIK YÖNETİMİNDE ÇIKAR ÇATIŞMASI KONUSUNDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Enis Sabır¹, Erdal Taha Aydoğdu²

Özet

Günümüzde sağlık sistemleri, tıbbi uygulamalar, araştırma faaliyetleri, eğitim süreçleri, sağlık politikalarının şekillendirilmesi gibi unsurlar içermektedir. Bu alanlarda görev alan sağlık profesyonelleri, yöneticiler, akademisyenler ve özel sektör temsilcileri zaman zaman birbirine zıt kararlar arasında kalabilmektedir. Bu durum sağlık hizmetlerinin tarafsızlığı, sürekliliği, etkililiği, verimliliği ve kamu güveni açısından önemli etik sorunları gündeme getirmektedir. Bu etik sorunların başında ise çıkar çatışması gelmektedir. Çıkar çatışması, bir profesyonelin mesleki yargısının; kişisel kazanç, statü, ilişkiler veya diğer dışsal etkenler nedeniyle etkilenme riski taşımasıdır. Bu tür durumlar etik ihlallere yol açmasa bile oluşan şüphe bile sistemin güvenilirliğini zedeleyebilir. Sağlık sektörü, çıkar çatışmasının en hassas şekilde hissedildiği alanlardan biridir. Sağlık çalışanlarının aldığı her karar, bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkilediğinden, karar alma süreçlerinde herhangi bir çıkarın gölgesinde kalmak ciddi sonuçlar doğurabilir. Bu tür durumlar yalnızca bireysel hasta bakımını değil, aynı zamanda kurumsal etik kültürünü ve halkın sağlık sistemine olan güvenini de zayıflatabilir. Çünkü sağlık hizmetlerinde esas olan; zarar vermeme, yarar sağlama, özerkliğe saygı ve adalet ilkesidir. Mevcut literatürde çıkar çatışmasına ilişkin birçok çalışma yer alsa da, özellikle sağlık kurumlarındaki kurumsal uygulamalar ve yönetsel karar süreçlerinde bu durumun nasıl şekillendiğine dair ayrıntılı değerlendirmelere sınırlı olarak rastlanmaktadır. Bu çalışmamız “sağlık kurumlarında çıkar çatışması” konusunu literatür temelli olarak ele alarak bu yapının tarihsel, kurumsal ve uygulamaya yönelik boyutlarını irdelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın amacı “sağlık yönetiminde çıkar çatışmaları” konusunda Web of Science (Wos)’ta taranan akademik çalışmaların istatistiki olarak analizinin yapılmasıdır. Tarama sonucu 1995-2025 yılları arasında yayınlanan 2706 adet bilimsel çalışma VOSviewer programı kullanılarak bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Çalışmayla, sağlık yönetiminde çıkar çatışması konusunda yıllık bilimsel üretim miktarı, en çok yayın yapan yazar ve ülkeler, yayın dilleri, atıflar, yayın türleri, anahtar kelimeler, yazarlar-ülkeler-kurumlar arası işbirlikleri, yazarlar- ülkeler-kurumlara göre dağılımı ağ analizi ve görsel haritalama tekniği de kullanılarak araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çıkar Çatışması, Sağlık, Yönetimi, Bibliyometrik Analiz.

¹ Sağlık Teknikeri, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye.

² Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

SAĞLIK HİZMETLERİ SUNUMUNDA YAPAY ZEKÂ VE ETİK KONUSUNDA YAPILAN ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Ömer Duran¹, Erdal Taha Aydoğdu²

Özet

İnsanlık tarihi boyunca sağlık (tıp) ile ilgili bilgiler yazının icadından önce mağara duvarlarındaki çizimlerde görülebilenken, yazının bulunmasıyla birlikte bu bilgiler yazılı olarak kaydedilmiş ve zamanla gelişim göstermiştir. Bu süreç günümüz teknolojisi yapay zekâ ile desteklemeye kadar ulaşan uzun bir süreç geçirmiştir. İnsanların vücut bütünlüklerini anatomik, fizyolojik ve psikolojik olarak iyi durumda tutmaya çalışan bu alan gelişimini bu dönemde yapay zekâ ile birleştirmiştir. Yapay zekânın sağlık alanında kullanımı; hastalıkların tanınması, hastaların değerlendirilmesi, tedavi yöntemlerinin ve sağlık personelinin bakım uygulamalarını belirlenmesinde kullanılır. Yapay zekâ uygulamalarının sağlık hizmetlerinde kalitenin geliştirilmesi ve verimliliğin artırılması konusundaki gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, sağlık hizmetlerinin sunumunda ve yönetiminde meydana gelen hatalar ile olumsuzlukların giderilmesinde de yapay zekânın kullanılması önemlidir. Özellikle son dönemde artış gösteren yaşlı nüfusun desteklenmesinde ve kronik hastalıkların bakım ve tedavisinde yük alıcı bir unsur haline gelmiştir. Bu uygulamalar gerçekleşirken de ortaya bazı etik ikilemler çıkmaktadır. Bu çalışmamızda sağlığın tanımlanması, gelişim süreci ve yapay zekânın tanımlanması, uygulanması bu aşamada ortaya çıkan etik ikilemler araştırılarak bilgi verilecektir. Çalışmanın amacı "sağlık hizmetleri sunumunda yapay zekâ ve etik" konusunda Web of Science (Wos)'ta taranan akademik çalışmaların istatistiki olarak bibliyometrik analizinin yapılmasıdır. Tarama sonucu 2008-2025 yılları arasında yayınlanan 947 adet bilimsel çalışma VOSviewer programı kullanılarak Bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Çalışmayla sağlık hizmetleri sunumunda yapay zekâ ve etik konusunda yıllık bilimsel üretim miktarı, araştırma alanlarına göre, atıflar ve zaman, bağlantılar, belge türleri, bölümle bağlantı, dillere göre dağılım, ülkelere göre dağılım, üniversite bağlantıları, yayın başlıkları, yayıncılara göre dağılım, yazarlar gibi en sık yapılan incelemeler ağ analizi ve görsel haritalama tekniği de kullanılarak araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Hizmeti, Yapay Zekâ, Etik, Bibliyometrik Analiz.

¹ Acil Tıp Teknisyeni, Tokat Acil Sağlık Hizmetleri, Tokat, Türkiye.

² Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

KARA PARA AKLAMA SUÇUNDA KIRMIZI BAYRAKLAR

Hüseyin Akkaya¹

Özet

Günümüzde giderek yaygın olarak işlenen kara para aklama suçu ülkelerin mücadele etmesi gereken en önemli mali konularından birini oluşturmaktadır. Kara para aklama, yasa dışı yollardan elde edilen paranın kaynağını gizlemek ve meşru bir görünüm kazanmak amacıyla çeşitli finansal işlemlerden geçirilmesi süreci olarak tanımlanabilir. Bu olgu ile mücadele ülkelerin tek başlarına başarabilecekleri bir durum olmayıp küresel bir iş birliği içinde hareket edilmesini gerektirmektedir. Başta Mali Eylem Görev Gücü (FATF) olmak üzere EGMONT Grubu, INTERPOL, EUROPOL ve Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) mali suçlar ve mali suçların en önemli unsuru olan kara para aklama ile mücadelede (AML) ülkelere yol gösterici işlevler sunmaktadır. Bu mücadelenin en önemli unsurunu ise kara para aklamada uyarı işareti olan kırmızı bayrak göstergeleri oluşturmaktadır. Kırmızı bayrak kara para aklama başta olmak üzere diğer mali suç faaliyetlerinin olasılığını gösteren bir uyarı işareti olarak tanımlanmaktadır. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte kara para aklama yöntemleri de değişim göstermektedir. Yasa dışı kazanılan paranın kaynağını gizlemek için karmaşık yolların ortaya çıkması suçlular için yeni fırsatlar yaratmaktadır. Kırmızı bayrak göstergeleri finansal ve düzenleyici kurumlar açısından kara para aklama ile mücadele stratejisinin temel bir bileşenini oluşturmaktadır. Potansiyel şüpheli faaliyetleri işaret eden kırmızı bayrak göstergeleri arasında alışılmadık işlem kalıpları, harcama alışkanlıklarında ani değişiklikler, büyük miktarda nakit çekimleri, tutarsız müşteri davranışları, alışılmadık transferler ve olağan dışı kara para aklama belirtileri gösteren çeşitli aktiviteler yer almaktadır. Kara para aklamayı önlemede kırmızı bayraklar, potansiyel mali suç ve kara para aklama faaliyetlerinin göstergeleri olmakla beraber AML kırmızı bayrakları, şirketleri, finansal kuruluşları, mali istihbarat birimlerini ve kolluk kuvvetlerini kara para aklamayı içerebilecek şüpheli işlemler konusunda uyaran yaygın uyarı işaretleridir. Bu sebeple kara para aklama ile mücadelede kırmızı bayraklar konusunun incelenmesi gerekmektedir. Değişen ve gelişen AML sisteminde potansiyel olarak şüpheli faaliyet içeren güncel kara para aklama kırmızı bayrakları hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kara Para Aklama, Kırmızı Bayraklar, FATF, Şüpheli İşlemler.

¹ Öğr. Gör. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Finans Bankacılık ve Sigortacılık, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YAKLAŞIMIYLA EKONOMİK KÜRESELLEŞME DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AB ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

İbrahim Soylu¹, Kıvanç Halil Arıç²

Özet

Küreselleşme, ülkeler arasındaki ekonomik, sosyal ve politik etkileşimlerin arttığı bir süreçtir. Bu sürecin ekonomik boyutunu analiz etmek, ülkelerin dünya ekonomisine entegrasyon derecesini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin ekonomik küreselleşme düzeylerini çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemleriyle değerlendirmektir. Bu bağlamda, çeşitli kurumlar ve araştırma merkezleri tarafından geliştirilen endeksler aracılığıyla ülkelerin küreselleşme düzeyleri ölçülmektedir. En yaygın kullanılan endekslerden biri olan KOF Küreselleşme Endeksi, küreselleşmeyi ekonomik, sosyal ve politik boyutlar üzerinden değerlendirmektedir. Ancak KOF Küreselleşme Endeksinin kriterleri arasında Lojistik Performans Endeksi bulunmamaktadır. Buna ek olarak KOF, boyutların ve kriterlerin ağırlıklarını sabit kabul etmekte ve zaman içerisindeki yapısal değişimleri de çok yansıtmamaktadır. Bu eksiklikten hareketle çalışmada ekonomik küreselleşmeyi etkilediği düşünülen ve KOF küreselleşme endeksinde de yüksek ağırlığa sahip dört kriter (hizmet ticareti, doğrudan yabancı yatırım (DYY), ticari açıklık ve yüksek teknoloji ürünü ihracatı) ek olarak lojistik performans endeksi (LPI) de eklenmiş, Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin ekonomik küreselleşme düzeyleri beş kriter üzerinden değerlendirilmiştir. Karar verme sürecine dahil edilen karar kriterlerinin önem düzeylerinin hesaplanmasında objektif ağırlıklandırma yöntemlerinden Entropi yöntemi kullanılmıştır. Kriterlerin ağırlıkları belirlendikten sonra ülkelerin sıralamasında TOPSIS yönteminden yararlanılmıştır. Tüm faktörlere ait verilerin ortak yer aldığı yıllar 2012, 2014, 2016, 2018 ve 2023 olarak tespit edilmiş ve bu şekliyle analize dahil edilmiştir. Yapılan analizlerde ekonomik küreselleşme üzerinde tüm yıllarda en yüksek önem ağırlığına sahip kriterler doğrudan yabancı yatırım ve lojistik performans endeksi olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda mevcut endekslerde yer almayan lojistik performans endeksi kriterinin ekonomik küreselleşme endeksine dahil edilmesinin daha kapsamlı ve uygulanabilir bir ekonomik küreselleşme endeksi oluşturulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ülke sıralamaları açısından Malta, Belçika ve Danimarka gibi ülkeler her iki yöntemde de benzer şekilde üst sıralarda yer almaktadır. KOF küreselleşme endeksinden farklı olarak Almanya ve Lüksemburg gibi ülkeler yapılan analizde en üst sıralarda yer almaktadır. Ülke sıralamalarındaki farklılıklar belirli endekslere bağlı kalmanın sakıncalarını göstermekte ve karar vericilerin çok boyutlu değerlendirmeler yapması gerektiğine işaret etmektedir. Bu nedenle literatürde en fazla kullanılan küreselleşme endekslerinden biri olan KOF küreselleşme endeksine lojistik performans endeksi kriterinin eklenmesi ve kriterlerin önem ağırlıklarının gözden geçirilmesi gibi güncellemelerin yapılmasının ülkelerin ekonomik küreselleşme gücünü daha doğru yansıtacağı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde ülkelerin ekonomik küreselleşme düzeylerinin değerlendirilmesinde çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemlerinin uygulandığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yönüyle literatüre önemli bir katkı sunacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Küreselleşme, ÇKKV, Lojistik Performans.

¹ Öğr. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Samsun, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Sivas, Türkiye.

TÜRKİYE’DE SAĞLIKTA İNOVASYON VE EKONOMİK BÜYÜME

İlkay Noyan Yalman¹, Seda Akpınar²

Özet

Küresel sağlık harcamaları her yıl artarken yeni ürünlerin, süreçlerin, hizmetlerin ve iş modellerinin geliştirilmesi ve uygulanması olan inovasyon, bu alandaki sürdürülebilirliği sağlamanın için önemli faktörlerinden biridir. Sağlık sistemlerinde yapılan yenilikler ekonomiyi de doğrudan etkilemektedir. Sağlık hizmetlerinde maliyetlerin düşürülmesi, verimliliğin artması, işgücünde verimliliğin ve üretimin artmasını sağlar. Öte yandan sektörde yeni istihdam alanları yeni işgücü sağlayarak işsizliğin azalmasına ve ekonomik büyümenin sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Sağlık sektöründe gün geçtikçe artan yenilik çalışmaları ekonomik olarak başlıca şu etkileri ortaya koymaktadır. • Sağlık teknolojilerinde yaşanan gelişmeler yeni uzmanlık alanları doğurmakta ve nitelikli işgücüne olan talebi artırmaktadır. Bu durum iş gücü piyasasında yapısal dönüşümlere yol açmakta ve ekonomik büyümeyi teşvik etmektedir. • Dijital sağlık uygulamaları ve yapay zekâ destekli sistemler sayesinde tanı ve tedavi süreçleri hızlanmakta sağlık hizmetlerinin verimliliği artmaktadır. Bu da kamu harcamalarının etkinliğini artırarak ekonomik büyümeye destek olmaktadır. • Sağlık teknolojilerine yapılan yatırımlar girişimcilik ekosistemini canlandırmakta ve inovatif şirketlerin kurulmasına zemin hazırlamaktadır. Bu süreç sermaye akışını artırarak ekonomik canlılık yaratmaktadır. Sağlık inovasyonunun ekonomik büyümeye katkısının maksimize edilmesi için ar-ge teşvikleri kamu- özel işbirlikleri önem arz etmektedir. Ayrıca dijital sağlık okuryazarlığının artırılması bu teknolojilerin toplum genelinde etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayacaktır. Böylece sağlıktaki gelişmelerin ekonomik büyümeye desteği daha etkin olacaktır. Bu çalışmada sağlık sektöründe ortaya çıkan inovasyonun ekonomik büyüme üzerindeki etkileri incelenecektir. Türkiye’de sağlık sektöründeki gelişmelere paralel olarak ortaya çıkan inovasyon alanlarının ekonomik büyüme üzerindeki etkileri önem arz etmektedir. İnsan sağlığındaki gelişmeler ve yaşam kalitenin artması ekonomik kalkınmanın öncelikli şartlarından biridir. Bunları sağlamak üzere gerçekleşen sağlık hizmetlerindeki gelişmeler ve kalitenin artması yaşam seviyesindeki kaliteyi artırırken ekonomik büyümeye de destek olmaktadır. Bunu incelemek üzere, Türkiye’de bu konuda yapılan ar-ge harcamaları, sağlık yatırımları ve harcamaları, istihdama etkisi, kalkınma göstergeleri karşılaştırılarak sağlık sektöründe inovasyonun ekonomik kalkınma ve büyüme üzerindeki önemi ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık, İnovasyon, Ekonomik Kalkınma.

¹ Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisat, Sivas, Türkiye.

² Doktora Öğrencisi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, İktisat, Sivas, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TEKNOLOJİK ALT YAPININ ENDÜSTRİ 4.0'A YATKINLIĞINI ÖLÇEN BİR ÇALIŞMA: SAMSUN'DA GÜBRE SEKTÖRÜNDE BİR İŞLETME ÖRNEĞİ

Samet Tanrıverdi¹, Emre Aslan²

Özet

Endüstri 4.0, 2011 yılında Hannover fuarında ilk olarak literatüre geçtiği günden itibaren dünyayı teknolojik olarak farklı boyuta taşımıştır. İnternet teknolojilerinin endüstride kullanılması fikri üzerine inşa edilen bu yeni kavram ile üretim süreçlerinin dijitalleşmesi amaçlanmaktadır. Endüstri 4.0 insanlığın teknolojik anlamda, ilk günden günümüze gelinceye kadar ki geçen süre zarfında teknolojik gelişmesinin bir sonucudur. Endüstri 4.0 devrimi şüphesiz birçok yönden farklı yenilikleri beraberinde getirecektir. Ekonomik ve sosyal hayatı da derinden etkileyecektir. Daha önce ortaya çıkan her endüstri devriminde olduğu gibi bu devrim de kendisini ilk olarak üretim alanında meydana gelen değişimlerle göstermiştir. Bu bakımdan ilk önce işletmelerin kendilerini bu devrime göre güncellemeleri yakın gelecekte kendilerini hala rekabet ortamında tutmaları açısından önemlidir. Endüstri 4.0; Siber Fiziksel Sistemler, Siber Güvenlik, 3D yazıcılar, Bulut Bilişim, Akıllı Üretim Sistemleri, Robot Teknolojisi, Yapay Zekâ, Büyük Veri, Nesnelerin İnterneti ve Artırılmış Gerçeklik gibi teknolojileri bünyesinde barındırmaktadır. Endüstri 4.0 küresel rekabet ortamında da firmaların rekabet koşullarının değişmesi nedeniyle değişime ayak uydurup rekabetçi yapılarını devam ettirmeleri konusunda önemli bir etki oluşturmuştur. Yüksek teknolojiye sahip ülkelerin önderliğinde uygulanmaya başlanmasına rağmen ülkemizde bu yeni devrime yönelik farkındalık oluşmuştur. Devlet ve özel sektörün Endüstri 4.0'a yönelik attıkları adımlar bulunmaktadır. Çalışmanın amacı firmanın teknolojik alt yapısının Endüstri 4.0 teknolojilerine uygunluğunun ve yatkinliğinin ölçülmesidir. Nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği kullanılan bu çalışmada betimsel analiz yöntemi kullanılarak bulgular elde edilmiştir. Çalışma sonucunda firmanın Endüstri 4.0 farkındalığının yüksek olduğu, üretim süreçlerinde Endüstri 4.0'a göre değişimler yapılacağı fakat kimyasal bir tesis olduğu için Endüstri 4.0 teknolojilerinin tamamen uygulanamayacağı, Endüstri 4.0 teknolojilerinin bileşenlerinin de işletme içinde kullanıldığı yapılan çalışma sonucunda elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri 4.0, Dördüncü Sanayi Devrimi, Dijitalleşme.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

KAMUSAL ALAN İÇERİSİNDEKİ ÖZEL ALAN: KADIN KIRAATHANELERİ VE KÜLTÜR MERKEZLERİ (BELMEK) TOKAT ÖRNEĞİ

Gündüz Kocatürk Aksu¹, Batuhan Yazar²

Özet

Kamusal alan ve özel alan arasındaki ayrım, tarih boyunca farklı toplumsal yapılarla şekillenmiş ve çeşitli kurallar etrafında tanımlanmıştır. Kamusal alan, adaletin, akılcılığın ve politik tartışmaların yapıldığı, erkeklerin özgürce hareket edebildiği alan olarak kabul edilirken, özel alan, mahremiyetin ve duygusal ilişkilerin geçerli olduğu, genellikle kadınlarla ilişkilendirilen bir yer olarak görülmüştür. Bu ayrım, ataerkil düşünce sisteminin etkisiyle pekişmiş; erkeklerin kamusal alanda söz sahibi olduğu, kadınların ise ev içindeki işlerle sınırlı kaldığı bir düzenin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ancak bu ayrım her zaman keskin olmamıştır. Kamusal alan ve özel alan bazen birbirine karışabilir ve geçişkenlik gösterebilir. Örneğin, balkon, kapı önü, pencere kenarı ve park gibi mekânlar, hem kamusal alanın hem de özel alanın özelliklerini taşıyabilir. Bu tür alanlar, bireylerin kişisel mahremiyetini korurken aynı zamanda toplumsal etkileşime açık olmaktadır. Kamusal alan-özel alan sınırlarının belirsizleştiği bir başka örnek de belediyeler bünyesinde kurulan ve sunmuş oldukları kurslarla hedef kitlesinin kadınlar olduğu Kültür ve Sanat Merkezleri'dir. Bu merkezler, genellikle kadınlara yönelik sunulan kurslarla, kadınların kamusal alanda daha fazla yer almasını sağlamaktadır. Bu çalışmada Tokat Merkez İlçede bulunan 5 adet Belediye Meslek Edindirme Kursları'na (BELMEK) devam eden 90 kadın ile yarı yapılandırılmış görüşme planı üzerinden bilgi toplanmış ve elde edilen bulgular niteliksel olarak çözümlenmiştir. Kurslara katılan kadınlarla yapılan görüşmeler, kamusal ve özel alan arasındaki geçişkenliğe dair önemli bulgular sunmaktadır. BELMEK gibi oluşumlar, kadınların toplumsal hayatta daha görünür olmalarını sağlasa da, bu mekânların yalnızca kadınlara ait olması ve erkeklerin girişinin yasaklanması, mekânların aslında özel alan kurallarına dayalı bir yapıda şekillenmesine yol açmaktadır. Sonuç olarak, kadınlar kamusal alanda daha fazla yer alsın da, bu alanlar özel alan kurallarıyla sınırlı kalmakta ve kamusal alanın kapsayıcılığı hâlâ sınırlı kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamusal Alan, Özel Alan, BELMEK, Kiraathane, Park.

¹ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

² Doktora Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

ROMANYA'DAKİ OSMANLI HALILARI FONU: KÜLTÜREL ETKİ YAYMA VE KÜLTÜREL TANITIM ARASINDA SOFT POWER ARACI

Margareta Aslan¹, Haşim Koç²

Özet

Osmanlı halı ve kalıçeleri Transilvanya seçkinlerinin hayatlarında önemli bir yer edinmiştir. Resmi makamlardan özel yerlere tüm alanları yavaş yavaş etkileyen prestij göstergesi bir ürüne dönüşmüştür. Osmanlı halıları, zaman içerisinde diplomatik protokollerden, dini ve ticari hayata, Transilvanya kültüründe imrenilen ve beğeni ile kullanılan çok lüks parçalar haline gelmeyi başardı. Resmi hediyelerde kaftan kadar önemli bir yere sahip olan halı, kültürel hediyelerin temelini oluşturmuştur diyebiliriz. Romanya'daki Osmanlı halılarının önemi özellikle de bu koleksiyonun, İslam dünyası dışında yer alan en büyük Osmanlı halı koleksiyonu olmasından kaynaklanmaktadır. Romanya'da, yüzlerce eser, müze koleksiyonlarında ve özellikle Transilvanya'daki Protestan kiliselerinde korunmaktadır. Bu eserler, tarihi, estetik ve kültürel değerleriyle paha biçilmez olup, global kültürel diplomasi kapsamında gerçek bir soft power aracı olma potansiyeline sahiptir. Geçmişle gelecek arasında uzanan bir köprü işlevi taşıyan Osmanlı halıları, kültürel etkinin yayılmasında Osmanlı sarayı „Tarz-ı Osmanî“nin görkemini, elçiler ve tüccarlar aracılığıyla Avrupa ve Doğu saraylarına kadar ulaştırır. Ayrıca kültürel tanıtımın günümüzde, kültür insanları ve akademisyenler aracılığıyla küresel düzeyde gerçekleştirilmesi, „Transilvanya Halıları“ ve muhteşem Adakale Halısı gibi değerli hazine eserleri, sınır ötesi iş birliğini ve çok boyutlu kültürel diyalogu pekiştirmektedir. Bu tebliğin amacı Transilvanya'daki Osmanlı halı koleksiyonunun iki ülke arasındaki kültürel ilişkileri geliştirmekteki potansiyelini inceleyerek bu ilişkilerin Türkiye'nin kültürel etkisinin Romanya'daki sürdürülmesine “yumuşak güç” aracı olarak sağlayabileceği katkıların tartışılmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel diplomasi, Osmanlı halı koleksiyonu, Soft Power.

¹ Dr., Babeş-Bolyai Üniversitesi, Türkoloji ve Orta Asya Çalışmaları, Cluj-Napoca, Romanya. (Sorumlu Yazar)

² Dr., Yükseköğretim Kurulu, Ankara, Türkiye.

UMURSAMAZLIĞIN DERİNLİKLERİNDEN ORTAK BİR HAZİNENİN İŞİLTİSİNA: ROMANYA'DAKİ OSMANLI HALILARININ KORUMA ALTINA ALINMASI GEREKLİLİĞİ

Haşim Koç¹, Margareta Aslan²

Özet

Türk-Rumen ikili ilişkileri beş asrı aşan bir geçmişe sahiptir. Osmanlıların, tarih boyunca doğrudan siyasi ve hukuki etkisi altında kalan bölgelerde bıraktığı kültürel miras, bölgeden bölgeye farklılık gösterir ve aktarılan zengin çeşitlilikle dikkat çeker. Romanya coğrafyasından söz edecek olursak, bu ikili etkileşimler, zamanın ve siyasi aşamaların değişimine rağmen silinmeyen değerli hazineler ortaya çıkarmıştır. Ancak bu hazinelerin en büyük düşmanı zaman değil, ilgisizlik, bilgisizlik ve çaresizlik olmuştur. Fakat hiçbir şey, bugünün uzmanlarının kararlılığına engel olamaz. Geçmişte ihmal edilmiş bu hazineleri yeniden canlandırmak ve hak ettikleri değeri kazandırmak için büyük bir azimle hareket eden bu kişiler, bu mirasın yeni bir değer boyutuna taşınmasını savunmaktadır. Ortak kültürel miras olarak adlandırılan bu hazineler, ortaklığın geliştiği iki toplumun güncel ilişkilerinin sorunsuz ve verimli yürütülmesine büyük katkılarda bulunmaktadır. Bu katkıların canlı kalması ve güncel ilişkilerin istenen doğrultuda yürütmesini kolaylaştırması ancak bu varlığını koruma altına alınmasıyla mümkündür. Ortak mirasın korunması ülkeler arası diplomatik ilişkilerde de stratejik öneme sahiptir. Bu çalışma, Romanya'daki Osmanlı halı hazinesinin korunması için stratejiler önermektedir — ki bu hazine, yalnızca kültürel ve eğitsel açıdan değerlendirilmeyi hak etmekle kalmaz, aynı zamanda Romanya ile Türkiye arasındaki ikili ilişkilerin güçlenmesine ve yeni iş birliği fırsatlarının doğmasına da katkı sağlar.

Anahtar Kelimeler: Kültürel Diplomasi, Osmanlı Halı Koleksiyonu, Ortak Kültürel Miras ve Korunması.

¹ Dr., Yükseköğretim Kurulu, Ankara, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr., Babeş-Bolyai Üniversitesi, Türkoloji ve Orta Asta Çalışmaları, Cluj-Napoca, Romanya.

TÜRKİYE’DE İTTİFAK SİYASETİNİN SİYASAL KATILMA SÜREÇLERİNE ETKİSİ

Ahmet Bora Tarhan¹

Özet

Temel hak ve hürriyetler ile siyasal sistemin temeli olan anayasalar, devletin şekli ve yapısı dışında siyasal sistemin işleyiş mekanizmalarını da belirler. Halen yürürlükte olan 1982 Anayasası 40 yılı aşkın bir sürede 19 kez değişmiş, en önemli ve kapsamlı değişim ise 16 Nisan 2017 tarihinde halkoyuna sunulurken kabul edilen 6771 Sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile gerçekleşmiştir. Özellikle yasamanın ve yürütmenin yapısında önemli değişikliklere yol açan bu değişiklik yasama ve yürütme seçim süreçlerini yeniden belirlemiş, değişen hükümet sistemiyle birlikte seçim sistemi içerisinde ittifak modelini gerekli kılmış, bu durum siyasal katılma süreçlerini de doğrudan etkilemiştir. Devlet içerisinde değişen siyasal sistemler ve yöneticilerin halk desteğine dayalı olarak iktidara gelmesi temelinde yaygınlaşan politik eylemler ve politik aktörler, siyasal katılma kavramına içkin farklı sorunları gündeme getirmiştir. Siyasal katılmanın usul ve dereceleri, siyasal karar alma süreçlerine etkisi, siyasal sistemler içerisindeki yeri ve konumu gibi pek çok başlık altında irdelenebilecek kavram, siyaset biliminin de temel konularından biri olma özelliğini taşımaktadır. Çağdaş demokratik sistemlerde seçim, siyasal partiler ve temek haklar, siyasal katılmanın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasal katılım süreci, siyasal karar alıcıların yönetsel tercihleri üzerinde etkilidir. Bu anlamda siyasal iktidarın denge ve denetimi için de önem arz etmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de siyasal katılmanın gelişim süreci, değişen siyasal sistem ve son anayasa değişikliği çerçevesinde hukukumuza giren ittifak siyaseti paralelinde tartışılacaktır. Bu bağlamda siyasal katılmanın en temel unsurlarından olan seçime katılım oranı ve temsiliyet düzeyi ile siyasal partilerin üye sayıları değişen siyasal sistem bağlamında ele alınacaktır. Çalışmada esas olarak sayısal veriler ve literatür taraması ile birlikte kitap, makale ve internet kaynaklarına yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Constitutional Amendment, Government System, Political Participation.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Aydın, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

KAPİTALİZMİN KAYIP TİNİ VE NEGANTROPOSEN

Taylan Şengül¹

Özet

Bernard Stiegler'in kapitalizm eleştirisi, insanın teknik ile kurduğu kurucu ilişkisinin felsefi bir çözümlemesine dayanmaktadır. Stiegler'e göre kapitalizmin güncel dönüşümü, 1960'lı yıllardan itibaren üretim ve tüketim ilişkilerinde yaşanan yapısal kırılmalarla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, finansallaşmanın sistematik hale gelmesi ve libidinal enerjinin —yani bireysel ve kolektif arzusunun— kapitalist yapılar tarafından sömürülmesi, çağdaş krizlerin temel belirleyicisi olmuştur. Kapitalizm, yalnızca maddi üretim araçları üzerinden değil, aynı zamanda arzu yapılarına müdahale ederek ve onları tüketerek işleyen bir yıkım dinamiği üretmektedir. Bu çerçevede Stiegler, teknik ile kültür arasında varsayılan karşıtlığı reddeder; tekniği insan evriminin ayrılmaz bir boyutu olarak konumlandırır. Ona göre hiper-endüstriyel kapitalizm, insanın hafıza, bilgi ve beceri gibi temel yetilerini dışsallaştırarak, bunları endüstriyel makineler aracılığıyla işlevsizleştirmiş ve hem üretici hem de tüketici düzeyinde derin bir proleterleşme yaratmıştır. Bu durum, yalnızca ekonomik alanla sınırlı kalmayıp psişik ve kolektif bireyleşme süreçlerinde de çözülmeye yol açmıştır. Stiegler bu çözülme sürecini ise farmakolojik olarak ele alır. Tekniğin hem yıkıcı (zehir) hem de kurucu (ilaç) etkilerini bir arada taşıdığını ileri süren Stiegler, teknolojik dolayımın bilinçli bir şekilde yönlendirilmesinin zorunluluğuna vurgu yapar. Ona göre, hafızanın ve bilginin endüstriyel gramatizasyonu, kültürel ve psişik alanlarda bir çöküşü tetiklemektedir. Bu çöküşün "Antroposen" çağı olarak insan merkezli etkinliklerin gezegensel ölçekte entropik sonuçlar doğurduğu bir dönemde gerçekleştiğini belirten Stiegler buna karşılık, Negantroposen kavramı ile bilgi üretiminin ve bireyleşmenin yeniden canlandırılabilmesi için bir yönelimin imkânı üzerinde durmaktadır. Kapitalizmin krizine karşı yeni bir libidinal ekonomi ve bilişsel siyaset oluşturulmazsa, Antroposen'in yıkıcı seyri daha da derinleşecektir. Bu bağlamda Stiegler, yaşamın bizzat kendisinin antroposenden çıkmayı mümkün kılacak bir özne olduğunu ve bedensel-suni-sosyal organların eklemelenmesi olarak yeni bir organolojiyi örgütleyebileceğini ifade etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Teknik, Negantroposen, Proleterleşme.

¹ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE VERGİLEME: ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERE YÖNELİK VERGİ POLİTİKALARI

Şehnaz Bodur¹

Özet

Dijitalleşme, küresel ekonomideki bilinen üretim, tüketim ve ticari kalıpları dönüştürerek geleneksel vergilendirme sistemlerinin etkinliği üzerinde köklü değişimler yaratmıştır. Dijital ekonomi son 15 yıllık dönemde, küresel gayrisafi yurtiçi hasılanın yaklaşık iki buçuk katı oranında artış göstererek işletmelerin uluslararası pazarlardaki faaliyet modellerini köklü biçimde dönüştürmüştür. Çok uluslu işletmelerin (ÇUİ) birçoğunun iş yaptığı ülkelerde fiziki varlıklarının bulunmaması uluslararası vergi düzenlemelerindeki farklılık ve uyumsuzlukların istismarına imkân tanımaktadır. Bu çerçevede, vergi tabanının aşınması ve kar paylaşırma stratejileri yoluyla çok uluslu grupların, ekonomik faaliyetlerinin gerçekleştiği ülkelerdeki vergi yükümlülüklerini büyük ölçüde azaltabilmesine olanak sağlamaktadır. Söz konusu planlama yöntemleri, özellikle kamu finansmanını kurumlar vergisi gelirleriyle karşılayan gelişmekte olan ülkelerde, kamu bütçelerinde kayıplara dolayısıyla da kamu hizmetlerinin finansmanında zorluklara sebep olmaktadır. OECD ve G20 ülkeleri 2021 yılında, Matrah Aşındırma Kâr Kaydırmaya (BEPS) ilişkin Kapsayıcı Çerçevesi ile vergiden kaçınmanın ele alınmasına, uluslararası vergi kurallarının tutarlılığının sağlanmasına ve nihayetinde daha şeffaf bir vergi ortamına yardımcı olacak iki ayaklı bir yaklaşım üzerinde anlaşmaya varmıştır. Günümüzde BEPS 2.0, dijital ekonominin vergilendirilmesinden kaynaklanan zorlukları ele almaktadır. Bu vergi reformuyla birlikte, çok uluslu işletmelerin vergi tabanı erozyonuna yol açan düşük oranlı vergi bölgelerine kaymasını önlemek amacıyla 137 ülkenin üzerinde mutabık kaldığı %15'lik küresel asgari kurumlar vergisi standardı oluşturulmuştur. Böylelikle, bu işletmelerin vergi avantajı elde ettikleri yargı bölgelerinde dahi asgari düzeyde vergi ödemesini zorunlu kılarak, vergilemede adalet ve eşitlik hedeflerine ulaşmayı amaçlamaktadır. Dijital ekonomiye yönelik vergilendirme politikalarının etkin bir şekilde uygulanabilmesi, uluslararası iş birliği mekanizmalarının tesis edilmesi ve çok taraflı mutabakat süreçlerinin hayata geçirilmesine bağlıdır. Sonuç olarak, dijital vergi politikalarının hem gelir elde etmek hem de gelirin yeniden dağıtımını işlevlerini güçlendirmek için; özellikle gelişmekte olan ülkelerin "BEPS 2.0" kapsamında yer alan Sütun (Pillar) 1 ve 2 eylem planına entegrasyonunun hızlandırılması ve elde edilen gelirlerin sosyal transferlere doğrudan yönlendirilmesi tarafımda önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Küreselleşme, Çok Uluslu Şirketler, Vergi Politikaları.

¹ Öğr. Gör. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Finans Bankacılık ve Sigortacılık, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

KRİZİN ÇALIŞAN PERFORMANSINA ETKİSİ VE DÖNÜŞÜMCÜ LİDERİN ARACI ROLÜ: OBS ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ

İbrahim Halil Yanık¹, Yücel Erol²

Özet

Krizler, örgütlerin ve toplumların yaşamlarında olabilecek kaotik durumları ifade eder ve karışıklık çıkmasına neden olurlar (Stephens ve Malone, 2010; Schultz vd., 2011). Bu çalışmanın amacı; Başta dünyanın problemi olup ülkemizde de sıklıkla yaşanan çeşitli krizlerde örgütler gerek içsel, gerek dışsal sebeplerden bir çok kez ekonomik, siyasi vb, nedenlerden dolayı kriz ile karşı karşıya gelmektedir. Bu amaçta krizlerin sebep olduğu olumsuz etkileri azaltmak ya da krizi fırsata çevirerek rekabet üstünlüğü sağlayarak işletmeyi ön plana çıkarılabilir. Kriz yönetim süreci liderin almış olduğu kararlar ile alakalıdır. Ele aldığımız konu çalışanların liderin etkisi ile birlikte bu kriz esnasında performansı nasıl etkilendiği konusu incelenmektedir. Kriz yönetiminden sorumlu olan liderin yapmış olduğu kriz yönetimi yaklaşımı pozitif yönde olursa çalışanların kendilerini güvende hissetmelerine yol açarak performansını pozitif yönde etkileyecektir. Alınan kararlar sonucu negatif yön neticesinde çalışanların kendisinin işten çıkarılma korkusu, bunun ile birlikte kriz nedeni ile yeni iş bulma konusunda zorluk yaşayacağı ve aile geçimi gibi kavramlar göz önünde bulundurulduğunda, performansında negatif yön olacağı öngörülmektedir. Bu şekilde, yapılan bu çalışmada kriz yönetimi ile çalışanların performansı arasındaki ilişkide dönüşümcü liderin etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın örnekleme 2025 yılında Tokat ili Niksar İlçesi OSB’ de faaliyet gösteren Tekstil fabrikası çalışanları oluşturmaktadır. Bu tekstil fabrikalarda çalışanlara kolayda örneklem yöntemiyle katılmak isteyenlere anket düzenlenmiştir. Bu anketin oluşturulmasında İş Performansı Ölçeği (A Çalışkan, EÖ Köroğlu 2022), Kriz Yönetim Ölçeği (A Çalışkan, 2020) ve Dönüşümcü Liderlik ölçeği (Podsakoff, MacKenzie, Moorman ve Fetter 1990) kullanılmıştır. Ulaşılabilen örneklem sayısı 182’ dir. Elde edilen veriler çeşitli istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kriz, Kriz Yönetimi, Çalışan Performansı, Dönüşümcü Liderlik.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

ILO PERSPEKTİFİNDEN BAĞIMLI SERBEST ÇALIŞMA: ÇALIŞMANIN DÖNÜŞÜMÜ VE ULUSLARARASI DÜZENLEME ARAYIŞLARI

Batuhan Ersöz¹

Özet

Çalışma yaşamında bireylerin tek veya sınırlı sayıda aktör ile ekonomik ilişki içinde olmasına işaret eden bağımlı serbest çalışma, giderek artan bir çalışma / istihdam biçimi olarak çalışma yaşamında etkisini hissettirmektedir. Bağımlı serbest çalışma kategorisi altında yer alan aktörler formel düzeyde bağımsız çalışan olarak nitelendirilmekte, fakat bu aktörlerin çalışma ilişkileri genellikle geleneksel istihdam formlarına yakınsamaktadır. Böylece bağımlı serbest çalışma, her ne kadar küresel ölçekte yükselişte olan bir kategoriye işaret etse de bir çalışma ilişkisi olarak gri bir alanda konumlanmaktadır. Nitekim bu ilişki biçiminde çalışanlar genellikle çalışmanın organizasyonuna ilişkin olarak ekonomik bağımlılık içinde yer almakta ancak sözleşmelerin niteliği sonucunda geleneksel istihdam ilişkilerinin sağladığı koruma ve düzenleme mekanizmalarının dışında konumlanmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ise bağımlı serbest çalışmaya ilişkin sözleşme biçimlerinin tanımlanması ve bu alandaki politika yapım süreçleri açısından merkezi bir aktörü tanımlamaktadır. Bu çalışma kapsamında da uluslararası bir aktör olan ILO'nun bağımlı serbest çalışmaya ilişkin dönemsel yaklaşımlarının ve bu kapsamdaki politika önerilerinin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca dijitalleşme süreciyle birlikte çeşitlenen sözleşme biçimlerinin düzenlenmesi ve çalışma standartlarının oluşturulması açısından ILO'nun politika önerileri değerlendirilmektedir. ILO, bağımlı serbest çalışmaya ilişkin olarak 1980'lerle birlikte enformel çalışma ve küresel üretim ağlarına eklenme üzerinden bir tanımlama gerçekleştirmekte, ancak 2000'li yıllardan itibaren doğrudan istihdam kategorilerindeki boşluklara odaklanmaktadır. Bu kapsamda ILO raporlarında bağımlı serbest çalışmanın birkaç temel sorun alanı üzerinden tanımlandığı görülmekte, çalışanların hatalı sınıflandırılması, zayıf sosyal koruma, toplu pazarlık gibi hakların kullanımındaki problemler ve düzenleme eksiklikleri üzerinde durulmaktadır. Bununla birlikte bağımlı serbest çalışmaya ilişkin sorunlar çalışma yaşamında dijital platformların etkinliğinin artmasına paralel bir şekilde önemli bir artış göstermiş, bu durum ILO'nun bu alandaki değerlendirmelerine de yansımıştır. Özellikle bu kapsamda 2010'ların ikinci yarısından itibaren ILO'nun "bağımlı yüklenicilik" üzerinden özgün bir istihdam kategorizasyonu gerçekleştirdiği ve buna bağlı olarak çalışma standartlarının oluşturulmasını hedefleyen düzenlemeler önerdiği görülmektedir. Sonuç olarak ILO, bağımlı serbest çalışmanın formel bir zemin kazanarak, sosyal korumaya ilişkin mekanizmaların işlerlik kazanmasını hedeflemektedir. Bununla birlikte yasal belirsizlikler ve yerel hukuki düzenleme gereklilikleri, bağımlı serbest çalışanlara yönelik bütünsel bir sosyal koruma sağlanmasında ILO'nun çabalarının politika geliştirme sürecinin erken safhası olarak tanımlanmasına olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bağımlı Serbest Çalışma, Uluslararası Çalışma Örgütü, Sosyal Koruma.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Hizmet, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

KAMU BORÇ BASKISI VE ÖZEL SEKTÖR KREDİLERİ ARASINDAKİ ASİMETRİK İLİŞKİ: TÜRKİYE İÇİN BİR KUANTİL REGRESYON ANALİZİ

Türker Şimşek¹, Oğuzhan Demir², Cihan Usta³

Özet

Bu çalışmada, Türkiye ekonomisinde kamu borç baskısının finans dışı özel sektörün kredi/GSYİH oranı üzerindeki etkisi, kuantil regresyon yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın temel amacı, kamu borç baskısının kredi dinamikleri üzerindeki etkisinin sabit bir yapıya mı yoksa farklı kredi seviyelerine göre değişen (asimetrik) bir etkiye mi sahip olduğunu ortaya koymaktır. Analiz kapsamında kullanılan veriler 2009 yılının birinci çeyreğinden (2009:Q1) 2024 yılının dördüncü çeyreğine (2024:Q4) kadar olan dönemi kapsamaktadır. Bu dönem seçilirken veri temininde bütünlük sağlanabilmesi ve herhangi bir eksiklik yaşanmaması temel kriter olmuştur. Kamu Borç Baskısı Endeksi (KBBE) çalışmada yazarlar tarafından türetilmiş olup, Borç/GSYİH oranı ile Faiz/Vergi Gelirleri oranının normalize edilip ortalamasının alınmasıyla oluşturulmuştur. Finans dışı özel sektörün kredi/GSYİH oranı ise Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine dayalı olarak hesaplanmıştır. Çalışmada kullanılan kuantil regresyon yöntemi, bağımlı değişkenin farklı koşullu dağılımlarında (düşük, orta ve yüksek kredi kullanım seviyelerinde) bağımsız değişkenin etkisini ölçme imkanı tanımaktadır. Böylece klasik ortalama etkisine dayalı modellerin gözden kaçırabileceği olası asimetrik etkiler ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, KBBE'nin finans dışı özel sektör kredi oranı üzerinde etkisi kuantile göre değişmektedir. 0.25 kuantilinde (düşük kredi kullanım düzeylerinde) kamu borç baskısının kredi/GSYİH oranı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir etkisi bulunmuştur. Benzer şekilde 0.50 kuantilinde (ortalama kredi düzeylerinde) de KBBE'nin anlamlı ve negatif etkisi devam etmektedir. Ancak 0.75 kuantilinde (yüksek kredi kullanım düzeylerinde) KBBE'nin etkisi istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Bu bulgular, kamu borç baskısının özel sektör kredi genişlemesini özellikle düşük ve ortalama düzeylerde sınırlayabildiğini, ancak kredi kullanımının yüksek seviyelere ulaştığı durumlarda bu etkinin kaybolduğunu göstermektedir. Bu durum, yüksek kredi büyümesinin kamu maliyesi dinamiklerinden daha çok diğer makroekonomik unsurlar (örneğin finansal serbestleşme, faiz oranlarındaki dalgalanmalar, dış sermaye girişleri) tarafından şekillendirildiği bir yapıya işaret etmektedir. Politika önerileri açısından, kamu borç dinamiklerinin özel sektör kredi mekanizması üzerindeki etkilerinin dikkate alınarak, özellikle düşük ve orta seviye kredi büyümesi dönemlerinde mali disiplini artırıcı politikaların önceliklendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, finansal piyasa istikrarını korumak adına yüksek kredi büyümesi dönemlerinde yalnızca mali politikalar değil, makro ihtiyati düzenlemeler ve finansal denetim mekanizmalarının da güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Borç Baskısı Endeksi, Finans Dışı Özel Sektör Kredileri, Kuantil Regresyon.

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

² Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

³ Dr. (Bağımsız Araştırmacı), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

DİJİTAL PAZARLAMADA GÜNCEL DURUM DEĞERLENDİRMESİ; ÖRNEK UYGULAMALAR

Ömer Altın¹

Özet

İnternet ile başlayan küreselleşme sürecinde Bilgi ve İletişim teknolojilerindeki gelişmeler, Sosyal Medya platformlarının yaygın kullanılması, Yapay Zeka uygulamalarının sağladığı büyük avantajlar, Dijital pazarlamanın çok farklı alanlara everilmesine olanak sağlamaktadır. Dijital pazarlama araçlarındaki çeşitlilik ve yaygınlaşma Ticaret, Eğitim, Sağlık vb. pek çok alanda küresel rekabette avantajlar sunmaktadır. Başlangıçta E-ticaret kavramıyla tanımlanan yeni iş modeli, M-ticaret, S-ticaret, E-pazaryeri, E-perakendecilik kavramını da gündelik hayatımıza kazandırmıştır. Lojistik sektöründeki gelişmeler, Gümrük işlemlerindeki kolaylıklar e-ihracat fırsatları da sunmuş e-perakende küresel ölçekte yapılr hale gelmiştir. Bu çalışmada Dijital pazarlama kavramı tüm yönleri ile ele alınarak Dijital pazarlama araçları ve kullanım şekilleri, Dijital pazarlama avantaj ve dezavantajları, Dijital pazarlamada vergilendirme, Dijital pazarlamada yapay zeka kullanımları incelenmiştir. Dijital pazarlama geleneksel ticaret anlayışında da Bilgi ve İletişim teknolojilerindeki değişim ve imkânlarla zincir mağazacılık ve franchising alanında da çok daha farklı boyutlar kazandırmıştır. E-pazaryerlerinde ve kendi web sitelerinde e-ticaret hizmeti yürüten işletmeler, Pazarda benzer faaliyeti yürüten milyonlarca E-ticaret işletmeleriyle rekabet edebilmeleri için, Ticaretlerine konu olan mal ve hizmetlerini pazarlamada çok daha etkin yöntemler kullanmaları gerekmektedir. Ürünlerinin satılmasını sağlamanın yanında, satış oranlarını arttırarak sürekliliğini sağlamak için pazarlama bütçeleri ayırmaları ve Dijital pazarlama araçlarını etkin kullanmaları gerekmektedir. Bu çalışmada E-ticaret faaliyeti yürüten işletmelerin dijital pazarlama faaliyetleri kapsamında yapmış olduğu deneyimler incelenmiştir. Örnek web siteleri, E-pazaryeri uygulamaları, İçerik sağlayıcılar karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: E-Ticaret, Dijital Pazarlama, E-Pazarlama.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Muhasebe ve Vergi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TARIMSAL ÜRETİCİ BİRLİKLERİ ÜYELERİNİN DİJİTAL PAZARLAMAYA YATKINLIK DURUMU; TOKAT İLİ ÖRNEĞİ

Ömer Altın¹

Özet

İnternet ile başlayan küreselleşme beraberinde geleneksel ticaret ve pazarlama anlayışını değiştirmiştir. E-ticaret ve Dijital pazarlamanın yaygınlaşması tüm sektörlerde olduğu gibi kırsalda yaşayan çiftçileri de Tedarik ve pazarlama konusunda geleneksel ticaretin ve pazarlamanın dışında arayışlara sevk etmiştir. Bu araştırmanın amacı tarımsal üretici birliklerine üye olan çiftçilerin tarımsal tedarik ve pazarlama hizmetlerinde, Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) kullanım durumu Tokat ili örneğinde incelenmiştir. Araştırmada yüz yüze anket yöntemi ile 220 çiftçiden veri toplanmıştır. Çiftçilerin BİT sahiplik durumu, Kullanma becerileri, Sosyal medya araçlarını kullanım düzeyleri, İnternet kullanımındaki kısıtlayıcılar, Çiftçilerin beklentileri ortaya konulmuştur. BİT kullanımı ile yaş, Eğitim durumu, Gelir seviyesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çiftçilerin önemli bir kısmının alışveriş, Bankacılık işlemleri, E-posta kullanımı, Tarımsal bilgi ve yenilikleri öğrenme, tarım sektöründeki firmaların ve birliklerin sitelerini ziyaret etme ve Tarım ve Orman Bakanlığının sayfalarını ziyaret etme gibi amaçlarla çok az internet kullandıkları belirlenmiştir. Kırsalda İnternet'in yaygınlaşması, Lojistik sektörünün Köylere kadar hizmet vermesi, Pandemi sonrası kırsala göçün yeniden başlaması kırsalda yaşayan hane halklarının tarım sektörünün dışında da e-ticaret ve dijital pazarlama konusunda da girişim potansiyelinin olduğu gözlenmiştir. Sonuç olarak kırsalda yaşayanlar için E-ticaret, Dijital pazarlama yöntemleri, İnternet bankacılık işlemleri, E-posta kullanımı, Sosyal medya hesap sahipliği gibi pek çok alanda BİT'in doğru kullanımının yaygınlaştırılması kırsalda yaşayanlara önemli katkılar sağlayabileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: E-Ticaret, Dijital Pazarlama, Kırsalda BİT Kullanımı.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Muhasebe ve Vergi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

İŞ TASARIMINDA YENİ STRATEJİ SESSİZ İŞE ALMA

Aysel Arslan¹, Çetin Bektaş²

Özet

Modern iş dünyasında çalışanlar açısından işin daha anlamlı hale getirilmesi yönündeki çalışmalara duyulan ihtiyaç artmaktadır. Çalışanın memnuniyetini arttırmak adına yapılan işin niteliği, içeriği ya da yöntemine ilişkin düzenlemeler sayesinde çalışan verimliliğini arttırmak mümkün olmaktadır. Çalışan motivasyonunu arttırmaya yönelik çabaların çalışan bağlılığını sağlayarak iş yaşamı kalitesini iyileştirdiği gerçeği, örgüt yöneticilerini bu konuda çalışmaya yöneltmiştir. 20. yüzyılda iş basitleştirme ile başlayan iş tasarımı uygulamalarına, iş zenginleştirmeye benzer şekilde 21. yüzyılda sessiz işe alma kavramının eşlik ettiğini söyleyebiliriz. Çalışanların kariyer gelişimini destekleyen sessiz işe alma, örgütün ihtiyaçları çerçevesinde mevcut personelin potansiyelinin değerlendirilmesi ve bu potansiyelden faydalanılmasını sağlayan bir yöntemdir. Bu yöntemde örgütün insan kaynakları yönetimi birimi tarafından çalışanların çok iyi tanınması, mevcut durumları ve potansiyellerinin bilinmesi ve takip edilmesi önemlidir. Stratejik bir seçenek olarak sessiz işe almada örgütsel üretkenlik çalışanın motivasyonu ve memnuniyeti ile desteklenmektedir. Yeniliklere açık örgütlerde çalışanların kariyer yönetiminde etkili olmak, onların örgütsel bir değere sahip olabilecek farklı yönlerini açığa çıkararak örgüte fayda sağlayacak şekilde değerlendirmek bir bakıma örgütün kendisine yaptığı yatırım olarak ele alınabilmektedir. Ancak sessiz işe alma kavramı örgütün ihtiyaçlarını gidermek amacıyla çalışanın sadece görev ve sorumluluğunda bir artış olarak kabul görür ve uygulanırsa, iş yaşamında olumsuz bir etki yaratacaktır. Bu nedenle sessiz işe alma kavramının örgütsel yaşamda doğru bir biçimde anlaşılması gerekmektedir. Bu çalışmada, literatüre yeni eklenen sessiz işe alma kavramı iş tasarımı boyutu ile ele alınacaktır. Böylece sessiz işe alma kavramı çalışanın kariyer gelişimine yaptığı katkıları ve örgütün verimliliğine yönelik yaptığı katkıları bakımından tartışılacaktır. Sessiz işe alma kavramının stratejik bir işe alma seçeneği yaklaşımı olarak değerlendirilmesinin örgütsel yaşama olan etkisi ortaya koyulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sessiz İşe Alma, İş Tasarımı, Strateji, Örgüt.

¹ Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Samsun, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

BARIŞIN BAĞRINA SAPLANMIŞ HANÇER: İSRAİL

Osman Demir¹

Özet

Çalışmanın amacı Ortadoğu'da barışı tehdit eden ve küresel savaşı tetikleme potansiyeli bulunan İsrail saldırganlığını, bu saldırganlığın nerelerden beslendiğini ve nasıl önlenebileceğini ortaya koymaktır. Ortadoğu, medeniyetlere beşiklik yapmış, üç büyük dinin doğduğu, dünya enerji üssü, Müslüman nüfusun yoğun olduğu, üç kıtanın birleştiği stratejik jeopolitik konuma sahip bir coğrafyadır. Tarihte birçok ilk burada icat edilmiştir. Bilinen peygamberlerin tamamı burada dünyaya gelmiştir. Yahudilerin Kutsal Süleyman Mabedi, Hristiyanların Kutsal Kabir Kilisesi ve Müslümanların ilk kiblesi olan Mescidi Aksanın yer aldığı Kudüs şehri burada bulunmaktadır. Kara, deniz, hava ve kenar kuşak hakimiyet teorilerinden hangisi açısından bölge stratejik öneme sahiptir. Anılan sebeplerle II. Dünya Savaşından beri en büyük küresel güç olan ABD, Ortadoğu ülkelerinde iktidarları tayin ederek, askeri güç bulundurarak, İsrail'i ve terör örgütlerini taşeron olarak kullanarak ve gerektiğinde kendisi güç kullanarak bölgenin kontrolünü elinde tutmaya çalışmaktadır. İsrailliler geçmişte Babilliler ve Romalılar tarafından sürgün edilmişlerdir. Bölge en uzun süre Müslümanların egemenliğinde kalmış ve bu süre zarfında Yahudiler en rahat dönemlerini yaşamışlardır. Şimdi onlar kendilerini geçmişte sürgün edenlerin torunları ile birlikte geçmişte kendilerine özgürce yaşama hakkı tanıyan Müslümanların torunlarına soykırım yapmaktadırlar. Müslüman nüfusun yoğun olduğu bölgede yine barış içinde yaşanabilecekken İsrail saldırganlığı tercih etmektedir. İsrail, halen devam eden Gazze Savaşında 60 bini aşkın sivil, 200'ü aşkın gazeteci ve 200'e yakın BM çalışanını katletmiştir. Sivil halka insani yardım ulaştırılmasına mani olmaktadır. Uluslar arası Ceza Mahkemesi tarafından soykırım suçuna çarptırıldığı halde İsrail saldırganlığı devam etmektedir. Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası toplum İsrail saldırganlığını durdurmakta yetersiz kalmaktadır. İsrail saldırganlığı muharref Tevrat'a bağlı dini inanıştan, siyasi rant arayışından, küresel Yahudi sermayesinden ve emperyalist batılı ülkelerin bölgeyi kontrol etmek için İsrail'i taşeron olarak kullanmasından beslenmektedir. Soruna kalıcı çözüm bulmak için; uluslararası kurumlar nezdinde ve uluslar arası hukuk çerçevesinde girişimler kesintisiz sürdürülmelidir. İsrail'in Gazze halkına uyguladığı soykırım her fırsatta dünya kamuoyunun dikkatine sunulmalıdır. Gazze halkına insani yardım ulaştırmanın yolları zorlanmalıdır. İsrail saldırganlığının insanlığın bir numaralı ortak sorunu olduğu sürekli gündemde tutulmalıdır. İslam ülkelerinin makamlarını korumaktan başka amacı olmayan duyarsız iktidarlardan kurtulması için bu ülkelerde demokratik süreçlerin güçlenmesi için çaba harcanmalıdır. Siyonizme destek veren firmaların ürünlerini boykot etmeye devam edilmelidir. İsrail saldırganlığını ve yayılmacılığını önlemek üzere bölgeye Birleşmiş Milletler barış gücü gönderilmelidir. İslam ülkeleri İsrail için caydırıcı olacak şekilde askeri güçlerini ve aralarındaki dayanışmayı artırmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ortadoğu, Filistin, Gazze, İsrail Saldırganlığı, Soykırım.

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TÜRKİYE’DE TERSİNE GÖÇ OLGUSU ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ayşenur Özer¹

Özet

Göç, yer ve hayat değiştirme döngüsü içinde süreklilik gösteren bir dinamiktir. Özellikle sanayi devrimi ile başlayan süreçte iktisadi, toplumsal ve siyasi nedenlerle gelişime ve değişime bağlı olarak insanların yaşamlarını sürdürdükleri bölgeden başka bir bölgeye yerleşmesiyle var olan göç eyleminin daha çok arttığı söylenebilir. Türkiye bulunduğu coğrafi ve siyasi konum itibarıyla hem göç veren hem de göç alan bir ülke konumundadır. Bu araştırmanın konusu Türkiye’de tersine göç olgusudur fakat öncelikle göç, göçün çeşitleri ve nedenleri üzerinde durulup daha sonra ise iç göç türlerinden biri olan ‘tersine göç’ olgusu ele alınacaktır. Tersine göç; gerek bireysel ya da aileyle gerekse bölgesel ya da ülke içinde, büyük yerleşim yerlerinden küçük yerleşim yerlerine, genellikle gönüllü olarak daha iyi bir yaşam amacıyla yapılan göç hareketidir. Çalışmada; Türkiye’de yaşanan tersine göç olgusuna bakıldığında, 1950’li yıllarda oldukça fazla olan köyden kente geçişin günümüzde düşüşe geçtiği, kentten kıra geçişin ise arttığı görülmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de gerçekleşen tersine göçün hangi boyutlarda olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada tersine göçün süreçlerinden, tarihi gelişiminden, Türkiye’de bu olgunun etkilendiği faktörler ve sebeplerden bahsedilecektir. Tersine göçün önemli başlıklarından olan kentin itici, kıran ise çekici yönleri balıklar halinde ele alınacaktır. Kentleşmenin, tersine göç üzerinde nasıl bir etki bıraktığı ve göçü ne ölçüde etkilediğinden bahsedilecektir. Türkiye’nin tersine göçe bakış açısı ve tersine göçe teşvik politikaları incelenecektir. Tersine göç olgusu Tokat ili üzerinden ele alınıp, örnekler verilerek makale zenginleştirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Göç, Tersine Göç, Kent, Kentleşme, Politika, Tokat.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

İYİ YÖNETİM İLKELERİNDEN MAKUL SÜREDE KARAR VERME: OMBUDSMAN KARARLARI ÇERÇEVESİNDE BİR İNCELEME

Süleyman Aktürk¹, Rukiye Mehtap Özlü²

Özet

Bu çalışma, iyi yönetim ilkelerinden biri olan makul sürede karar verme ilkesini, Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık) kararları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. İyi yönetim ilkeleri, idarenin etkili, şeffaf ve vatandaş odaklı bir şekilde faaliyetlerini sürmesi için temel çerçeveyi ortaya koyarak kamu hizmetlerinde kaliteyi artırmayı ve vatandaşların hak arama süreçlerinde karşılaştıkları engelleri aşmayı hedeflemektedir. Bu ilkelerden biri olan makul sürede karar verme, vatandaşların kamu idaresiyle olan ilişkilerinde zamanında ve etkili bir yanıt alma hakkını güvence altına almaktadır. Çalışmada öncelikle, makul sürede karar verme ilkesinin tanımı, kapsamı ve yönetsel işleyişine odaklanılmakta, bu ilkenin kamu yönetimindeki yeri tartışılmaktadır. Ardından, Kamu Denetçiliği Kurumu'nun kararları üzerinden, bu ilkenin uygulamadaki yansımaları ele alınmaktadır. Çalışmada, nitel araştırma yönteminden faydalanılmış olup veri toplama aracı olarak doküman incelemesi yapılmıştır. Bu kapsamda ilgili literatür ve Kurum'un internet sitesinden erişime açılan karar örnekleri incelenmiştir. Bu kararların gerekçeleri analiz edilerek Kurum'un uygulamadaki yaklaşımı ve denetim perspektifi analiz edilmiştir. Yapılan değerlendirilme neticesinde Kurum'un; kendine yapılan başvuruları, somut uyuşmazlıkların özellikleri ve idari işlemlerin teknik zorlukları göz önünde bulundurularak statik değil, dinamik bir değerlendirme sürecine tabi tuttuğu tespit edilmiştir. Bu çalışma, Kurum'un makul sürede karar verme ilkesine nasıl yaklaştığını anlamak için temel bir çerçeve sunmakta ve idari kararlarda verimlilik ve zamanlılığın önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İyi Yönetim İlkeleri, Makul Sürede Karar Verme, Kamu Denetçiliği Kurumu, Ombudsman Kararları.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

DİJİTALLEŞMENİN KAYIT DIŞI EKONOMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: TR 72 BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA

Sultan Ceran Cunedioğlu¹, Yakup Ülker²

Özet

Dijitalleşme fiziksel veya geleneksel süreçlerin, bilgilerin ve hizmetlerin dijital formatlara dönüştürülmesi anlamına gelir. Bu süreç, teknolojinin kullanımıyla birlikte verilerin elektronik ortamda işlenmesi, saklanması ve paylaşılması için yeni yöntemlerin geliştirilmesini içerir. Dijitalleşme sadece teknolojik bir dönüşüm değil, aynı zamanda toplumsal ve ekonomik yapıları da etkileyen geniş kapsamlı bir değişim sürecidir. Özellikle kayıt dışı ekonomi dijitalleşmenin etkilerinden önemli ölçüde payını almaktadır. Kayıt dışı ekonomi devletin resmi kayıtlarında yer almayan, yani vergi dairesine, sosyal güvenlik kurumlarına veya diğer ilgili resmi kurumlara bildirilmemiş ekonomik faaliyetlerin tümünü kapsar. Bu tür faaliyetler, yasal ya da yasadışı olabilir; ancak ortak özellikleri, ekonomik işlemlerin resmi belge düzenine girmemesi ve bu nedenle denetim dışında kalmalarıdır. Elektronik ticaret platformlarının yaygınlaşması ile birlikte küçük işletmelerin kayıt altına alınması kolaylaşmış, dijital izler sayesinde denetim mekanizmaları güçlenmiştir. Elektronik fatura ve defter sistemleri, POS cihazları, dijital ödeme yöntemleri ve yapay zeka destekli denetim sistemleri sayesinde işletmelerin mali hareketleri daha şeffaf hale gelmiştir. Bu durum da vergi kaçakçılığı ve kayıt dışı iş gücünü azaltmaktadır. Bu çalışmanın amacı dijital dönüşümün kayıt dışı ekonomiyle mücadelede muhasebe meslek mensuplarına nasıl katkı sunduğunu belirlemektir. Bu kapsamda TR 72 Bölgesinde (Kayseri, Sivas ve Yozgat) faaliyette bulunan Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlere yönelik nicel araştırma yöntemi olarak anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın evreni 2106, örneklemi ise 425 meslek mensubundan oluşmaktadır. Araştırma verileri SPSS programı ile analiz edilmiştir. Anket sonuçlarına göre dijital vergi sistemlerinin saydamlığı artırarak vergi mükellefleri üzerinde psikolojik baskı yarattığı ve bu baskının vergi kaçakçılığını azalttığı gözlemlenmiştir. Özellikle e-vergi uygulamaları sayesinde, mükellefler daha hızlı ve doğru vergi beyanında bulunmakta, aynı zamanda vergi denetimlerinin de daha etkin hale gelmesine olanak tanımaktadır. Böylelikle dijitalleşme kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasında önemli katkılar sağlamaktadır. Bununla birlikte küçük ölçekli işletmelerin dijital sistemlere entegrasyonunda zorluklar yaşadığı belirtilerek, bu işletmelerin yeni teknolojilere uyum sürecinde eğitim ihtiyacının karşılanması ve devlet teşviklerinin artırılması gerektiği de vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Kayıt Dışı Ekonomi, Vergi Denetimi.

¹ Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Sivas, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Finans ve Bankacılık, Sivas, Türkiye.

ETİK İKLİM VE ÇATIŞMA EĞİLİMİ: ALGILAR VE ETKİLER

Zeynep Dilara Tınaz¹

Özet

Bu çalışmanın amacı bir örgütte var olduğu düşünülen etik iklimin, bireyin çatışma eğilimi üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırma evrenini Tokat ilinde öğrenim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Verileri toplamak üzere Schwepker'in (2001) "Etik İklim Ölçeği"; Harary ve Batell'in (1981) "İletişim Çatışması Modelinden" yararlanarak Dökmen'in (1986) geliştirmiş olduğu "Çatışma Eğilimi Ölçeği" kullanılmıştır. Veri toplama aracında "Etik İklim Ölçeği" tek boyutlu, "Çatışma Eğilimi Ölçeği" ise sekiz boyutlu olarak yer almaktadır. Ayrıca demografik özellikleri tespit etmek için on sorudan oluşan bir form hazırlanmıştır. "Etik İklim" ölçeğinde ters ifade bulunmamakta ve alınan toplam puan etik iklim algısının yüksek olduğunu göstermektedir. "Çatışma Eğilimi Ölçeğinde" ise 28 ifade düz, 8 ifade ters kodlanmıştır. Ters kodlanan ifadeler analizden önce düzeltilmiştir. Bu ölçekten alınan toplam puan da bireyin çatışma eğiliminin yüksek olduğunu göstermektedir. 70 katılımcıdan toplanan verilerle bir pilot çalışma yürütülmüştür. Ölçeklerin güvenilirlikleri "Etik İklim" için 0,93; "Çatışma Eğilimi Ölçeği" için 0,71'dir. Ölçekler analize tek boyutlu olarak dahil edilmiştir. Etik iklim ölçeğinden alınan puan ortalaması 3,59; çatışma eğilimi ölçeğinden alınan puan ortalaması da 2,82'dir. Analiz sonuçları kadınların erkeklerden, yüksek lisans eğitimi alanların lisans eğitimi alanlardan daha fazla çatışma eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur. Burs alıp almamak da çatışma eğilimini farklılaştıran değişkenlerden biridir. Burs alan üniversite öğrencilerinin çatışma eğilimi, almayanlara göre daha yüksektir. Etik iklim algısı açısından demografik değişkenler incelendiğinde ise sadece cinsiyet değişkeni açısından ortalamalar farklılaşmaktadır. Sonuçlar kadınların etik iklim algılarının erkeklerden yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Yaş, medeni hal, aylık harcama, öğrenim görülen fakülte, sınıf, öğrencinin kaldığı yer ve Tokatlı olup olmaması gibi faktörlerin hem çatışma eğilimi hem de etik iklim algısı üzerinde bir farklılık yaratmadığı tespit edilmiştir. Etik iklimin çatışma eğilimi üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak için yapılan regresyon analizi sonuçları da istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Örgütlerde etik iklimin çatışma eğilimi üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılabilmesi için daha kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: İletişim Çatışması, Demografik Faktörler, Yükseköğretim.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

İŞLEM ADALETSİZLİĞİNİN MESLEKİ TÜKENMİŞLİK ÜZERİNE ETKİSİ: ÖRGÜTSEL SESSİZLİĞİN ARACI ROLÜ

Mehmet Selman Kobanoğlu¹, Ali Bayram², Tuba Bekiş³

Özet

Günümüz örgütlerini farklı kılan en önemli özelliklerden biri, geleneksel paternalist yaklaşımlardan demokratik yönetime geçiş sürecinin (Baransel, 1979) daha da hızlı bir hale gelmesi ile işveren ve işgören ilişkisinin işgören lehine değişim göstermesidir. Çağdaş örgütlerde işgörenlerin, “algıladıkları” ile algılamayı umdukları” arasındaki farkın rasyonel bir gerekçeye dayandırılmadığı sürece adaletsizlik olarak algılamaları söz konusudur. Örgüt literatürü örgütsel adaletsizlik algısının işgörenlerin sağlığını negatif yönde etkilediğine ilişkin geniş bir araştırma geçmişine sahiptir. Bu çalışma, örgütlerde kaynak ve ödüllerin tahsisine ilişkin kararların alınmasına yönelik uygulamaların tarafsızlığını ifade eden işlemsel adalet algısının mesleki tükenmişlik üzerine etkisinde örgütsel sessizliğin aracı rolünü belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında kolayda örnekleme yöntemi ile Kayseri ilinde faaliyet gösteren büyük ölçekli işletmelerde çalışanlardan 450 adet veri seti elde edilmiş ve IBM SPSS ile AMOS paket programlarından faydalanılarak analize tabi tutulmuştur. Verilerin güvenilir ve geçerli olduklarını belirleyebilmek amacıyla Cronbach’s Alpha katsayıları, çarpıklık ve basıklık değerleri ile kullanılan ölçeklerin doğrulayıcı faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Aracılık etkisinin belirlenebilmesi amacıyla Hayes (2013) tarafından geliştirilen Process Macro (Model 4) eklentisi kullanılmıştır. Bulgular, işlemsel adalet ile mesleki tükenmişlik arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişkinin bulunduğunu ve bu ilişkide işgören sessizliğinin aracı rolünün varlığını ortaya koymuştur. Araştırmanın sonucunda; çalışmanın teorik dayanağını oluşturan kaynakların korunması teorisi (Hobfoll, 1989) doğrultusunda, işgörenlerin işlemsel adaletsizlik algılarının onların mesleki tükenmişliklerine etkide bulunacağı, dolayısıyla, kendilerini tükenmiş hissederek işten çekeceklerini ve işe karşı duyarsız kalabileceklerini ve bunun sonucunda öz kaynaklarını koruma yoluna gidebileceklerini söyleyebilmek mümkündür. Literatürde, çalışmada ele alınan değişkenlerin bir arada çalışıldığı bir yayına rastlanılmamış olup, bulguların değişkenler arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacağı öngörülmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalar bulguları zenginleştirmek amacıyla diğer yönetim düzeylerinin de katılımının sağlanması ile örgütsel düzeyde genişletilebilir.

Anahtar Kelimeler: İşlem Adaletsizliği, Mesleki Tükenmişlik, Örgütsel Sessizlik.

¹ Doç. Dr., Samsun Üniversitesi, Denizcilik İşletmeleri Yönetimi, Samsun, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İşletme, Niğde, Türkiye.

³ Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İşletme, Samsun, Türkiye.

LİDERLİK TİPLERİNİN ÇALIŞAN BAĞLILIĞI VE PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: TOKAT GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ

Ahmet Elmas¹, Yücel Erol²

Özet

İstismarcı liderlik, yöneticinin çalışanlarına karşı sistematik biçimde olumsuz, yıkıcı ve etik dışı davranışlar sergilediği bir liderlik biçimidir. Bu tarz liderlikte lider, çalışanlarını küçümseyen, onları tehdit eden, psikolojik baskı uygulayan ve adaletsiz kararlar alan bir tutum içerisinde. İstismarcı liderlik uygulamaları, iş ortamında ciddi düzeyde stres, tükenmişlik ve motivasyon kaybına yol açarak hem bireysel hem de örgütsel düzeyde olumsuz sonuçlar doğurur. Bu liderlik tarzı, çalışanların işe olan bağlılıklarını zayıflatmakta, örgütsel vatandaşlık davranışlarını azaltmakta ve işten ayrılma niyetini artırmaktadır. Etik liderlik ise adalet, dürüstlük, sorumluluk, empati ve saygı gibi temel etik değerlere dayanan bir liderlik yaklaşımıdır. Etik liderler, karar alma süreçlerinde etik ilkeleri ön planda tutar, şeffaf bir iletişim tarzı benimser ve çalışanlarına karşı adil bir tutum sergiler. Bu liderlik tarzı, örgüt içinde güven ortamı yaratmakta ve çalışanların etik davranışlara yönelmesini teşvik etmektedir. Ayrıca, etik liderler çalışanlara rol modeli olarak hizmet eder; böylece örgütsel etik kültürünün gelişmesine katkı sağlarlar. Güçlendirici liderlik çalışanlara daha fazla sorumluluk ve karar verme yetkisi kazandırmayı, onların özgüvenlerini artırmayı ve bağımsız hareket edebilmeleri için gerekli desteği sunmayı amaçlayan çağdaş bir liderlik yaklaşımıdır. Güçlendirici liderler, çalışanlarının yeteneklerine güven duyar, onların gelişimini destekler ve kendi potansiyellerini gerçekleştirmeleri için uygun ortamı sağlar. Bu liderlik tarzı, çalışanların öz yeterlik duygularını artırarak iş tatmini ve performanslarını olumlu yönde etkiler. Çalışan bağlılığı, bireyin çalıştığı kuruma, yaptığı işe ve üstlendiği görevlere yönelik geliştirdiği duygusal ve bilişsel bağlılığı ifade eder. Yüksek düzeyde bağlılık sergileyen çalışanlar, işlerini sahiplenir, örgütsel hedeflerle özdeşleşir ve kurumun başarısı için gönülden çaba sarf eder. Çalışan bağlılığı; motivasyon, iş tatmini, örgütsel sadakat ve performansla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle bağlılık düzeyi yüksek çalışanlar, kurum için stratejik bir değer taşır. Çalışan performansı ise bir çalışanın iş tanımı çerçevesinde görev ve sorumluluklarını ne ölçüde ve ne kalitede yerine getirdiğini gösteren bir göstergedir. Performans, üretkenlik, zaman yönetimi, kalite, verimlilik ve hedeflere ulaşma düzeyi gibi çeşitli kriterler üzerinden değerlendirilir. Yüksek çalışan performansı, sadece bireysel başarıyı değil, aynı zamanda örgütün genel etkinliğini ve rekabet gücünü artıran kritik bir faktördür. Bu çalışma, istismarcı, etik ve güçlendirici liderlik tiplerinin çalışan bağlılığı ve performansı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Tokat Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne bağlı kamu kurumlarında görev yapan personel ile gerçekleştirilen araştırmada, nicel veri toplama yöntemi kullanılmış ve veriler anket aracılığıyla elde edilmiştir. Bu ankette İş Performansı Ölçeği (A Çalışkan, EÖ Köroğlu 2022), Meyer'in Örgütsel Bağlılık Ölçeği ve Etik, İstismarcı ve Güçlendirici Liderlik Ölçeği (M. Coşkun) ölçeklerinden yararlanılmıştır. Bulgular, istismarcı liderliğin çalışan bağlılığı ve performansını olumsuz etkilediğini; etik ve güçlendirici liderliğin ise bu çıktılar üzerinde anlamlı ve pozitif etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Regresyon ve korelasyon analizleri, güçlendirici liderliğin çalışan performansını açıklamada en etkili liderlik tarzı olduğunu göstermektedir. Bulgular doğrultusunda, kurumlarda etik ve destekleyici liderlik yaklaşımlarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Çalışan Katılımı, Performans, Etik Liderlik, Güçlendirici Liderlik, İstismarcı Liderlik.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE HEGEMONYA KAVRAMI VE HEGEMONYAYA İLİŞKİN TEORİLER

Onur Demirkan¹

Özet

Sosyal Bilimler alanının yapı taşlarını kavramlar ve teoriler oluşturmaktadırlar. Bu alanda yer alan önemli kavramlardan biri de hegemonya kavramıdır. Hegemonya kavramını ekonomi, siyaset bilimi, tarih, sosyoloji, uluslararası ilişkiler gibi farklı disiplinler incelemektedir. Bu çalışmada uluslararası ilişkiler disiplini çerçevesinde hegemonya kavramı incelenecektir. Hegemonya kelimesi "liderlik" veya "siyasi üstünlük" anlamına gelmektedir. Uluslararası ilişkilerde hegemonyayı genel olarak bir devletin diğer devletler üzerinde kurduğu ekonomik, siyasi, askeri, sosyal ve kültürel üstünlük diye tanımlanabilir. Buna karşın, hegemonya kavramının karmaşık yapısından dolayı bu kavram anlaşılması kolay bir kavram değildir. Bu kavramın anlaşılması ve anlamlandırılmasındaki zorluğun nedenlerinden biri ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel olmak üzere çok boyutlu bir yapıya sahip olmasıdır. 1980'li yıllardan itibaren popülerliği artan hegemonya kavramına yüklenen anlamda zaman içinde değişimler görülmüştür. Bu değişimlerin nedeni hegemonya kavramına ilişkin farklı boyutların da zaman içinde ortaya çıkmasıdır. Ekonomik boyuttaki değişimlere verilebilecek örneklerden biri kripto paralar gibi yeni ekonomik değerlerin dünya piyasasında yer almasıdır. Siyasi boyuta ilişkin ise askeri teknolojilerde yaşanan hızlı değişim askeri alanın dinamiklerinde önemli değişimlere neden olmuştur. Siyasi boyuta dair bir diğer değişim ise uluslararası örgütler, uluslararası şirketler gibi aktörlerin etkinliğinin artmasıyla birlikte devlet aktörünün egemenliğinin, etkinliğinin ve gücünün sorgulanmaya başlanmasıdır. Sosyal ve kültürel boyutta yaşanan değişimlerden biri küreselleşme olgusu ile birlikte kültürel hegemonyanın etkisinde artış görülmüştür. Teknoloji ve iletişim alanlarında yaşanan hızlı ve büyük değişimler ile bu alanların önemi bir şekilde artmıştır. İletişim alanında yaşanan değişimlerden ve sorunlardan biri yaşanan siber saldırılardır. Teknoloji alanında ise yaşanan önemli değişimlerden biri yapay zekadır. Bu ve bunun gibi farklı alanlara ilişkin örneklerin sayısı artırılabilir. Bunlar gibi verilebilecek örnekler karşısında günümüzde devam eden Amerikan hegemonyasının bu durumlara karşı nasıl bir yol izleyeceği uluslararası sistemin işleyişi ve dünya sistemindeki güç dinamikleri açısından önemli bir husustur. Bunun yanında hegemonik güç olan ABD ile diğer devletler arasındaki ilişkinin nasıl olduğunu anlamak için hegemonya kavramı yol gösterici olacaktır. ABD ile Çin arasında günümüzde devam eden hegemonik güç rekabetini incelemede ve anlamada da hegemonya kavramı ve hegemonyaya ilişkin teoriler önemli bir rol oynayacaktır. Hegemonya kavramının farklı yönlerinin anlaşılmasında farklı bakış açıları ve yaklaşımları sunan teorilerin incelenmesi önemlidir. Bu çalışmada hegemonyaya ilişkin teorilerden dört tanesi ele alınacaktır. İncelenen teoriler, Hegemonik İstikrar Teorisi, Güç Geçiş Teorisi, Neo-Gramşçıyan Teori ve Dünya Sistemi Teorisidir.

Anahtar Kelimeler: Hegemonya, Hegemonik İstikrar Teorisi, Güç Geçiş Teorisi, Neo-Gramşçıyan Teori, Dünya Sistemi Teorisi.

¹ Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İktisat, Ankara, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

YOUNG, ONLINE, AND DIVIDED: GENDER AND COUNTERPUBLICS IN SOUTH KOREA

Hatice Nursena Yücel¹

Abstract

This study examines social media as a site of counterpublic formation among South Korean youth, analyzing how digital participation shapes contemporary attitudes toward sexism and gender equality. Drawing on secondary data from the 2024 Carnegie California–Gallup Korea Survey and the 2024 Carnegie California–Embrain Korea Survey, the study identifies a gendered asymmetry: young men’s attitudes toward hostile and modern sexism are significantly shaped by participation in male- or female-dominated online communities, whereas young women’s attitudes remain comparatively unaffected by similar digital engagement. Theoretically, this study builds upon Choi and Cho’s (2017) conceptualization of Korean social media spaces as counterpublics, extending from Fenton and Downey’s (2003) framework of new media, counter-publicity, and the fragmented public sphere. From this perspective, online platforms do not simply replicate traditional public discourse but actively foster oppositional identities and ideological contestation. In particular, male-dominated online communities in South Korea appear to function as counterpublic spaces where discussions about gender roles and societal changes are actively exchanged. Patterns of participation in these communities are associated with variations in young men’s attitudes toward gender equality and sexism. Female-oriented online spaces, meanwhile, seem to operate primarily as platforms for information sharing and solidarity among users, although their measurable impact on political attitudes appears more limited. South Korea presents a particularly critical empirical context for this inquiry: it is a hyper-digitalized society experiencing rapid social transformation and intensifying generational and gendered political polarization. Methodologically, the study conducts a theoretical interpretation of large-scale survey data, using regression findings as empirical scaffolding to explore the mediated production of gendered political subjectivities. Ultimately, the study argues that social media platforms in South Korea should be understood not as neutral venues for democratic dialogue, but as fragmented, contested, and gendered counterpublic arenas, where political attitudes are shaped through processes of affiliation, opposition, and mobilization.

Keywords: South Korea, Gender, Social Media, Counterpublic.

¹ Res. Assist., Tokat Gaziosmanpaşa University, Political Science and International Relations, Tokat, Türkiye. (Corresponding Author)

KENT HAKKI KURAMI ÇERÇEVESİNDE TOKAT BELEDİYESİ'NİN SUNDUĞU KÜLTÜREL HİZMETLERİN ANALİZİ

Duha Yaman¹, Rukiye Mehtap Özlü²

Özet

Bu çalışmada, Tokat Belediyesi'nin sunmuş olduğu kültürel hizmetlerin kent hakkı kuramı çerçevesinde değerlendirilmesi yapılacaktır. HenriLefebvre tarafından geliştirilen kent hakkı kavramı, bireylerin yaşadıkları kentlerde sadece fiziksel bir varlık göstermelerinin ötesinde, kentsel mekânlar üzerinde söz sahibi olmalarını, bu mekânların kullanım ve dönüşüm süreçlerine aktif biçimde katılmalarını ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle kent hakkı kavramı, bireylerin kent yaşamını şekillendirme hakkını ifade etmektedir. Kent hakkı, mekânın sadece bir tüketim alanı değil, aynı zamanda toplumsal bir üretim alanı olarak ele alınmasını sağlamaktadır. Bu perspektif, bireylerin kent kültürünü sahiplenmesi ve bunlar üzerinde söz sahibi olması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, kültürel hizmetlerin yönetimi kent hakkının bir parçası olarak değerlendirilebilir. Kent hakkının önemli bileşenleri olan katılım, erişim ve toplumsal üretim, kültürel hizmetlerin hem planlanması hem de uygulanmasında belirleyici rol oynamalıdır. Bu çalışmada, Tokat Belediyesi'nin sunduğu kültürel hizmetleri, kent hakkı kuramı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; belediye yetkilileriyle yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ilk olarak, kent hakkı kavramı açıklanmış olup ardından Tokat Belediyesi'nin sunduğu kültürel hizmetler; erişim, katılım ve üretim ilkeleri üzerinden değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre Tokat Belediyesi; tüm halk kesimlerine hitap edecek şekilde boş zaman etkinlikleri, kültürel eğitim hizmetleri düzenlemekte olup çeşitli yapım ve onarım hizmetleri yürütmektedir. Bu kapsamda şehir kültürü, tarih ve edebiyat temalarına odaklanan söyleşiler düzenlemekte; çocuklar ve gençlere yönelik sanat atölyeleri, müze etkinlikleri ve edebiyat yarışmaları organize etmektedir. Ayrıca özellikle kadınların kültürel üretim süreçlerine katılımını teşvik etmek amacıyla kurulan kooperatifler vasıtasıyla ekonomik ve kültürel üretim desteklenmektedir. Sonuç olarak, Tokat Belediyesi tarafından sunulan kültürel hizmetlerin, kent hakkı kuramının erişim, katılım ve üretim ilkeleri doğrultusunda yapılandırıldığı gözlemlenmektedir. Bununla birlikte söz konusu hizmetlerin daha kapsayıcı, sürdürülebilir ve doğrudan halk katılımını önceleyen yapılarla desteklenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Özellikle toplumsal üretim süreçlerinin genişletilmesi ve farklı sosyal grupların etkin katılımını mümkün kılacak mekanizmaların geliştirilmesi, kültürel hizmetlerin niteliğini artırma açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Hakkı, Kültürel Hizmetler, Katılım, Erişim, Üretim, Tokat Belediyesi.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

ÖRGÜT KÜLTÜRÜNÜN GÖREV PERFORMANSI ÜZERİNE ETKİSİ: BANKA ÇALIŞANLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Ahmet Özdemir¹, Yücel Erol²

Özet

Çalışan davranışını etkileyen en temel unsurlardan biri, örgütlerin yaşamsal dinamikleri içinde inşa ettikleri örgüt kültürüdür. Çalışanların örgüt açısından en temel davranışlarından biri ise sergilemiş oldukları görev performanslarıdır. Bu çalışmanın amacı, örgüt kültürü ve alt boyutlarının çalışanların sergilemiş oldukları görev performansı üzerindeki etkilerini belirlemektir. İki değişken arasındaki ilişki, farklı çalışmalara konu olmuş olmakla birlikte, kültürün zaman içindeki değişkenliğinin güncel araştırmaları gerekli kılmasının ve çalışmanın, finansal piyasalar açısından önemli rollere sahip bankalarda istihdam edilmiş çalışanlar üzerinden gerçekleştirilmiş olmasının araştırmayı değerli kıldığı düşünülmektedir. Araştırma verileri Tokat ilinde faaliyet yürüten bankalarda çalışan 104 bankacıdan elde edilmiştir. Analizler SPSS ve LISREL programı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Eksik ve hatalı verilerin çıkarılması sonrası güvenilirlik değerlerine bakılmış ve Cronbach Alpha değerlerinin .70 ve üzeri (tutarlılık alt boyutu .59) olduğu görülmüştür. Araştırma ölçekleri için doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış ve ölçeklerin model uyum iyiliği değerlerine bakılmış, her iki ölçek madde çıkarılmadan geçerlenmiştir. Daha sonra gerçekleştirilen korelasyon analizinde örgüt kültürü ve alt boyutlarının görev performansı ile pozitif yönde ve orta düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Bu ilişkilerin bir etkiye dönüşüp dönüşmediğini görmek için çoklu regresyon analizi yapılmış, örgüt kültürü ile uyum yeteneği ve misyon alt boyutlarının görev performansını pozitif şekilde ve orta düzeyde etkilediği görülmüşken, katılım ve tutarlılık boyutlarının bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Bu durumun, bazı kültür boyutlarının etkilerinin örtüşmesi ve bu nedenle etki güçlerinin azalmasından kaynaklandığı değerlendirilmiştir (VIF5). Bu düşüncüyü test etmek için hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizde uyum yeteneği ve misyon boyutlarının görev performansını anlamlı şekilde etkilediği ($R^2 = .435$, $p = .001$), katılım ve tutarlılık boyutlarının eklenmesiyle modelde anlamlı bir artış gözlenmediği görülmüştür ($\Delta R^2 = .008$, $p = .480$). Sonuçlar, örgüt kültürünün özellikle uyum yeteneği ve misyon boyutları kanalından görev performansı üzerinde etki yarattığını, diğer boyutların bu etkiyi açıklamada yetersiz kaldığını göstermektedir. Ulaşılan sonuçlar örgütlerin kültür inşasında bu iki boyutu çalışan performansı açısından özellikle dikkate almalarının önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Örgüt Kültürü, Görev Performansı, Banka Çalışanları.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

İKLİM DİPLOMASİSİNİN ÇIKMAZI: SU KİTLİĞİNDE BARIŞ MI, MİLLİYETÇİLİK Mİ? DİCLE-FIRAT HAVZASI ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

Sueda Çilingiroğlu Tüzer¹, Mevsim Durmuş², Özge Şirin Kurucan³

Özet

İklim değişikliğiyle birlikte doğal kaynakların giderek azalması, uluslararası ilişkilerde çevre merkezli yeni diplomasi biçimlerinin gelişeceği yönünde umutlar doğurmuştur. Ancak bu çalışma, realizm ve çevresel güvenlik literatürü bağlamında, Orta Doğu örneğinde bu iyimser beklentinin geçerliliğini sorgulamakta ve Orta Doğu gibi güvenlik kaygılarının ağır bastığı bölgelerde su kıtlığının iş birliğinden ziyade çatışmayı körüklediğini savunmaktadır. Araştırmanın temel amacı, su kıtlığının Dicle-Fırat Havzası özelinde iklim diplomasisini teşvik etmekten ziyade su milliyetçiliğini körükleyip millî çıkarları önceleyen politikaları güçlendirdiğini ortaya koymaktır. Bu çerçevede "Su kıtlığı Orta Doğu'da çevresel iş birliği potansiyelini zayıflatmakta ve devletlerin egemenlik söylemlerini daha da sertleştirmektedir." hipotezi test edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda nitel bir araştırma yöntemi benimsenmiş, literatür taraması ve bölgesel politika belgelerinin analizi yoluyla Dicle-Fırat Havzası vaka çalışması olarak ele alınmıştır. Türkiye, Irak ve Suriye gibi havza devletlerinin su politikaları üzerinden güç asimetrisi, egemenlik vurguları ve çevresel iş birliği girişimleri incelenmiştir. Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) gibi büyük ölçekli su yönetimi projeleri, aşağı havza ülkeleri tarafından tehdit olarak algılanmış; bu durum bölgesel güven krizlerini derinleştirmiştir. Benzer şekilde, Irak ve Suriye'nin su talepleri de egemenlik söylemleriyle sertleşmiş, çevresel diplomasi girişimleri zayıf kalmıştır. Vaka analizlerinde, tarafların iş birliği yapmaya yönelik çabalarının sıklıkla karşılıklı güvensizlik ve asimetrik güç dengeleri nedeniyle başarısızlığa uğradığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, bölgesel su sorunlarının çözümünde teknik yaklaşımların yetersiz kaldığını ve güven inşası ile güç dengesi meselelerinin dikkate alınması gerektiğini ortaya koymuştur. Literatüre katkı olarak, çalışmanın su krizlerini sadece çevresel bir mesele değil, aynı zamanda kimlik, egemenlik ve güç ekseninde şekillenen çok boyutlu bir sorun alanı olarak ele alması, mevcut çalışmaların ötesine geçmektedir. Dolayısıyla, iklim değişikliğiyle mücadelede çevresel diplomasiye aşırı güvenen yaklaşımlara eleştirel bir perspektif sunmaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın önerisi, bölgesel su yönetiminde yalnızca teknik çözümlere değil, siyasi güven inşasına ve çok boyutlu stratejilere odaklanılması gerektiğidir. Özellikle yeşil teknolojilerin kullanımı bu noktada kilit bir fırsat sunmaktadır. Akıllı sulama sistemleri, su geri dönüşüm teknolojileri ve iklim dostu altyapı projeleri gibi yapısal çözümlerin yanı sıra bölgesel iş birliğini kurumsallaştıracak yapılar da (örneğin; Dicle-Fırat Su Diplomasisi Merkezi) hem suyun daha verimli kullanılmasını sağlayabilir hem de ülkeler arasında ortak çıkar alanları oluşturarak güven artırıcı bir rol oynayabilir. Bu doğrultuda, yeşil teknoloji yatırımları bölgesel ölçekte desteklenmeli; çevresel diplomasi girişimleri siyasi diyalog mekanizmalarıyla güçlendirilmelidir. Böyle bir yaklaşım, su kaynaklı gerilimleri azaltmanın yanı sıra, kalıcı barış ve sürdürülebilir iş birliği için de gerekli bir zemin oluşturacaktır. Sonuç olarak bu çalışma, Dicle-Fırat Havzası örneği üzerinden su krizlerinin yalnızca teknik veya çevresel bir mesele olmadığını; kimlik, egemenlik ve güç dinamikleriyle şekillenen çok boyutlu bir sorun alanı olduğunu göstermektedir. Bölgesel barış için suyun stratejik bir rekabet nesnesi olmaktan çıkarılması ve ortak yarar odaklı bir iş birliği çerçevesine oturtulması şarttır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Su Milliyetçiliği, Dicle-Fırat Havzası, Yeşil Teknoloji.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tokat, Türkiye.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tokat, Türkiye.

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tokat, Türkiye.
(Sorumlu Yazar)

ARTIFICIAL INTELLIGENCE STRATEGIES IN THE GULF COUNTRIES: A COMPARATIVE ANALYSIS

Mohammed Farhan¹, Hafijur Rahman²

Abstract

This study analyzes the artificial intelligence policies of the Gulf countries, in particular the Kingdom of Saudi Arabia, Qatar, and the United Arab Emirates, with a special focus on their future visions shaped by technological innovation. It highlights the main factors that drive these three countries to adopt and develop advanced technology policies, based on their conscious awareness of AI's great potential for achieving sustainable development and diversifying their national economies. In addition, this study clarifies the importance of artificial intelligence as a key driver of political, economic, social, and strategic transformations in these countries on a global level. Through a comprehensive and comparative analysis of the National Strategy for Data and Artificial Intelligence in the Kingdom of Saudi Arabia (NSDAI), the National Artificial Intelligence Strategy in the State of Qatar, and the UAE Artificial Intelligence Strategy 2031, this study aims to identify the main goals and executive initiatives of each country, in addition to the important sectors and practical mechanisms that have been applied to serve these strategies. Moreover, the study conducts an analytical comparison between these policies in order to identify the similarities and differences in the future visions of artificial intelligence-related policies among Saudi Arabia, Qatar, and the UAE, while taking into account the political, economic, and social differences between the three countries. This study also pointed to the potential impact of artificial intelligence in stimulating the growth of the entrepreneurship sector and attracting qualitative investments in advanced technological industries, in addition to its fundamental role in bringing about fundamental transformations in vital public sectors such as health, education, energy, finance, transportation, manufacturing, agriculture, security, and others, by enhancing efficiency and providing innovative solutions. The study presents qualitative examples of artificial intelligence applications and investments by Saudi Arabia, Qatar, and the UAE in various fields, reflecting their clear commitment to achieving leadership in this technological field and enhancing their competitive position at the regional and global levels. Finally, the study focuses on the fundamental transformations and underlying challenges in the process of adopting artificial intelligence within the policies of the three mentioned countries – Saudi Arabia, Qatar, and the UAE. These challenges include ethical and legal considerations related to privacy and data protection, the lack of specialized skills necessary to develop and apply artificial intelligence technologies, the requirements of advanced and robust digital infrastructure, the need to confront increasing and recurring cyber threats, and the importance of establishing a flexible and progressive regulatory and legislative framework. In the end, the study proposes a number of recommendations aimed at supporting the efforts of the three countries in building a smart and sustainable future, through the optimal use of artificial intelligence capabilities in the national policies of Saudi Arabia, Qatar, and the UAE.

Keywords: Artificial Intelligence, AI Strategies, Gulf Countries, Saudi Arabia, Qatar, UAE.

¹ Master's Student, Tokat Gaziosmanpaşa University, Public Administration, Tokat, Türkiye. (Corresponding Author)

² Assist. Prof., Tokat Gaziosmanpaşa University, Public Administration, Tokat, Türkiye.

YEREL YÖNETİMLERDE TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI BÜTÇELEME: İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Salih Ziya Kutlu¹, Deniz Özçelik², Semih Oruç³

Özet

Demokrasi, insan hakları, katılım ve eşitlik gibi kavramların giderek popüler hale geldiği 21. yüzyılda, kadın ve erkeklerin toplumun her alanında birbirlerine daha yakın düzeylerde yer almalarını sağlamak için çeşitli kavram ve uygulamalar geliştirilmiştir. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe kavramı bu süreçte geliştirilen kavramlardan biridir. Kavram, bütçeleme süreçlerini cinsiyet bakış açısıyla ele alarak, kadın ve erkeklerin kamu hizmetlerinden yararlanma düzeylerini mümkün olan en yakın seviyeye getirmek olarak tanımlanmaktadır. Böylece, bütçenin gelir dağılımı fonksiyonu kullanılarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusunda olumlu adımlar atılabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın amacı, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe uygulamalarının halka en yakın birimler olan yerel yönetimlerin bütçeleme süreçlerindeki etkisini araştırarak yerel ölçekte toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması konusundaki rollerini belirlemektir. Çalışmanın araştırma deseni nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay araştırmasıdır, alt tür olarak ise tek örnek olay incelemesi tercih edilmiştir. Çalışmada araştırma yöntemi olarak doküman analizi tercih edilmiştir. Bu kapsamda, doküman analizi yöntemi kullanılarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023)'ında yer alan ilkelerin örneklem olarak belirlenen İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin aynı dönemdeki Stratejik Plan, faaliyet raporu vb. belgelerinde ne düzeyde yer aldığı incelenmiştir. Çalışmanın önermesi "İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme çalışmaları yeterli düzeydedir" olarak belirlenmiştir. Eğitim, sağlık, ekonomi, katılım ve medya konularında yapılan analiz sonucunda, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ekonomi dışındaki alanlarda toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe uygulamalarının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak örneklemin yanlışlandığı ifade edilebilir. Çalışmanın temel sınırlılıkları, belediyeye ait stratejik Plan, faaliyet raporu vb. belgelerde yer almayan bilgilere erişilememesi ve faaliyetlerin başarı düzeyinin tespitine ilişkin verilerin eksikliğidir. Çalışma sonucunda tespit edilen eksikliklere yönelik geliştirilebilecek öneriler; kadınlara yönelik faaliyet sayısının artırılması, kadınlara yönelik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi, kadınlara yönelik ayrılan kaynak miktarının artırılması, kadınlara yönelik düzenlenen faaliyetlerde katılımcı sayısının artırılması olarak sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçe, İzmir Büyükşehir Belediyesi.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye.

³ Doktora Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Çanakkale, Türkiye.

ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN SOYKIRIM DAVALARINDAKİ İHTİYATİ TEDBİR KARARLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Semra Aksu¹

Özet

1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi (Soykırım Sözleşmesi) kapsamında, 2019'dan itibaren Uluslararası Adalet Divanı'na (UAD) beş ayrı başvuru yapılmıştır. Bu başvuruların ilki Gambiya'nın 2019 yılında Myanmar'a karşı açtığı Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşmenin Uygulanması Davası'dır. Ardından Ukrayna 2022'de Rusya'ya karşı Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi Kapsamında Soykırım İddiaları Davası'nı açmıştır. 2023 yılında Güney Afrika İsrail'e karşı Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşmenin Gazze Şeridinde Uygulanması Davası ile başvuruda bulunmuş; 2024'te ise Nikaragua Almanya'ya karşı İşgal Altındaki Filistin Topraklarına İlişkin Bazı Uluslararası Yükümlülüklerin İhlal Edildiği İddiası Davası'nı açmıştır. Son olarak geçtiğimiz ay Sudan, Birleşik Arap Emirlikleri'ne karşı Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına İlişkin Sözleşmenin Sudan'da Uygulanması Davası ile Divan'a başvuruda bulunmuştur. Bu başvurularda taraf devletler Divan'ın yargı yetkisini Sözleşme'nin 9. Maddesinde yer alan özel hükme (compromissory clause) dayandırarak, Divan'dan aralarındaki Soykırım Sözleşmesi'nin yorumlanması, uygulanması ve yerine getirilmesine ilişkin hukuki ihtilafların çözümünü talep etmişlerdir. Divan'a yapılan başvuruların tamamında, davaların esasına geçilmeden önce başvuru devletler Statü'nün 41. maddesi ve Divan İç Tüzüğü'nün 73., 74. ve 75. maddelerine dayanarak ihtiyati tedbir talebinde bulunmuşlardır. Divan, telafisi mümkün olmayan bir zararın meydana gelmesine ilişkin gerçek ve yakın bir riskin varlığı durumunda olgu ve koşullara bağlı olarak ihtiyati tedbirler alabilmektedir. İhtiyati tedbirlerin amacı, esasa ilişkin nihai karar verilinceye dek tarafların iddia ettikleri hakların korunmasını sağlamaktır. Bu doğrultuda Divan, yalnızca tedbir talebinde bulunan tarafın ileri sürdüğü hakların en azından kabul edilebilir olduğuna kanaat getirmesi hâlinde bu yetkisini kullanacaktır. Ayrıca Divan, ihtiyati tedbir kararı verirken, davanın esasına girmeden diğer bir ifadeyle ilgili olayda Soykırım Sözleşmesi'nin ihlal edilip edilmediğine dair bir değerlendirme yapmaksızın, dava konusu koşulların ihtiyati tedbirleri belirtme yetkisini kullanmasını gerektirip gerektirmediğini ve talep eden tarafın bu koşulların varlığını yeterli biçimde ortaya koyup koymadığını değerlendirmektedir. Nitekim Nikaragua/Almanya davasında Divan, başvuru tarafından sunulan bilgi ve hukuki deliller ışığında, ihtiyati tedbir kararı verilmesini gerektirecek koşulların mevcut olmadığı kanaatine varmıştır. Buna karşılık diğer davalarda, özellikle Ukrayna/Rusya ve Güney Afrika/İsrail davalarında, dava konusu hakların daha ciddi, derin ve telafisi mümkün olmayan zararlarla karşı karşıya olduğu kanaatine varılarak ihtiyati tedbirlere başvurulmuştur. Divan, bugüne kadar birçok davada ihtiyati tedbirlere hükmetmiş ve bu kararlarla birlikte zaman içinde bu konudaki içtihadını geliştirmiştir. Divan'ın yerleşik içtihadına göre, ihtiyati tedbir kararı verilebilmesi için dört koşulun birlikte sağlanması gerekmektedir: (i) Divan'ın prima facie yargı yetkisine sahip olması, (ii) korunması istenen hakların kabul edilebilir olması, (iii) talep edilen tedbirlerle bu haklar arasında bir bağlantının bulunması ve (iv) söz konusu haklara telafisi mümkün olmayan ciddi bir zararın doğmasına ilişkin gerçek ve yakın bir riskin bulunması. Bu çalışmada Divan'ın soykırım davalarında değerlendirmeye aldığı ihtiyati tedbir taleplerine yönelik uyguladığı hukuki test, kararlarının tutarlılığı ve gerekçelendirme düzeyi değerlendirilecektir. Böylece Divan'ın Soykırım Sözleşmesi çerçevesinde ihtiyati tedbir kararlarına yaklaşımının sınırları ve yönelimi ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Soykırım Sözleşmesi, İhtiyati Tedbir, Uluslararası Adalet Divanı.

¹ Arş. Gör. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Ankara, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TÜRKİYE’DE GÖÇÜN ENTEGRASYONUNDA YEREL YÖNETİMLERİN ROLÜ

Süleyman Aktürk¹

Özet

Bu çalışma, Türkiye’de göçmenlerin toplumsal entegrasyon süreçlerinde yerel yönetimlerin üstlendiği işlevsel rolleri analiz etmeyi amaçlamaktadır. Günümüzde küresel ölçekte artan zorunlu ve gönüllü göç hareketleri, özellikle 2011 yılı sonrasında yaşanan Suriye kaynaklı kitlesel göç dalgasıyla birlikte kentlerde altyapı, barınma, sağlık, eğitim ve istihdam alanlarında ciddi bir baskı yaratmış ve bu Türkiye’nin sosyal, ekonomik ve yönetsel yapısını derinlemesine etkilemiştir. Bu bağlamda, göçmenlerin kent yaşamına uyumu yalnızca merkezi yönetim politikaları aracılığıyla değil, aynı zamanda yerel düzeyde sunulan kamu hizmetleriyle de şekillenmektedir. Göç yönetimi büyük ölçüde merkezi otorite tarafından yürütülse de, göçmenlerin günlük yaşamla bütünleşmeleri açısından belediyeler hayati bir işlev üstlenmektedir. Yerel yönetimler, göçmenlerin barınma, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlere erişiminde birincil temas noktaları olarak konumlanmakta; aynı zamanda toplumsal uyumun sağlanmasında kültürel etkileşimi artırıcı faaliyetlerle önemli sorumluluklar üstlenmektedir. Çalışmada, belediyelerin sunduğu sosyal uyum programları, dil eğitimi, mesleki gelişim kursları ve kültürel etkinlikler gibi hizmetler değerlendirilmekte; ancak bu hizmetlerin kapsamı ve niteliği bakımından belediyeler arasında ciddi farklılıklar bulunduğu vurgulanmaktadır. Bu farklılıklar, yerel yönetimlerin göç konusunda hukuki yetki eksikliği, mali kaynakların sınırlılığı ve merkezi yönetimle koordinasyon yetersizliği gibi kurumsal sorunlarından kaynaklanmaktadır. Bildiri, entegrasyon politikalarının daha etkin ve sürdürülebilir biçimde uygulanabilmesi adına yerel yönetimlerin hukuki ve kurumsal olarak daha fazla yetki ve kaynakla donatılması gerektiği, yasal yetkilendirme mekanizmalarının güçlendirilmesi ve merkez-yerel iş birliğinin sistematik bir yapıya kavuşturularak artırılması gerektiğini ileri sürmektedir. Sonuç olarak bu bildiri de, yerel yönetimlerin yalnızca hizmet sağlayıcı değil, aynı zamanda sosyal uyumu önceleyen, katılımcı ve kapsayıcı politikalar üreten aktörler olarak yeniden konumlandırılmasının, göçmenlerin topluma başarılı bir şekilde entegre edilmesinde belirleyici rol oynayacağı ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Yerel Yönetim, Entegrasyon, Belediye Hizmetleri, Toplumsal Uyum.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

PARA-ZAMAN KIYMET İKİLEMİ ÜZERİNE: GÖNÜLLÜLERİN ZAMAN BAĞIŞI MOTİVASYONLARI

Çiğdem Aliçavuşoğlu¹, Elif Boyraz²

Özet

Prososyal davranışlar bireysel tüketiciler açısından psikolojik ve fiziksel iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde destekleyen, başka bireylerin ve/veya toplulukların faydasını gözetken her türlü eylemleri kapsamaktadır. Bunun en yaygın yolu ise para ve zaman bağışı yapmaktır. Her iki bağış türünde de prososyal bir şekilde hareket edilse dahi temelde farklılıklar yer almaktadır. Zaman bağışlamanın parasal olmayan doğasının aksine, parasal bağışların doğrudan finansal etkileri vardır. Zaman bağışı davranışı kişilerin gönüllü olarak belirli bir amaç doğrultusunda bilgi ve yeteneklerini karşılıksız olarak sunmalarındır. Ülkemizde çok sayıda kişinin gönüllü olarak çeşitli sivil toplum kuruluşlarına zaman bağışı yaptığı gözlemlenmektedir. Bağışçılar ile bağış yapılan yardım kuruluşu arasında bir değer alışverişi vardır. Bu nedenle bağışçı bir tüketici olarak düşünülmektedir (Hibbert & Horne, 1996). Tüketiciler gibi bağışçılar da bilgiyi arayıp bulmakta, kaynaklarını aktaracağı sivil toplum kuruluşu hakkında bu bilgilerden faydalanmakta ve karşılığında olumlu/olumsuz duygular elde etmektedir. Bu araştırmanın amacı kişilerin zaman bağışı yapma tercihlerinin altında yatan motivasyonları ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma hedef örnekleme belli bir zaman diliminde toplanan değişkenlere dair verileri analiz eden deneysel olmayan kesitsel bir alan çalışmasıdır. Zaman bağışı davranışının altında yatan motivasyonların inceleneceği bu araştırmanın yöntemi farklı alt bağışçı profillerinin ortaya çıkarılması ve sınıflandırılması bakımından bulguların ardındaki mekanizmaları da derinlemesine açıklayabilmek adına nitel yöntem olarak belirlenmiştir. Nitel verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış form ile birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemle göre belirlenmiş olan örnekleme; sivil toplum kuruluşlarında gönüllü olarak çalışanlar ve hiç gönüllülük faaliyetlerine katılmamış olanlar oluşturmaktadır. 10 sivil toplum kuruluşu gönüllüsü ve 5 hiç gönüllülük faaliyetlerine katılmamış kişiler ile yapılan görüşmeler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenerek temalara ulaşılmıştır. Katılımcıların zaman bağışı motivasyonlarında altı eğilim gözlenmiştir. Bu motivasyonlar; dini değerlere bağlılık, fedakarlık, suçluluk ve yükümlülük duygusunu hafifletmek, sosyal çevresinde bağışçıların olması ve beklenti, empati ve kimlik inşasından oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zaman Bağışı, Gönüllülük, Tüketici Davranışı.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

KARL R. POPPER'IN SİYASET FELSEFENİN ANA KAVRAMLARI

Rahmi Şeyhoğlu¹

Özet

1902-1994 yılları arasında yaşamış olan Karl Popper'ın hayatı ve fikir macerası 20.yüzyıl siyaset ve fikir tarihinin yansıması gibidir. Popper, son filozof olarak kabul edilmektedir. İki dünya savaşını görmüş, Yahudi olması sebebiyle 1937'de Viyana'yı terk ederek Yeni Zelanda'ya yerleşmiştir. Burada siyaset felsefenin ve dünya görüşünün omurgasını oluşturan Açık Toplum ve Düşmanlarını yazar. Bu eserde kıyasıya eleştirdiği üç isim vardır: Platon, Hegel ve Marx. Sosyalizmin altın yıllarını yaşadığı 1950'lere kadar batıda sosyal bilimlerde moda olduğu üzere Popper da Marksisttir. Şiddetin her türlüsüne karşı olması sebebiyle şiddete meyilli sosyalizme mesafe koyarak Liberal değerleri benimser, ancak "sosyalizmin insanî yanı" dediği sebeple Hayek gibi hiçbir zaman tam bir liberal olmaz. Popper her türlü şiddet, totalitarizm, faşizm ve tarihsici anlayışa karşıdır. Açık Toplum ve Düşmanları en ince ayrıntısına kadar bu anlayışların eleştirisine ayrılmıştır. Ona göre toplumlar "Açık toplumlar" ve "Kapalı toplumlar" olarak ikiye ayrılır. Özgür düşüncenin önünde engel bulunan toplumlar kapalı toplumdur. Popper, açık toplum anlayışını liberal demokrasi üzerine inşa eder. Liberal değerler içinde gördüğü egemenlik, hoşgörü, özgürlük ve demokrasi paradokslarını ve liberal değerlerin sınırlarını tartışır. 1946'da İngiltere'ye London School of Economics' döner. 1957'de "Açık Toplum ve Düşmanları" kitabının tamamlayıcısı sayılan 'Tarihsiciliğin Sefaleti' adlı eserini yayınlar. Siyaset felsefesini oluşturan düşüncelerle paralellik arz eden bilim felsefesini "Hayat Problem Çözmektir" ve "Bilimsel Araştırmanın Mantığı" adlı eserleri ile ortaya koyar. Bilim felsefesinde rasyonalist olmasına rağmen metafiziğe pozitivistler gibi tamamen kapalı değildir. Ona göre deneysel olarak sınınamayacak olanlar, eleştirel olarak tartışılabilir. Bilimsel olarak "Yanlışlamacı" olan Popper, pozitivistlerin anlamsız bulduğu "Tanrı vardır" önermesini anlamlı bulur ve doğru da olabileceğini, fakat yanlışlanabilmesi için herhangi bir yol olmadığından bilimsel bir önerme olmadığını kabul eder. Bilimsel bilgiye çizdiği "yanlışlanabilirlik" ilkesi siyaset felsefesine de hakimdir. Kelimeleri ve kavramları özcü bir şekilde nedir? diye tartışmak yerine nasıl? diye tartışmayı tercih eder. Ona göre demokrasi nedir? yerine iktidarı ele geçirenler nasıl yönetmektedir? sorusu daha pratik ve sonuç alıcıdır. Kısaca, siyaset ve bilim felsefesindeki hâkim anlayışları (sosyalizm, liberalizm, pozitivism) eleştirel bir şekilde harmanlamasını bilmiş özgün bir düşünürdür. Çalışmada Popper'ın bilim ve siyaset felsefesini tanımladıktan sonra Yanlışlamacılık (falsification), Dünya 3 kuramı, Tarihsicilik, Açık Toplum-Kapalı Toplum, Devlet, Demokrasi, Özgürlük-Demokrasi-Hoşgörü ve Egemenlik paradoksları üzerinde durduk. Bu kavramların güncelliğini koruması ve dijitalleşen dünyada demokrasinin geleceği açısından ufuk açıcı olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Popper, Tarihsicilik, Açık Toplum, Kapalı Toplum, Yanlışlamacılık, Paradoks.

¹ Öğr. Gör. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Mahkeme Büro Hizmetleri, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

DOĞU KARADENİZ (TR90) BÖLGESİ'NDE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRE UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRMESİ: 2003-2023

Adem Kulaç¹

Özet

İktisatçılar, ülkeler arasında görülen gelişmişlik farklılıklarının, her ülkede farklı yoğunlukta olsa da var olduğunu saptamakta gecikmediler. Bölgelerarası gelişmişlik farkları denilen bu olgu; ülkenin farklı bölgelerinin ekonomik ve sosyal göstergeler açısından farklı seviyelerde olması durumudur. Bu farkların nedenleri arasında; coğrafi koşullar, doğal kaynakların farklı dağılımı, sermayenin belli bölgelerde toplanması, yetişmiş insan gücünün farklı dağılımı, ulaşım imkanları, altyapı kapasitesinin eksikliği, yanlış kalkınma stratejileri sayılabilir. Küreselleşmenin etkisiyle artan bölgesel eşitsizlikler, sosyo-ekonomik refah düzeyi bakımından az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri oldukça etkilemektedir. Türkiye gelişmekte olan bir ülke olarak, bölgesel dengesizlikleri derinden yaşamaktadır. Sanayileşmeyle birlikte ekonomik gelişme sürecine giren ülkeler, yatırımların hangi sektörlere, hangi yörelere yapılacağını piyasa güçlerine bırakıyorlardı. Ancak son zamanlarda bölgeler arasındaki aşırı farklılaşma ve bunun ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik sorunlar, piyasa sisteminin tek başına, üretim faktörlerinin ülke düzeyinde rasyonel dağılım sağlamadığını gösterdi. Yatırım kararları, piyasa güçlerine bırakıldığında, bireysel fayda ile toplumsal faydanın çatıştığı görülmektedir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hangi gelişmişlik seviyesinde olursa olsun çoğu ülkede gerek kalkınma planlarında gerek hükümet programlarında, bölgesel eşitsizliği azaltıcı yönde ekonomiye müdahale önlemlerine yer verilmeye başlanmıştır. Ülkemizin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmesinin sağlanması amacıyla beş yıllık kalkınma planlarının hazırlanmasına başlanmasıyla birlikte, 1960'lı yılların başlarından günümüze kadar, bölgesel gelişme ve bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltma yönünde politikalar benimsenmiş ve bu politikaların uygulanması amacıyla "Kalkınmada Öncelikli Yöre Politikaları" ve "Bölgesel Gelişme Planları" gibi iki araç kullanılmaktadır. Kalkınmada öncelikli yöreler uygulamalarında bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması ve zamanla ortadan kaldırılması için bazı bölgelere ve illere yatırım teşvikleri konusunda özel statü sağlanmaktadır. Hükümet tarafından KÖY olarak belirlenen illere sağlanan yatırım teşvikleri diğer bölgelere sağlanarlardan daha kapsamlıdır. Bu bölgelerdeki altyapı yatırımlarına da öncelik verilir. İlk olarak 1968'de 22 il olarak tespit edilen kalkınmada öncelikli yöre kapsamı, 1990'lı yıllarda genişletilerek, bugün 49 ile ulaşmıştır. Kalkınmada öncelikli yöre kapsamının genişletilmesi; bu yörelere yönelik politikaların etkinliğini önemli ölçüde düşürerek, kaynak ihtiyacı olan illere yapılan tahsisatların ve refah düzeyini artırıcı faaliyetlere sağlanan desteklerin azalmasına neden olmuştur. Bu çalışmada Doğu Karadeniz (TR90) Bölgesi'nde 2003-2023 yılları arasında gerçekleşen KÖY uygulamalarının bölge illerindeki ekonomik etkileri değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede bölge illerinin kişi başına milli gelir, işsizlik oranı, ihracat ve sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması göstergelerindeki değişim göz önünde bulundurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Farklılıklar, Kalkınmada Öncelikli Yörelere, Doğu Karadeniz (TR90).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Yönetim ve Organizasyon, Ordu, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

DİJİTAL UÇURUM: YAPISAL DİNAMİKLER EKSENİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Özge Kahraman Ersöz¹

Özet

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) gelişimi günümüzde ekonomik ve sosyal değişimin en önemli kaynaklarından birini teşkil etmektedir. Dijitalleşme, bugün geline nokta teknolojik gelişme ile sınırlı biçimde tanımlanabilecek bir süreçten öte toplumu ve toplumsal pratikleri değiştiren ve dönüştüren bir fenomeni ifade etmektedir. Bu değişim ve dönüşüm, kendisinden önceki toplumsal değişim süreçlerinde olduğu gibi, gelişmelerle birlikte kendine özgü toplumsal sorunları meydana getirmektedir. Dijital teknolojiler bireylerin ve toplumların yaşamlarına, ekonomik ve sosyal aktivitelerin tamamına nüfuz etmekte ve bir dizi gelişmeyle birlikte kimi toplumsal sorun alanlarını beraberinde getirmektedir. Dijital teknolojilerin gelişimi ile meydana gelen toplumsal sorun alanlarından biri de “dijital uçurum” terimiyle kavramsallaştırılan dijital eşitsizliklerdir. Dijital uçurum, teorik kökenleri 1980’li yıllarda sosyal içerme çalışmalarına dayanan ve bugün dijitalleşme tartışmalarına ilişkin güncel tartışma konularından birini teşkil etmektedir. Dijital uçurum kavramı, bilgisayar ve internet erişimi kapsamında temel düzeyde dijital teknolojilere erişimi olan ve olmayanlar arasındaki toplumsal bölünmeyi ifade etmektedir. Kavram, ilk olarak dijital teknolojilere erişimdeki eşitsizlikler temelinde ortaya çıkmış, zamanla dijital beceriler ve yeterliliklerin kazanılmasındaki eşitsiz koşulları da içerecek biçimde genişlemiştir. Bilgisayar ve internete erişime ilişkin eşitsizlikler birinci düzey dijital eşitsizlikler, dijital beceri ve yeterlilikleri kapsayan sosyal, psikolojik ve kültürel boyutlar ise ikinci düzey dijital eşitsizlikler olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışmada, yapısal dinamikler ekseninde uluslararası kuruluşların verilerine dayanarak birinci düzey dijital eşitsizlikler üzerine bir inceleme yapılmaktadır. Bu çerçevede ilk olarak, küresel ölçekte ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeylerine bağlı olarak internet altyapıları ve internet kullanım oranları incelenmiştir. İnternet erişimine ilişkin makro veriler, geçmişe kıyasla erişimde önemli bir artış yaşandığını göstermekle birlikte bölgesel ölçekte farkların önemli ölçüde varlığını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin internet kullanımında hala gelişmiş ülkelerin oldukça gerisinde oldukları görülmektedir. Diğer yandan internet erişim hızına ilişkin ortalamaların yükselmesine karşın hem bölgesel hem de kır-kent ayrımında bölünmenin derinleştiği görülmektedir. İkinci olarak, makro veriler doğrultusunda farklı ölçekler bağlamında şirketlerin dijital teknolojilere entegrasyon düzeyleri incelenmiştir. Ölçek farklılıkları çerçevesinde firmaların dijital teknolojiler kapsamında sahip oldukları olanaklar ve fırsatlarda farkların oldukça belirgin olduğu görülmektedir. Veriler, dijitalleşme sürecinde özellikle büyük ölçekli firmalar ile KOBİ’ler arasında ciddi bir uçurumun varlığını yansıtmaktadır. KOBİ’lerin hem rekabet gücü hem de sermaye büyüklükleri bakımından sınırlı olanaklara sahip olmaları dijital teknolojilere erişim ve entegrasyonda bir engel teşkil etmektedir. Bu erişim engeli de hem rekabet güçlerini hem de sermaye yapılarını daha kırılgan bir hale getirmektedir. Bireylerin, toplumların, farklı ekonomik gelişmişlik düzeyleri çerçevesinde ülkelerin ve farklı ölçeklerdeki firmaların karşı karşıya kaldıkları erişim engellerinin ve buna bağlı oluşan dijital eşitsizliklerin çarpan etkisi yaparak var olan eşitsizlikleri derinleştirdiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital Uçurum, Dijital Bölünme, Dijital Eşitsizlik.

¹ Arş. Gör. Dr., Mersin Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Mersin, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

DEVLET REJİMLERİ VE GEZEĞEN'İN GELECEĞİ: ALMANYA, ÇİN VE FAS'IN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Özlem Özant¹

Özet

Küresel iklim krizinin etkileri derinleştikçe, bu krizin nasıl çözüleceğine yönelik endişeler de artmaktadır. Bilimsel olarak iklim değışikliğinin acil çözüm gerektiren bir sorun olduğuna dair fikir birliği sağlanmışken, uygulamada devletlerin farklı politikaları yeni bir sorunu gün ışığına çıkarmaktadır. Genellikle devletlerin coğrafi konumları ve ekonomik kapasitelerindeki farklılığın buna neden olduğu kabul edilse de siyasi karar alma prosedürleri, merkezi ve yerel yönetimleri arasındaki ilişkiler ve sivil toplumun katılımı gibi devlet sistemlerinden kaynaklanan faktörlerde iklim politikalarını etkilemektedir. Bu da devlet sistemlerinin iklim politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasındaki etkisinin incelenmesi gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bu nedenle çalışma, rejim türlerinin iklim politikalarının oluşturulmasını, uygulanmasını ve etkinliğini nasıl etkilediğini araştırmayı amaçlamaktadır. Literatürde yaygın düşünce, demokratik sistemlerin çevre ve iklim politikalarında en başarılı rejim tipi olduğu yönündedir. Ancak demokratik sistemlerde de parçalı politika yapım süreci, kısa vadeli seçim döngüleri ve güçlü çıkar gruplarının etkisi gibi rejim türünden kaynaklanan etkenler nedeniyle iklim politikalarında bazı zorlukların ortaya çıktığı görülmektedir. Buna karşılık otoriter sistemlerde, merkezi karar alma yapısı daha güçlü ve uzun vadeli iklim politikalarının hem belirlenmesine hem de uygulanmasında etkili olmaktadır. Bu yapı, politikaların devamlılığı açısından olumlu bir etken gibi görünse de açıklık, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sivil katılımı gibi özelliklerin olmaması rejim tipinden kaynaklanan olumsuz özellikler olarak görülmektedir. Demokratik ve otoriter rejimlerin özelliklerini bir arada bulunduran hibrit rejimler ise iklim politikalarında, içeride merkezi yönetimin güçlü ancak sivil katılımının zayıf olduğu politikalar uygularken; uluslararası alanda aktif ve başarılı bir aktör imajı çizmektedir. Bu bilgiler ışığında geliştirilen çalışmada, her bir rejim türünün özelliklerini yansıtan üç vaka çalışması seçilerek karşılaştırmalı bir yaklaşım benimsenmektedir. Bu kapsamda, rejim türünün iklim politikalarının yönetiminde nasıl etkili olduğunun incelenmesi için demokratik rejimlere Almanya; otoriter rejimlere Çin; ve hibrit rejimlere Fas örnek vaka çalışması olarak belirlenmiştir. Karşılaştırmalı analiz ile üç devletin yasal çerçeveleri, politika araçları, kurumsal kapasitesi, sivil katılımı ve uluslararası işbirliği yoluyla iklim politikalarını nasıl uyguladığı incelenecektir. Ayrıca çalışmada, yenilenebilir enerji planları ve Paris Anlaşması'nda beyan edilen ulusal katkıları gibi açılardan da değerlendirmeler yapılarak, üç rejim türünün de iklim politikalarının güçlü yanları ve sınırlılıkları da ele alınacaktır. Böylece bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular, rejim türlerinin devletlerin iklim değışikliğı politikalarını yönetme şeklini nasıl ve hangi açılardan etkilediğini gösterecektir. Sonuç olarak, iklim değışikliğı ile mücadelede küresel ölçekte kapsayıcı ve etkili politikalar oluşturulması için devletlerin rejim tiplerinin de dikkate alınması gerektiğı yönünde bir değerlendirme yapılarak, literatüre katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Devlet Rejimleri, İklim Değışikliğı Politikaları, Almanya, Çin, Fas.

¹ Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Ankara, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

TÜRKİYE'DE CİNSİYET EŞİTLİĞİ İLE FİNANSAL GELİŞME, EKONOMİK BÜYÜME VE ENFLASYON ARASINDAKİ İLİŞKİ: BİR NEDENSELLİK ANALİZİ

Şerife Göçer¹, Yasemin Aynacı²

Özet

Ekonomik gelişmelerde cinsiyetin önemli bir rolü bulunmaktadır. Toplumlarda cinsiyet eşitliği algısı, ülkelerin kültürel yapılarına, gelenek ve göreneklerine ve inanç yapılarına göre farklı farklı olabilmektedir. Bu farklılıklar zaman içinde kadınlar ve erkekler arasında sosyal sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu sorunlar nedeniyle kadınların okullaşma, eğitim, çalışma yaşamı ve siyasi hayata katılımları daha düşük düzeyde kalmaktadır. Çalışmanın amacı, finansal gelişme, ekonomik büyüme ve enflasyon üzerinde cinsiyet eşitliğinin bir etkisinin olup olmadığını açıklamaktır. Bu çalışmada 1980-2021 yılları arası yıllık verileri kullanılarak, Kadın İş ve Hukuk Endeksi(Women, Business and the Law index) ile ekonomik büyüme (GDP growth (annual %)), finansal gelişme (Financial Development Index- Finansal Gelişme Endeksi) ve enflasyon arasındaki nedensellik ilişkisi araştırılmaktadır. Yapılan doğrusallık testi sonucuna göre doğrusal zaman serileri analizi yapılmaya karar verilmiştir. Öncelikle serilerin zaman yolu grafikleri EViews 10 programı kullanılarak oluşturulmuştur. Test sonuçlarına göre seriler farklı seviyelerde durağan hale gelmiştir. VAR analizi serilerin aynı seviyede durağanlaşmasını önemsememektedir. Durağanlık sınaması dmax tespiti için yapılmıştır. Grafik haritaları çıkarılmış ve Var analizi yapılması için ön koşullar incelenmiştir. Toda-Yamamoto Nedensellik Testi öncesinde Breusch-Pagan-Godfrey ve White testi ile değişen varyans sorunu ve Breusch-Godfrey LM otokorelasyon testleri sonucunda da otokorelasyon sorunu olmadığı belirlenmiş ve normallik testi sonucu verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Tanımlayıcı istatistikler ve korelasyon matrisi ile seriler değerlendirilmiştir. Uygun gecikme uzunluğu(k) ve maksimum bütünleşme derecesi(dmax) belirlenmiş ve Toda-Yamamoto denklemi oluşturulmuştur. Bu test yapılarak değişkenler arasındaki ilişki açıklanmaya çalışılmaktadır. Toda-Yamamoto Nedensellik Testi yapılarak elde edilen bulgulara göre, Kadın İş ve Hukuku endeksinden, enflasyona doğru bir nedensellik ilişkisi, enflasyondan, Finansal gelişim endeksine doğru bir nedensellik ilişkisi varlığı söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyet Eşitliği, Finansal Gelişme, Enflasyon.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Bankacılık ve Finans, Nevşehir, Türkiye.

TÜRKİYE'DE OPTİSYENLİK MESLEĞİNİN TEMEL SORUNLARI VE STRATEJİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Tuba Yıldırım¹

Özet

Eski çağlardan beri, mercek kullanımı yoluyla görmeyi iyileştirmeyi amaçlayan optisyenlik mesleği, Türkiye'de 1940 yılında 3958 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle resmen Sağlık Bakanlığı'na bağlı bir meslek haline geldi. Meslek uzun yıllar, Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen usta-çırak sistemi ve daha sonra kısa süreli (3 ila 6 ay) kurslar yoluyla "Fennî Optisyenlik" adı altında devam etti. Ancak meslek için gerçek dönüm noktası, 1992 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde ilk Optisyenlik Programı'nın kurulmasıyla gerçekleşti. Bu, optisyenliğin üniversitelerde resmen öğretilen bir paramedikal meslek olarak başlangıcını işaret etti. Geçen zamana rağmen, Türk Optik Sektörü Avrupa'daki emsallerinin gelişme düzeyine ulaşamadı ve büyük ölçüde tüketici konumunda kaldı. Yerli fabrikaların kurulmasında geride kalan Türk Optik Sektörü, hem üretimde hem de hammadde temininde zayıf kalmış, zincir mağazaların baskısı ve Çin'den gelen seri üretim karşısında savunmasız kalmıştır. Ayrıca, Türkiye'deki yüksek işçilik maliyetleri ve üretim ve hammadde teminindeki zorluklar göz önüne alındığında, yerel optik sektörü yalnızca son tüketiciye ürün ulaştıran bir aracıya indirgenmiştir. Bu çıkmazın genişleyerek tüm sektörü kapsamasını önlemek için acilen stratejik kararlar alınmalıdır. Gelişen küresel ekonomik düzene entegrasyonu sağlamak için yeni stratejilere ihtiyaç vardır. Türkiye optik pazarının mevcut dinamikleri ve sektörel erozyonun altında yatan nedenler kapsamlı bir şekilde incelenmelidir. Ayrıca, Optisyenlik Programlarından mezun olanların bu pazardaki rolü ve zincir mağazaların yayılmasındaki etkileri devam eden tartışmaların konusu olmaya devam etmektedir. Bu durum ulusal sağlık sistemini önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle, mevcut optik mağazaları ekonomik ve idari riskleri azaltmak için stratejik yönetim perspektifinden stratejik yol haritaları geliştirmelidir. Gelecekteki stratejileri şekillendirmek için Türkiye'deki Optisyenlik Mesleğine odaklanan bir SWOT analizi yapılmalıdır. Sektörün güçlü yönleri, zayıf yönleri, fırsatları ve tehditleri dahili olarak değerlendirilmeli ve yatırım yaklaşımları bu analizlerin sonuçlarına göre yönlendirilmelidir. Sektörün mevcut operasyonel dinamikleri temel alınmalıdır. PEST ve eşlik eden SWOT analizinin bir kombinasyonu yoluyla proaktif çözümlere ulaşılabilir. Bu çalışmanın bulguları, alandaki profesyoneller, birincil hizmet alıcısı olarak Sağlık Bakanlığı, ilgili STK'lar ve nihayetinde son tüketici için büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma ayrıca Türkiye'de optisyenlik eğitimi veren üniversiteler için değerli bir kaynak olarak hizmet etmeyi ve bu bölümlerdeki program geliştirmeye rehberlik etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Optik Sektörü, Optik Endüstrisi, Stratejik Sorunlar, Stratejik Yönetim, SWOT Analizi, PEST Analizi.

¹ Dr. (Bağımsız Araştırmacı), İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

CDS PRİMİ ÜZERİNDEN TÜRKİYE EKONOMİSİNDE RİSK VE GÜVEN DİNAMİKLERİ: 2015–2024 DÖNEMİNİN GRAFİKSEL BİR ANALİZİ

Ahmet Kasap¹, Elif Tekeli Yılmaz²

Özet

Türkiye ekonomisinin 2015-2024 dönemindeki makroekonomik dalgalanmaları ve politika tercihlerinin piyasa yansımaları, 5 yıllık CDS primi üzerinden analiz edilmiştir. CDS primi, ülkenin ödeme gücü, siyasi ve ekonomik istikrarı, para politikası ve finansal piyasa yapısına dair yatırımcı algısını yansıtmaktadır.

Analizler, CDS priminin sadece dış borçlanma ile değil; döviz kuru, faiz oranı, enflasyon, işsizlik, tüketici güveni, para arzı ve Kur Korumalı Mevduat (KKM) gibi politika araçlarıyla da etkileşim içinde olduğunu göstermektedir. Özellikle 2018 sonrası CDS'deki artışlar, dış borç çevirme zorlukları, azalan rezervler ve kur baskısı ile faizlerin baskılandığı bir dönemi yansıtmaktadır. 2021-2023 döneminde KKM gibi alternatif politikalar CDS primini yükseltirken, 2023 ortasından itibaren ortodoks politikalara dönüşle birlikte düşüş yaşanmıştır. Bu durum, politika güvenilirliğinin piyasa algısı üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır.

Ancak, CDS'teki iyileşmeye rağmen, enflasyon, kur ve reel sektörde beklenen düzelmeler henüz tam olarak gerçekleşmemiştir. Bu durum, Türkiye ekonomisindeki kırılganlıkların sadece finansal alanda sınırlı kalmadığını, yapısal sorunların devam ettiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, CDS primi Türkiye'nin dış dünyaya verdiği güvenin kısa vadeli bir göstergesi olsa da, bu güvenin kalıcı hâle gelmesi için para ve maliye politikalarının uyumlu, şeffaf ve öngörülebilir olması, kurumsal bağımsızlığın güçlendirilmesi ve yapısal reformların yapılması gerekmektedir. Türkiye'nin ekonomik istikrarı ve uluslararası piyasalardaki güvenilirliği için bu unsurlar kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler: CDS (Credit Default Swap), Dış Borçlanma Kapasitesi, Kamu Borç Stoku, Kur Korumalı Mevduat (KKM), İleriye Dönük Risk Primi.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Elektronik Ticaret ve Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık, Tokat, Türkiye.

BİR İÇ GÜVENLİK SORUNU OLARAK MÜBADELE

Yasin Gülyüz¹

Özet

Çalışma, 1923 Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'ni Türkiye Cumhuriyeti'nin ulus inşa sürecinde yalnızca demografik değil, aynı zamanda siyasi, sosyoekonomik ve kimliksel açıdan bütüncül bir iç güvenlik konusu olarak incelemektedir. Mübadele, yeni rejimin güvenliğinin tesisi, toplumun homojenizasyonu ve Osmanlı'dan miras kalan çokkültürlülüğün tasfiyesi amacıyla geliştirdiği güvenlik politikalarının temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilecektir. Çalışma, klasik güvenlik anlayışının ötesinde, kimliğe ve ekonomik ilişkilere dayalı tehdit algılarını merkeze alan güvenlik perspektifini benimsemektedir. Millî Mücadele sürecinde Yunan işgali sırasında meydana gelen yerel çatışmalarla birlikte, özellikle Rum Ortodoks toplulukların işgale destek verdiği yönündeki algı, gayrimüslimlerin "içerideki düşman" olarak görülmesine zemin hazırlamıştır. Bu algı, hem "eski tebaa kompleksi" hem de yerel güç odaklarının gayrimüslim mülkleri üzerindeki talepleriyle birleşerek, mübadelenin hem dış politika tercihi hem de devletin iç tehditleri yönetme aracı olduğunu göstermektedir. Patrikhane'nin Yunan işgali ve çetecilikle ilişkilendirilmesi, Rum burjuvazisinin ekonomik durumu ve İstanbul'daki Rumların statüsü gibi meseleler, rejimin tek tip vatandaş yaratma hedefiyle çatıştığından, güvenlik anlayışı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışma, doküman analizi yöntemiyle dönemin diplomatik yazışmaları, meclis zabıtları, basın metinleri ve liderlerin beyanları üzerinden Türkiye'nin vatandaşlık tanımının, başlangıçta dini temelde kurulduğunu ve Türklüğün Müslümanlıkla özdeşleştirildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda mübadele, hem nüfus değişimi hem de ideolojik, sınıfsal ve kültürel bir yeniden inşa sürecidir. Patrikhane'nin durumu, établi tartışmaları ve Batı Trakya Türklerinin mübadele dışında bırakılması ise bu güvenlik anlayışının sınırlarında kalan istisnai olgular olarak incelenmiştir. Sonuç olarak çalışma, mübadeleyi Türkiye Cumhuriyeti'nin hem iç tehdit algılarını hem de siyasal meşruiyetini şekillendirme bağlamında ele alarak, ulus-devlet inşasında kimliğin hem güvenliği hem de devletin sınırlarını belirleyen asli bir unsur olduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: İç Güvenlik, Mübadele, Türkiye, Gayrimüslimler, Ulus İnşası.

¹ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

2024 VE 2025 YILLARINDA AFRIKADA TERÖRİZM DİNAMİKLERİ: BÖLGESEL ANALİZ VE EĞİLİMLER

Mayada Kamaleldeen¹

Özet

Birçok kişi küresel terör faaliyetlerinin merkez üssü olarak Orta Doğu ve Afganistan'ı düşünse de, günümüzde Afrika kıtası diğer tüm bölgelerden daha fazla terörist sıcak noktaya ev sahipliği yapmaktadır. Kıta genelinde, sayıları 64'ü bulan Boko Haram, El-Şebab ve Mağrip El Kaidesi (AQİM) gibi terör ve aşırılık yanlısı gruplar faaliyet göstermektedir. Bu örgütlerin büyük bir kısmı, Doğu Afrika, Sahel, Çad Gölü Havzası, Kuzey Mozambik ve Sina Yarımadası gibi bölgelere dağılmış durumdadır. Afrika kıtası, 2024–2025 döneminde terör faaliyetlerinin küresel ölçekte en yoğun şekilde hissedildiği bölge olarak öne çıkmıştır. 2024 yılında küresel terörden en fazla etkilenen ilk on ülkeden altısı Afrika'da yer almaktadır. Bu ülkeler sırasıyla Burkina Faso, Mali, Nijer, Nijerya, Somali ve Kamerun'dur. 2025 Küresel Terörizm Endeksi'ne (GTI) göre, dünya genelindeki terör kaynaklı ölümlerin %51'i yalnızca Batı Afrika'daki Sahel bölgesinde meydana gelmiştir (bu oran 2007 yılında yalnızca %1 seviyesindeydi). Sahel bölgesi, 2024 yılında 3885 terör kaynaklı ölüm ile üst üste ikinci kez dünya genelinde en fazla terör ölümü yaşanan bölge olmuştur. Afrika ülkesi Burkina Faso, 2023 ve 2024 yıllarında üst üste dünyanın terörden en çok etkilenen ülkesi olmaya devam etmiş, her ne kadar saldırıların %57 oranında azalması ve ölümlerin 2024'te %21 düşüş göstermesi kaydedilmiş olsa da, Afganistan ve Irak'ı geride bırakarak listenin ilk sırasında yer almış ve dünya genelindeki terörle ilgili ölümlerin beşte birini oluşturmaya devam etmiştir. Kamerun ise 2019'dan bu yana ilk kez 2025 yılında terörden en çok etkilenen ilk on ülke arasında yer almış, bu gelişme bölgedeki dinamiklerin değiştiğine işaret etmiştir. Nijer'deki uranyum madenlerinin küresel enerji piyasaları açısından kritik önemi, terör örgütleri arasındaki bu kaynakları kontrol etme mücadelesini artırmıştır. İslam Devleti'nin Sahel kolu (IS-Sahel) ile El-Kaide bağlantılı Nusret'ül İslam vel Müslimin Cemaati (JNIM) arasındaki rekabet, 2025 yılında bölgedeki çatışma dinamiklerini daha da karmaşık hale getirmiştir. Örneğin, Mali'de IS-Sahel'in kontrol ettiği bölgeler 2023'ten bu yana iki katına çıkmıştır. Afrika'daki bu durumun başlıca nedenleri arasında; kıta genelinde süregelen çatışmalar ve iç savaşlar, devlet kapasitelerinin zayıflığı, yolsuzluk, su ve gıdaya erişimde yaşanan sıkıntılar, yetersiz beslenme, hızlı ve kontrolsüz nüfus artışı, bölgenin jeopolitik kırılganlığı ve uluslararası aktörler arasındaki rekabet sayılabilir. Bu çok boyutlu ve sistematik sorunlar, terör örgütleri için elverişli bir ortam yaratmıştır. Nijer, Mali ve Burkina Faso'nun oluşturduğu Sahel Devletleri İttifakı'nın Batı ile olan ilişkilerini keserek Rusya ve Çin'e yönelmesi, bölgedeki güvenlik dinamiklerini köklü şekilde değiştirmiştir. Öte yandan, İslam Devleti (DEAŞ) ve El-Kaide bağlantılı grupların Batı Afrika'nın kıyı bölgelerine doğru genişlemesi, özellikle Togo gibi ülkelerde tarihin en yüksek terör olayı sayılarının kaydedilmesine yol açmıştır. Çalışmanın sorusu Afrika kıtasında, 2024 ve 2025 yıllarında terörizmin dinamikleri nasıl şekillenmektedir? Bu terör faaliyetlerinin bölgesel güvenlik, ekonomik ve sosyal yapılar üzerindeki etkileri nelerdir? Bu çalışma, söz konusu dönemde Afrika kıtasındaki terör eğilimlerini bölgesel odaklı bir yaklaşımla analiz ederek, insani, ekonomik ve stratejik boyutlarıyla ele almaktadır. Nitekim Afrika ülkeleri, gayrisafi yurt içi hasıllarının (GSYİH) ortalama %15'ini terörle mücadeleye ayırmak zorunda kalmıştır. Bu durum, altyapı ve sağlık hizmetlerine yönelik kaynakların kısıtlanmasına yol açarak mevcut kısır döngüyü daha da derinleştirmektedir. Örneğin, Mali'de tarımsal üretim 2024 yılında %30 oranında azalmış ve bu azalma kırsal kesimde yoksulluğun daha da artmasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Afrika- Terör- Boko Haram, El-Şebab.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

MÜKELLEFLERİNİN VERGİ AFFI ALGISINA İLİŞKİN NİTEL BİR ÇALIŞMA: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Mahmut Özbek¹, Öznur Özbek²

Özet

İnsanoğlunun topluluklar halinde yaşamaya başlamasından bu yana vergi gelirleri, devletlerin en önemli mali kaynağı ve ulusal yaşamın önemli bir gerçeği olmuştur. Devletler, vergilendirme yoluyla ihtiyaç duyulan kamusal mal ve hizmetlerin sağlanmasında gelirlerin artırılmasını destekleyerek güçlü, müreffeh ve kapsayıcı toplumlar inşa etmenin merkezinde yer alırlar. Vergi affı, devletin egemenlik yetkisini kullanarak, kamu hizmetlerinin finansmanı için kişilerden aldığı vergi, resim ve harçların tahsilinden ve vergilendirme ödevinin zamanında yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesi dolayısıyla uyguladığı yaptırımlardan vazgeçmesidir. Ancak vergi affı uygulamasının sürekli oluşu, af beklentilerini artırmakta, mükellefin vergiye uyumunu negatif yönde etkileyerek, vergisini zamanında ve tam olarak ödeyen mükellefler aleyhine adalet ve eşitlik ilkesinin bozulmasına neden olabilmektedir. Bu bağlamda, hükümetin vergi affıyla elde etmeyi umduğu vergi tahsilatı da sorgulanabilir hale gelmektedir. Aynı zamanda vergi affına ilişkin literatürden elde edilen değerlendirmeler ve çalışmanın nitel analizi, vergi affının vergi politikaları açısından önemini sürdürdüğünü ve günümüzde de tartışılmaya devam ettiğini göstermektedir. Türkiye’de vergi aflarının mükellef uyumu üzerindeki etkisi hakkında literatürde birçok araştırma bulunmakla birlikte, vergi affı uygulamalarına ilişkin görüşlerin olumlu ve olumsuz olmak üzere ikiye ayrıldığı ve konu hakkında tam bir fikir birliğinin olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, yerli ve yabancı çalışmalardan oluşan literatür taranarak teorik arka plan incelenmekte, Türkiye’de uygulanan vergi afları ve etkileri konusunda öne çıkan yaklaşımlar ve bulgular değerlendirilmektedir. Çalışmada öncelikle vergi affı konusu hakkında teorik bilgi verilmekte, Türkiye’de uygulanan vergi affının gerekçesi, nasıl uygulandığı ve mükellefler üzerindeki etkileri incelenmekte ve Türkiye için genel bir değerlendirme yapılmaktadır. Sonuç olarak, hükümetler tarafından sıklıkla uygulanan vergi aflarının, mükelleflerde yeni af beklentilerine yol açarak vergi uyumunu olumsuz etkilediği, vergi yükümlülüklerini yerine getiren mükellefler tarafından ise haksız ve adaletsiz olarak algılandığı görülmektedir. Aynı zamanda; ekonomik, politik veya finansal krizler sırasında veya sonrasında ekonomiyi canlandırmak için vergi affının kabul edilebileceği fikrine de odaklanarak, literatüre katkıda bulunmanın yanı sıra, çalışma daha eşitlikçi bir vergi politikası uygulanması ihtiyacına da dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Vergi Affı, Mükellef.

¹ Dr., Tokat Defterdarlığı Gelir Yönetimi ve Denetim Müdürlüğü, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr., Tokat Defterdarlığı Muhasebe Müdürlüğü, Tokat, Türkiye.

E-DEVLET PROJELERİ KAPSAMINDA VERGİ UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Mahmut Özbek¹, Öznur Özbek²

Özet

Küreselleşme ile birlikte bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişim kamu sektöründe dijitalleşmeyi kaçınılmaz hale getirmiştir. Kamusal alanda temel hedeflere ulaşmada ve vatandaş-devlet etkileşimini çağın dinamiklerine uyumlu hale getirmede dijital platform olan 'e-Devlet ya da elektronik devlet' kavramı ortaya çıkmıştır. E-Devlet; vatandaş ve iş dünyası arasındaki ilişkilerin elektronik iletişimler üzerinden gerçekleştirmek, kamu kurumlarının verimliliğini artırmak ve kamu hizmetlerini çevrim içi sunmak amacıyla bilişim teknolojilerinin kullanılmasıdır. E-Devlet hizmetleriyle beraber çağdaş yaşamın bir gereği olan bilgi ve iletişim teknolojileri devletler tarafından kullanılmaya başlanmış, böylece geleneksel devlet anlayışından daha etkin, şeffaf ve demokratik bir anlayışa geçilmeye başlanılmıştır. E-devlet uygulamaları genel olarak, kamu hizmetlerinin daha kaliteli ve daha uygun maliyetli bir şekilde sunulması yoluyla vatandaş ile devlet arasında etkin ilişkiler sağlama potansiyeline ulaşmayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla e-devlet tek bir olay veya kısa vadeli bir proje olmayıp, hükümetin vatandaş hizmetlerine odaklanacak şekilde dönüştürülmesinin uzun vadeli bir evrimidir. Bu kapsamda Türkiye'de hayata geçirilen e-devlet uygulamaları arasında Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) projeleri ön plana çıkmaktadır. Kamuda dijital dönüşümün öncüsü olan GİB'in; Dijital Vergi Dairesi, GİB Mobil, Hazır Beyan Sistemi, VİMER, e-belge uygulamaları (e-fatura, e-SMM, e-müstahsil vb.), e-defter gibi çok sayıda online dijital vergi uygulaması bulunmaktadır. Gelir İdaresi Başkanlığı bu uygulamalarla, mükelleflere hızlı, güvenli ve kaliteli hizmet sunmanın yanı sıra, devletin ve mükelleflerin üstlendiği toplam vergi maliyetini de azaltmaktadır; böylece mükelleflerin gönüllü vergi uyumunun kolaylaştırılması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'de Gelir İdaresi Başkanlığı'nın gerçekleştirdiği elektronik dönüşüm süreci, bu dönüşümün vergi tahsilatı, kayıt dışı ekonomiyle mücadele, vergi hizmetlerinin etkinliği ve mükelleflerin gönüllü vergi uyumu üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Bulgular, dijitalleşmenin kamu yönetiminde maliyet verimliliğini artırdığını ve mükellef memnuniyetini yükselttiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: E-Devlet, E-Uygulamalar, Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB).

¹ Dr., Tokat Defterdarlığı Gelir Yönetimi ve Denetim Müdürlüğü, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Dr., Tokat Defterdarlığı Muhasebe Müdürlüğü, Tokat, Türkiye.

MUHASEBE VERİLERİ IŞIĞINDA KAMU KURUMLARININ ETKİN YÖNETİMİ: ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ

Reşid Çiğdem¹

Özet

Orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi, çevresel, ekonomik ve sosyal faydaların dengeli biçimde sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de ormanların yönetiminden sorumlu olan Orman Genel Müdürlüğü (OGM), her yıl ülke genelinde orman ürünleri üretimi ve satışına ilişkin kapsamlı faaliyetlerde bulunmaktadır. Ormanların verimli yönetimi ve sürdürülebilir üretim politikaları, hem odun hammaddesi ihtiyacının karşılanmasına hem de ülke ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Özellikle orman ürünleri sektörünün istihdam yaratma ve katma değer üretme potansiyeli dikkate alındığında, bu kaynakların etkin kullanımı milli ekonomi açısından stratejik bir rol oynamaktadır. Araştırmanın amacı, OGM’ye bağlı bölge müdürlüklerinin 2021–2024 yılları arasındaki muhasebe verilerinden elde edilen üretim ve satış verileri ışığında verimlilik performanslarını Malmquist Verimlilik Endeksi yöntemiyle analiz ederek, teknik verimlilik değişimi, teknolojik değişim ve toplam faktör verimliliği gibi bileşenler açısından bölgesel düzeydeki farkları ortaya koymaktır. Böylece orman kaynaklarının sürdürülebilir, etkin ve stratejik yönetimi için veriye dayalı politika önerileri geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Malmquist Endeksi, üretim birimlerinin (örneğin firmalar, bölgeler, kamu kurumları) zaman içindeki verimlilik değişimini ölçmek için kullanılan kantitatif bir analiz aracıdır. Özellikle veri zarflama analizi (DEA - Data Envelopment Analysis) yöntemiyle birlikte kullanılır. Malmquist endeksi, verimlilik değişimi etkinlik değişimi (EC), teknolojik değişim (TC) gibi bileşenlere ayrılarak analiz yapılmasını mümkün kılar. Bu çalışmada her bir orman bölge müdürlüğü bir karar verme birimi (DMU) olarak ele alınmış ve Malmquist Endeksi yardımıyla yıllar arasındaki verimlilik değişimi değerlendirilmiştir. Çalışmanın verileri, OGM’ye bağlı bölge müdürlüklerinin 2021–2024 yılları arasındaki muhasebe verilerinden elde edilmiştir. Girdi göstergeleri olarak endüstriyel odun, dikili kesilecek gövde hacmi (DKGH) değerleri; çıktı göstergeleri olarak ise dikili satış, endüstriyel odun satışı ve toplam gelir değişkenleri kullanılmıştır. Veriler MaxDEA_Lite_12 Analiz programında işlenerek Malmquist Verimlilik Endeks skorları elde edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, bazı bölge müdürlüklerinde verimlilik artışı gözlenirken, bazılarında ise durağanlık veya gerileme tespit edilmiştir. Bu durum, hem teknik kapasitenin etkin kullanımı hem de teknolojik ilerlemenin bölgesel düzeyde farklılaştığını ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, bazı bölgelerde üretim süreçlerinin iyileştğini, ancak teknolojik gelişmelerin yeterince verimliliğe yansımadağını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, bölgesel verimlilik farklılıklarının azaltılması için hedefli politikalar geliştirilmesi, teknoloji ve inovasyon yatırımlarının artırılması ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, verimlilik analizlerinin periyodik olarak tekrarlanması, OGM’nin stratejik kararalma süreçlerine veriye dayalı katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Orman Genel Müdürlüğü, Malmquist Endeksi, Verimlilik.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Muhasebe ve Vergi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMALARA KAVRAMLAR ÜZERİNDEN BAKMAK

Fatih Santur¹

Özet

Karşılaştırmalı araştırmalarda en az tartışılan hususlardan biri karşılaştırılabilirliğin nasıl kurulduğudur. Karşılaştırmaların üçüncüsü olarak adlandırılan karşılaştırma ölçütünün tümel bir benzerlik iddiasının belirli bir araştırmada nasıl somutlaştığı belki de bu türden araştırmalar için en önemli husustur. Ölçütün belirlenmesi ve karşılaştırılacak unsurların ele alınışında ne tür bir kavramlaştırmanın kullanıldığı, karşılaştırılabilirlik iddiasında en temel öge olarak durmaktadır. Kavramlaştırma bunun yanında farklı karşılaştırma teknikleri arasında ayrımların yapıldığı bir izleği de sunmaktadır. Bu izleği yakalayabilmek, karşılaştırılacakların nasıl yapılandırıldığını inceleyebilmek ve karşılaştırılabilirliğin nasıl kurulduğunu görebilmek için kavramlaştırma biçimlerini odağa almak gerekmektedir. Ne var ki bu odak, çoğu zaman karşılaştırmalı çalışmaların ikili zıtlıklarla ele alınması, teorik kabullerin, gözlemlerin kavramların yerini aldığı ya da belirlediği örtük varsayımı ve araştırma yöntemleri arasında sadece teknik bir bakışla işlemselleştirmeye yer verilmesi nedeniyle gözden kaçırılmaktadır. Bu çalışmada özellikle teknik bir bakışa sahip işlemselleştirme anlayışı incelenerek karşılaştırılabilirliğin nasıl kurulduğu sorusu cevaplanmaya çalışılmaktadır. Bunun yanında farklı kavramlaştırma biçimlerinde hangi adımların başat olduğu ve bunların teorik ya da paradigmatik konumlarla ilişkilendirilmesine teşebbüs edilmektedir. Bu sayede ilk olarak, karşılaştırmalı bir tasarımı çıkmaza sokan evrensel-yerel gibi ikili açmazlardan kaçınabilmek amacıyla kavramlara bakılması gerektiği savunulmaktadır. İkinci sırada, işlemselleştirme dışında hangi biçimlerin bulunduğu bakılarak karşılaştırılabilirliğin bu biçimdeki düzeyine bakmak için diğer kavramlaştırma biçimlerine göz atılmaktadır. Bu yolla, araştırma topoğrafyasının kavramlarla ne düzeyde kurulduğu ve karşılaştırmaların tamamına hangi yollarla nüfuz ettiği belirginleştirilmektedir. Buna bağlı ve üçüncü olarak kavramlaştırma yerine paradigma, teori ya da yaklaşım gibi ikamelerin kullanılmasından kaçınılmaya çalışılmaktadır. Varlığa ve bilgiye ilişkin varsayımların belirginleştiği yer olarak kavramlar izleğini takip etmek oldukça zor olsa da karşılaştırmalı yöntem üzerine yapılan bazı tartışmalara başvurulmakta ve özellikle karşılaştırmalı tarih, siyaset ve kamu yönetimi alt alanlarından çalışmalardan örnekler verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Operasyonelleştirme, Kavramsallaştırma, Karşılaştırılabilirlik.

¹ Arş. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Sivas, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

ENERJİ YOKSULLUĞUNUN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: SADC ÜLKELERİ İÇİN AMPİRİK BİR ARAŞTIRMA

Serap Barış¹, Zehra Nur Erden²

Özet

Enerji tüketiminin ulusların ekonomik büyüme ve kalkınma süreçlerinde önemli bir faktör olduğu bilinmesine rağmen düşük gelirli veya gelişmekte olan ülkelerde modern enerji hizmetlerine erişimin yetersiz olduğu görülmektedir. Enerji yoksulluğu olarak adlandırılan bu durum, elektriğe erişimin sınırlı olması, yemek pişirmek için temiz yakıt ve teknolojilere ulaşamama ya da temel ihtiyaçların karşılanabilmesi için gerekli enerjiyi temin edecek yeterli gelire sahip olmama şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Enerjiye tam olarak erişemeyen ülkelerin olmasının yanında enerji altyapısı mevcut olsa bile düşük gelir grubunda yer alan bireylerin enerji kaynaklarından yeterince faydalanamadığı ya da hiç yararlanamadığı bilinmektedir. Ayrıca, kırsal bölgelerde veya nüfus yoğunluğunun düşük olduğu alanlarda yaşayan bazı topluluklar, enerjiye tam olarak erişemedikleri gibi, mevcut enerjiyi daha yüksek maliyetlerle kullanmak zorunda kalmaktadır. Özellikle düşük gelirli haneler, enerji maliyetlerini karşılamakta zorlandıkları gibi, elektrik ve diğer temel enerji kaynaklarına erişimde de çeşitli sıkıntılar yaşayabilmektedir. Enerjiye erişimde sıkıntıların yaşanması ise ekonomik büyüme üzerinde etkili olabilir. Bu bağlamda az gelişmiş ülkelerde sıklıkla rastlanan enerji yoksulluğunun bu ülkelerin ekonomik büyümeleri üzerinde etkili olup olmadığının incelenmesi bu çalışmanın temel amacıdır. Bu amaçla Güney Afrika Ülkeleri Kalkınma Topluluğu (SADC Ülkeleri) üye ülkelerinin 2000-2020 dönemi verileri ile panel veri analiz süreçleri kullanılarak enerji yoksulluğu ve büyüme ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, SADC ülkelerinde enerji yoksulluğunun göstergeleri olarak kullanılan elektriğe erişim ve yemek pişirmek için temiz yakıt ve teknolojilere erişim ekonomik büyümeyi pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı biçimde etkilemektedir. Buna göre, SADC ülkelerinde ekonomik büyümenin sağlanması için enerji yoksulluğunu gidermeye yönelik politikalar önem arz etmektedir. Enerjiye erişimin artırılması ve geleneksel yakıtlar yerine temiz yakıt türlerinin kullanılması sürdürülebilir büyüme açısından elzemdir.

Anahtar Kelimeler: Enerji Yoksulluğu, Enerjiye Erişim, Ekonomik Büyüme, SADC Ülkeleri.

¹ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

İŞ GÜVENCESİNİN PSİKOLOJİK VE ÖRGÜTSEL ETKİLERİ: YENİ HAKLARA GİDEN YOLDA NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Fatih Sobacı¹, Esra İçgül², Ahmet Özdemir³

Özet

İş hayatında yaşanan değişimler bağlamında çalışanları derinden etkileyen en temel konulardan biri iş güvencesidir. Özellikle 2000'li yıllardan sonra kamu sektöründe taşeron, geçici sözleşmeli vb. şekilde yer bulan istihdamlar, çalışanların özlük haklarının yanı sıra işlerine ve örgütlerine bakışlarını da etkilemektedir. İş güvencesinin, bireyin çalıştığı pozisyonda sürekliliğini sağlayan ve ekonomik-sosyal istikrarını güvence altına alan temel bir unsur olduğu düşünüldüğünde, konunun hem özel sektör hem de kamu sektörü açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı, iş güvencesi ve güvencesizliği durumunun çalışanlar üzerindeki etkisini aynı çalışanlar açısından öncesi-sonrası karşılaştırmaları üzerinden ortaya koymaktır. Ulaşılan sonuçların, işletmeler tarafından yapılacak iş güvencesi ve istihdam düzenlemeleri açısından önemli bilgiler sunması beklenmektedir. Bu kapsamda şekillendirilen çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim (fenomenoloji) deseni temelinde yapılandırılmıştır. Amaçlı örnekleme yoluyla seçilen üç katılımcı, ortalama 9,5 yıl boyunca geçici statüde çalışmış ve daha sonra kadroya geçmiştir. Veri toplama ve analiz sürecinde yaşam öyküsü anlatımı yaklaşımından yararlanılmış, veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmış ve MAXQDA programı aracılığıyla tema-kod örüntüleri bağlamında analiz edilmiştir. Araştırmada iç geçerliği sağlamak amacıyla veriler doğrudan katılımcı ifadeleriyle desteklenmiş, alıntılar aracılığıyla yorumların dayanakları sunulmuştur. Araştırmacı, görüşme sürecindeki olası önyargılarının farkında olarak yansıtıcı bir tutum benimsemiş; bulgular bir başka nitel araştırmacı ile tartışılarak yorumların tutarlılığı gözetilmiştir. Ulaşılan sonuçlar, araştırma katılımcılarının işlerine en başta büyük bir mutlulukla başladıklarını, ilk dönemler güçlü bir motivasyon ve heyecanla işlerini yürüttüklerini; ilerleyen yıllarda ise mobing, düşük ücret, özlük haklarının olmaması (izin vb.) ve özellikle benzer işleri yapan kadrolu çalışanlarla farklı muamele görmenin de etkisiyle çaresizlik, iş stresi, tükenmişlik, sinizm, düşük örgütsel bağlılık ve işten ayrılma niyeti şeklinde olumsuz duyguların yaşandığını göstermektedir. Kadroya geçtikleri ilk anı anlatan bazı katılımcıların kadroya geçiş sürecini yoğun duygusal tepkilerle karşıladıkları görülmüş; örneğin gözyaşı dökme veya duruma inanamama gibi ifadeler öne çıkmıştır. Değişimin katılımcılarda yarattığı duygular; büyük bir mutluluk ve huzur, geleceğe dair umut ve güven, hayata ve işe karşı yüksek motivasyon, işe ve örgüte bağlılık şeklinde sıralanmıştır. Katılımcıların en büyük talep ve önerisi, eşit işe eşit ücret ve eşit hak verilmesi olarak ön plana çıkmaktadır. Tüm bu öncesi-sonrası karşılaştırmaları, adalet üzerine inşa edilmiş bir iş güvencesinin örgütlerin ulaşmak istediği yüksek performans ve rekabet üstünlüğü ve bunun anahtarı olan insan kaynağı açısından önemini net şekilde ortaya koymaktadır. Bu sonuçların, yöneticiler ve karar alıcılar tarafından dikkate alınması, örgütsel verimlilik ve çalışan refahı açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın daha geniş örneklemelerle ve daha derinlemesine görüşmelerle yapılmasının daha detaylı sonuçlar ortaya çıkaracağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Güvencesi, İstihdam Türleri, Nitel Araştırma.

¹ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

³ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

**POLITICAL ECONOMY OF GREEN TRANSFORMATION AND CRITICAL
MATERIALS IN AFRICA: OPPORTUNITIES AND RISKS**

Didem Özdemir¹

Abstract

African countries have long been struggling to create stable, strong and resilient economies. Starting from 1950's onwards, Africa faced structural problems emanating from its colonial past and complexities of state formation. Throughout the years, African states employed different development policies but none of these managed to solve structural problems faced by Africa exacerbated by political problems of corruption, bad governance, civil wars, conflict, external intervention ... etc. Nonetheless, the continent caught an upward trend after 2010, thanks to increasing interest and investment from countries such as China combined with an effort towards regional integration from regional organisations like African Union and ECOWAS. These developments led Africa to register consistent high growth rates until the Covid 19 despite apparent regional and national disparities in terms of economic and social development. Yet, the pandemic together with the global economic and geopolitical crisis once again proved how vulnerable the continent's economy to the outside factors. Internal structural problems such as poverty, inequality, single commodity dependency, debt, inflation, insufficiency/lack of infrastructure, the need for financial and monetary reforms, conflicts were exacerbated by these factors. Hence, now African countries are focusing on creating not only strong and fast-growing economies but solving long-standing structural problems while increasing resilience and independence. It seems efforts of development shifted towards structural reforms supported by the opportunities brought by green transformation and global demand for critical materials. Increasingly countries are undertaking development projects tailored towards green transformation and efficient mining of critical resources. In line with the global trend, the EU, US, China and Gulf countries seem to be paying more attention to African countries while investing a lot of capital. In parallel to these policies, the African Union and the World Bank also support development policies along these lines. There is growing belief that these policies will create stable growth for African countries and combined with the efforts of structural reforms, it will have the potential to solve long-standing structural problems by creating strong, stable and resilient economies. Considering all these, this study aims to explore the risks and opportunities created by such policies from the perspective of Dependency Theory since these policies argue to have the potential to create resilience and independence for African economies. To do so, this study will first give a brief explanation of the evolution of development policies in Africa. Then, it will explain the trend towards increasing green transformation and mining for critical materials. By mapping structural problems of Africa, this paper will lastly discuss the opportunities and risks created by such policies especially within the face of increasing need for capital, interest of other states and MNCs while trying to analyse whether such policies decrease or increase the dependency of African countries to outside actors.

Keywords: Africa, Structural Problems, Green Transformation, Critical Minerals, Dependency.

¹ Res. Assist., Ankara Hacı Bayram Veli University, International Relations, Ankara, Türkiye. (Corresponding Author)

PROMOSYON TİPLERİNİN TÜKETİCİLERİN SATIN ALMA DAVRANIŞINA ETKİSİ VE CİNSİYETLERİN BU DAVRANIŞLARDAKİ ROLÜ: TOKAT İLİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Zeynep Büşra Yıldırım Dursunlar¹, İbrahim Taş, Beyza Sarıca, Ali İşlek, Zeynep Köse
Ellidokuzoğlu², Saadet Demirel, Mehmet Ali Korkmaz, Selim Işık, Yusufcan Özkayit³, Adem
Tüzemen⁴

Özet

Geçmişten günümüze pazarlamanın evrimi üç ana bölümden oluşmaktadır. Ürün odaklı evrede “Ne Üretirsem Onu Satarım” görüşü hakimdir. Zamanla artan rekabetle birlikte ikinci evreye yani “Satış Odaklı” evreye geçilmiş ve üretimden çok kar elde etmek önem kazanmıştır. Müşterinin bu sürece dahil olması ile birlikte üçüncü yani “Pazar-Tüketici Odaklı” dönem ortaya çıkmıştır. Günümüzde de müşteri/tüketici odaklı, müşterinin sürece dahil olduğu bir dönemde teknolojik gelişmeler ve ürün çeşitliliği gibi birçok sebep pazarda rekabeti arttırmıştır. Müşterinin dikkatini çekmek, ikna etmek, sadakatini sağlamak zorlu bir mücadele halini almıştır. Bu nedenle firmalar pazarda kendilerini gösterebilmek, başarı sağlamak adına farklı stratejileri geliştirmektedir. Bu doğrultuda pazarlamada önemli bir yeri olan satış tutundurma faaliyetleri, bir ürünün satın alınması konusunda müşteriyi teşvik etme amacıyla uygulanmaktadır, anında davranışsal tepki yaratmayı amaçlar ve sınırlı bir zamanda uygulanır. Bir satış tutundurma faaliyeti olan promosyon ya da kampanyalı ürün kavramı pazarlama iletişimde sıkça kullanılan bir araçtır. Aynı şekilde satın alma teşviki amacıyla farklı yöntemler kullanılmaktadır. Parasal teşviklerden anında değer yaratan fiyat indirimleri, gelecekte değer yaratan kupon, para iadesi gibi araçlar gibi maddesel teşvikler olan ve yine anında değer yaratan promosyon ürünler, gelecekte değer yaratan çekilişler, satış noktasındaki etkinlikler satış tutundurma konusunda önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan bu çalışmada, satış tutundurma aracı olan promosyonların tüketicilerin satın alma davranışına etkisinin ve cinsiyetlerin bu davranışlardaki rolünün araştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda satış tutundurma faaliyetlerinin amaçları ve araçları detaylıca anlatılması hedeflenmiştir. Aynı zamanda promosyon türleri de kapsamlı olarak araştırılacaktır. Farklı promosyon türlerinin katılımcılardaki etkisi gözlemlenirken aynı zamanda farklı cinsiyetlerin promosyon eğilimleri, farklı cinsiyetlerin promosyonlar aracılığıyla satın alma davranışları arasındaki ilişki incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Promosyon, Satış Tutundurma, Tüketici Davranışları.

¹ Doktora Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

³ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

⁴ Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye.

İSTİHDAM KUTUPLAŞMASI MI, KADEMELİ DÖNÜŞÜM MÜ? TÜRKİYE’DE BECERİ YANLI TEKNOLOJİK DEĞİŞİMİN İZLERİ

Aybüke Akçay¹

Özet

Bu çalışma, 2013-2023 dönemine ait Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) İstatistik Yıllıkları verisini kullanarak Beceri Yanlı Teknolojik Değişim (BYTD) kuramının Türkiye’de sektörel istihdam yapısını nasıl şekillendirdiğini incelemeyi amaçlamaktadır. NACE Rev. 2 iki haneli faaliyet kodları, Peneder’in (2003) teknoloji-yoğunluk sınıflaması ve Goos-Manning’in (2007) görev-içerik yaklaşımı birleştirilerek meslekler üç beceri düzeyine ayrılmıştır: Yüksek (H) — bilgi-iletişim, finans, profesyonel-teknik hizmetler ve yüksek-teknoloji imalat; Orta (M) — orta-teknoloji imalat ve inşaat; Düşük (L) — emek-yoğun imalatla dağıtım ve kişisel hizmetler. Her yıl bu sınıflara düşen kayıtlı işçi sayıları ve payları hesaplanmış, bulgular OECD Skills for Jobs 2022 beceri açığı matrisiyle karşılaştırılmıştır. Çalışmadaki bulgulara göre, Acemoğlu ve Autor’un (2011) ABD & Batı Avrupa için ortaya koyduğu “rutin-görev kaybı → orta-beceri erozyonu → üst-alt uçlarda istihdam sıçraması” örüntüsü Türkiye’de istihdamın gelişim sürecini açıklamak için tam olarak uygun değildir. 2013- 2023 yılları arasında yüksek beceri istihdamı 0,98 milyon artarak toplam payını %18,4’ten %20,0’a (+1,6 puan) çıkarmıştır. Buna karşın orta beceri payı %28,7’den %25,1’e (-3,6 puan) gerilemiş; mutlak düzeyde yalnızca 0,54 milyonluk artış kaydetmiştir. Düşük beceri segmenti ise 2,38 milyonluk ilave istihdamla payını %52,9’dan %54,9’a (+2,0 puan) yükseltmiştir. OECD matrisi Türkiye için yalnızca fiziksel-manuel beceri için belirgin bir arz açığı saptarken, dijital-analitik yetkinliklerde dengeli bir arz-talep görünümü rapor etmektedir; bu da düşük beceri segmentinin ısrarla genişlemesinin tutarlı olduğunu kanıtlamaktadır. Sonuç olarak BYTD (Beceri Yanlı Teknolojik Değişim), Türkiye’de hâlen sınırlı etki göstermekte; istihdam deseni yüksek beceri segmentindeki mütevazı artışa karşın emek-yoğun sektörlerin ağırlığını koruyarak özgün bir evrim süreci izlediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İstihdam Kutuplaşması (Polarizasyonu), Beceri Yanlı Teknolojik Değişim, Beceri Sınıflandırması, Otomasyon.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

ENTROPİ TABANLI ELECTRE III YÖNTEMİYLE TOKAT İLİNDE GÜBRE TEDARİKÇİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yusufcan Özkayıt¹

Özet

Tarım sektörü, artan nüfus ve azalan doğal kaynaklar nedeniyle daha verimli ve sürdürülebilir üretim yöntemlerine ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda, tarımsal verimliliği doğrudan etkileyen girdilerden biri olan gübre, hem toprak sağlığı hem de ürün kalitesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Gübre kullanımında verimliliği artırmanın yollarından biri, doğru ve güvenilir tedarikçilerin seçilmesidir. Özellikle Tokat ili gibi tarımın yoğun olarak yapıldığı bölgelerde gübre tedarikçisinin seçimi, üretim sürecinin başarısını doğrudan etkilemektedir. Ancak tedarikçi seçimi; ekonomik, teknik ve çevresel birçok faktörün aynı anda değerlendirilmesini gerektiren karmaşık bir karar problemidir. Bu çalışmada, Tokat ilinde faaliyet gösteren gübre tedarikçilerinin çok kriterli ve nesnel bir biçimde değerlendirilebilmesi amacıyla Entropi tabanlı ELECTRE III yöntemine dayalı bir karar modeli önerilmektedir. Model kapsamında sekiz farklı gübre tedarikçisi, sekiz temel kriter doğrultusunda değerlendirilecektir: fiyat, besin içeriği/kalite, teslim süresi/lojistik performansı, stok durumu/mevcutluk, ürün sertifikaları ve standartlara uygunluk, dayanıklılık/raf ömrü, ambalaj ve nakliye uygunluğu, çevresel etki. Bu kriterler, literatür incelemesi ve sektördeki uzman görüşleri doğrultusunda belirlenmiş olup, tedarikçilerin çok boyutlu olarak objektif biçimde karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır. Çalışmada, kriterlerin göreceli önem dereceleri karar verici öznelliğinden arındırılmış şekilde Entropi yöntemiyle hesaplanacaktır. Entropi yöntemi, kriterlere ait bilgi miktarına göre ağırlıklar oluşturarak veri temelli bir yaklaşım sunar. Elde edilen ağırlıklar doğrultusunda tedarikçiler ELECTRE III yöntemi ile sıralanacaktır. ELECTRE III, üstünlük (outranking) yaklaşımı kullanarak alternatiflerin üstünlük ilişkilerini dikkate alır ve kısmi sıralama yapar. Bu yöntem sayesinde Tokat ilindeki tarım paydaşları, tedarikçi seçimini daha sistematik, şeffaf ve nesnel bir temelde gerçekleştirme imkânına kavuşacaktır. Modelin uygulanabilirliği, karar vericilere somut ve güvenilir bir destek sağlayarak, tarımsal tedarik zincirinin daha etkin yönetilmesine katkı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çok Kriterli Karar Verme, Tarımsal Tedarik Zinciri, Entropi, ELECTRE III, Tokat.

¹ Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İşletme, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

**A COMPREHENSIVE LITERATURE REVIEW ON THE NEXUS BETWEEN ENERGY
POVERTY AND ECONOMIC GROWTH**

Ihsan Hashm Taher¹, Prof. Dr. Rüştü Yayar²

Abstract

This paper presents a comprehensive synthesis of studies examining the nexus between energy poverty and economic growth worldwide from 1980 to 2024. Through a systematic review of research covering different countries and regions, we explore the ways in which energy poverty impedes economic progress. Our investigation focuses on the effects of energy poverty on essential economic factors, including income levels, employment rates, educational attainment, and health outcomes, while also addressing its role in broader socioeconomic issues such as poverty and gender disparities. Additionally, the review evaluates policy measures and innovative approaches suggested in the literature aimed at reducing energy poverty and promoting inclusive economic development. The methodology section provides a detailed analysis of the articles, focusing on the economic growth of the countries and the measurement models applied. The findings demonstrate a widespread agreement among studies about the detrimental consequences of energy poverty on economic growth. In conclusion, this review offers a detailed insight into the complex interplay between energy poverty and economic growth, emphasizing that tackling energy poverty is both a moral obligation and a crucial economic priority that demands immediate and ongoing commitment from academics, policymakers, and development actors.

Keywords: Energy Poverty, Economic growth, Literature Review, Nexus, Policy Measures.

¹ Master's Student, Tokat Gaziosmanpaşa University, Economics, Tokat, Türkiye. (Corresponding Author)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa University, Economics, Tokat, Türkiye.

ERNST BLOCH'TA DOĞAL HUKUK TARTIŞMALARI

Barış Aydın¹

Özet

Bu çalışma, Ernst Bloch'un doğal hukuk anlayışını tarihsel materyalist bir perspektiften değerlendirerek, onu klasik doğal hukuk teorilerinden ve Marksist hukuk eleştirilerinden ayıran özgün yönlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bloch, doğal hukuku aşkın, evrensel ve değişmez normların toplamı olarak değil; tarihsel süreç içinde dönüşen, devrimci pratiklerle gün yüzüne çıkan ve insan onuru ve haysiyetine yönelen dinamik bir potansiyel olarak tanımlar. Bloch'a göre hukuk, yalnızca mevcut düzenin yasal ifadesi değil; aynı zamanda henüz gerçekleşmemiş olanın, yani daha adil bir dünyanın imkanının taşıyıcısıdır ve bu bağlamda umut ilkesi de onun hukuka yaklaşımında belirleyici bir rol oynar. Hukuk, bu anlamda Bloch'un fikriyatında geçmişin değil, geleceğin bilgisiyse şekillenen, toplumsal mücadeleyle sürekli yeniden kurulan bir pratik alanı olarak düşünülür.

Bloch'un yaklaşımı Marksist gelenekten tamamen kopmamakla birlikte, klasik Marksist hukuk eleştirisinden önemli ölçüde ayrılır ve özellikle üretim ilişkilerinin belirleyiciliğini merkeze alan ortodoks Marksist hukuk görüşlerinin aksine, hukuka aktif bir kurucu işlev atfeder. Klasik doğal hukuk teorilerinin donmuş ve doğuştan edinilen haklar temelli yaklaşımına karşı Bloch, toplumsal pratik içinde bile isteye inşa edilen ve mücadelelerin sonucu erişilebilen dinamik bir doğal hukuk anlayışını tedavüle sokar. Ona göre devrim yalnızca ekonomik yapıdaki bir değişim değil, aynı zamanda hukukun ve adalet anlayışının dönüşümüdür ve bu yönüyle Bloch, hukuku devrimci süreçlerin edilgen bir sonucu değil, bu sürecin kurucu öğelerinden biri olarak kavrar.

Çalışma, Bloch'un doğal hukuk anlayışının yalnızca tarihsel değil, aynı zamanda güncel hukuk teorileri açısından da önemli katkılar sunduğunu savunur. İnsan onuru, gelecek kuşakların hakları, çevresel adalet ve yeni toplumsal haklar gibi alanlarda Bloch'un dinamik ve devrimci hukuk anlayışı, mevcut pozitif hukuk sınırlarının aşılması için güçlü bir teorik zemin sunmaktadır. Böylece Bloch'un hukuk düşüncesi hem hukuk felsefesi hem de siyasal kuram açısından geleceğe dönük eleştirel bir perspektif olarak yeniden anlam kazanır.

Anahtar Kelimeler: Umut İlkesi, İnsan Haysiyeti, Doğal Hukuk, Ernst Bloch.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Antalya, Türkiye. (Corresponding Author)

İŞGÜCÜ PİYASASINDA DÖNÜŞÜM SÜRECİ

Natavan Namazova¹

Özet

İşgücü piyasası, son yıllarda teknolojik gelişmeler, sosyo-ekonomik değişimler ve sürdürülebilir kalkınma gündeminin etkisiyle köklü bir dönüşüm sürecine girmiştir. Bu makale, işgücü piyasasındaki dönüşüm sürecini üç temel boyutta incelemektedir: teknolojik değişimler ve dijital emek, yeni iş modellerinin oluşumu ve kayıt dışı istihdamın yaygınlaşması ile insan sermayesinin gelişimi. Özellikle dijitalleşme, yapay zekâ ve otomasyon gibi teknolojik yenilikler, iş süreçlerini temelden değiştirerek yeni beceri talepleri ve istihdam yapıları ortaya çıkarmaktadır. Bu değişimler, geleneksel iş alanlarını azaltmakta, dijital platformlar aracılığıyla yeni iş biçimleri hızla yaygınlaşmaktadır.

Platform temelli çalışma, serbest çalışma (freelance) ve uzaktan çalışma gibi yeni iş modelleri, iş piyasasında esneklik sağlamakla birlikte sosyal güvenlik mekanizmalarının zayıflaması ve işçi haklarının korunamaması gibi sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu tür standart dışı istihdam biçimleri, kayıt dışı ekonominin payını artırmakta ve iş hukukuna dair yeni düzenleme ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde bu süreç daha keskin şekilde hissedilmekte ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli engeller oluşturmaktadır.

Bir diğer önemli mesele ise insan sermayesinin geliştirilmesi gerekliliğidir. İş piyasasındaki değişimler doğrultusunda eğitim sistemleri, mesleki eğitim programları ve becerilerin sürekli güncellenmesi stratejik bir öncelik haline gelmiştir. Bu bağlamda, yaşam boyu öğrenme, dijital okuryazarlık, adaptasyon yeteneği ve esnek meslek becerileri işgücü piyasasının dayanıklılığı için temel şartlar olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca yeşil ekonomi ve teknolojik alanlara yönelik becerilerin geliştirilmesi, iklim değişikliğinin iş piyasasına etkisi açısından özel bir önem taşımaktadır.

Makalenin sonuçları, işgücü piyasasının sürdürülebilir şekilde dönüşmesi için bütüncül ve entegre politika yaklaşımlarına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. İşçi haklarının korunması, sosyal ortaklık kurumlarının güçlendirilmesi, kayıt dışı istihdamın azaltılması ve beceri uyumsuzluğunun giderilmesi, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmanın temel araçlarıdır. Araştırma, hem teorik hem de pratik öneriler sunarak işgücü politikalarının yeniden tasarlanmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İşgücü Piyasası, Sürdürülebilir Kalkınma, Dijitalleşme, Teknolojik Dönüşüm, Platform Ekonomisi.

¹ Doç. Dr., Azerbaycan Teknik Üniversitesi, Ekonomi ve İstatistik, Bakü, Azerbaycan. (Sorumlu Yazar)

ÖĞRETMENLER NE KADAR EKONOMİK OKURYAZAR NE KADAR FİNANS YATIRIMCISI

Derya Yükzel¹, Rüştü Yayar²

Özet

Bu çalışmada, öğretmenlerin ekonomik okuryazarlık düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Ekonomik okuryazarlık düzeyinin, öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre hangi oranda etkili olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin ekonomik okuryazarlık düzeylerinin yüksek olması, bireysel mali karar alma süreçlerinde daha bilinçli olmalarını sağlarken, aynı zamanda topluma örnek bireyler olarak mali konularda rehberlik etmelerini de kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin ekonomik bilgi dağarcıklarında yer alan kuramların ve kavramların gerçeklikleriyle yüzleşmeleri, hem kişisel gelişimleri hem de öğrencilere ve topluma sundukları katkının niteliği açısından büyük önem taşımaktadır (Umut Tolga Gümüş, Tarık Dağdelen, 2017). Mali nitelikteki işlem ve olayların konu edildiği ekonomik okuryazarlık, yapısı itibarıyla geniş bir kitleyi ilgilendirmekte ve etkilemektedir. Finansal bilgi kullanıcıları arasında bireyler, aileler, kamu kuruluşları, finans kurumları ve yatırımcılar yer almakta olup, bu bilgilerin doğru ve etkili bir biçimde değerlendirilmesi toplumsal ekonomik bilincin artmasına katkı sunmaktadır. Bu çerçevede öğretmenler, sahip oldukları ekonomik okuryazarlık düzeyiyle hem kendi ekonomik-finansal yaşamlarını daha sağlıklı yönetebilmekte hem de yetiştirdikleri bireylerin ekonomik bilinçlerini şekillendirme konusunda önemli bir sorumluluk üstlenmektedirler (Zülkif Yalçın, Aysun Sandal, 2020). Finansal bilgiye erişimin ve bu bilgiyi anlamlı şekilde kullanmanın önem kazandığı günümüzde, öğretmenlerin bu alandaki yeterlilikleri dikkatle değerlendirilmelidir. Öğretmenlerin ekonomik okuryazarlık seviyesinin artırılması, bireysel refahlarının yanı sıra eğitimde kaliteyi ve sürdürülebilirliği de destekleyecek önemli bir faktördür (Nurettin Özdemir, 2023).

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Finansal Okuryazarlık, Yatırım.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İktisat, Tokat, Türkiye.

MİLLİ GÖRÜŞ HAREKETİ’NİN SİYASAL SÜREKLİLİĞİ VE YENİDEN REFAH PARTİSİ

Yasin Çeltek¹, Mutlu Sesli²

Özet

Bu çalışma, Türk siyasi hayatının önemli ideolojik akımlarından biri olan Milli Görüş Hareketi’nin tarihsel gelişimini, kurumsal dönüşümlerini ve günümüzde Yeniden Refah Partisi (YRP) çatısı altında yeniden şekillenişini analiz etmektedir. Milli Görüş, Prof. Dr. Necmettin Erbakan’ın öncülüğünde, 1970 yılında kurulan Milli Nizam Partisi ile siyasi alanda kurumsal kimliğe kavuşmuş, "Adil Düzen", "Yaşanabilir Türkiye" ve "Yeni Bir Dünya" idealleri çerçevesinde ekonomik, sosyal ve siyasi alternatifler üretmeyi hedeflemiştir. Zamanla Milli Selamet Partisi, Refah Partisi, Fazilet Partisi ve Saadet Partisi gibi çeşitli siyasi organizasyonlarla faaliyetlerini sürdürmüş, bazılarının kapatılmasına rağmen tabanını kaybetmeden varlığını devam ettirmiştir. Bu durum, Milli Görüş Hareketi’nin bir siyasi parti olmanın ötesinde, güçlü bir toplumsal hareket ve ideolojik çizgi oluşturduğunu göstermektedir.

Necmettin Erbakan’ın 2011 yılında vefatının ardından, hareketin mirası oğlu Dr. Fatih Erbakan liderliğinde 2018 yılında kurulan Yeniden Refah Partisi ile yeni bir evreye girmiştir. YRP, klasik Milli Görüş söylemini çağdaş sosyo-politik koşullara uyarlayarak; adalet, ahlak, maneviyat ve bağımsız kalkınma eksenli politikalar üretmeyi sürdürmektedir. 2023 genel seçimlerinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde temsil hakkı kazanması ve 2024 yerel seçimlerinde %6,15 oranında oy alarak üçüncü büyük siyasi parti konumuna yükselmesi, hareketin yeniden toplumsal karşılık bulduğunu göstermektedir.

Bu bildiride, Milli Görüş çizgisinin partiler üzerinden kurumsallaşma süreçleri, siyasi sistemdeki dalgalanmalar karşısında gösterdiği esneklik ve Yeniden Refah Partisi’nin günümüz kamu yönetimi ve siyaset yapısındaki yeri kapsamlı bir şekilde incelenmektedir. Araştırma sonuçları, ideolojik hareketlerin uzun vadeli siyasi etkilerinin, örgütsel direnç ve sosyal tabanla kurulan güçlü ilişkilere bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede, Milli Görüş örneği üzerinden Türkiye’de alternatif siyasi geleneklerin kamu yönetimi süreçlerindeki etkileri de değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Milli Görüş Hareketi, Yeniden Refah Partisi, İdeolojik Süreklilik.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye. (Sorumlu Yazar)

² Doç. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, Tokat, Türkiye.

PROBLEMS OF STRATEGIC MANAGEMENT OF CHEMICAL INDUSTRY ENTERPRISES IN UKRAINE

Olena Chernysheva¹

Abstract

The chemical industry is one of the key sectors of Ukraine's economy, providing a wide range of products for both domestic consumption and export. However, in the context of an unstable economic environment, foreign policy tensions and the overall transformation of global markets, the industry faces a number of serious challenges in strategic management. One of the main problems is the lack of a long-term strategic vision for the industry's development at the national level. Government programmes tend to be short-term and do not take into account global trends such as green chemistry, the transition to a circular economy, and the digitalisation of production. This makes it difficult to set clear strategic guidelines for enterprises, especially those operating with outdated equipment and in need of modernisation. Another problem is the low level of investment in the development of innovative technologies and research. Most companies are forced to operate with limited funding, which hinders their ability to implement new strategic approaches. In addition, there is often a lack of high-quality strategic analysis of the market, competition and risks, which leads to inefficient management decisions. It is also worth mentioning the human resources problem: strategic management requires specialists with appropriate training in modern management, analytics, and economics. However, many companies have outdated approaches to human resources management, which does not contribute to the development of strategic thinking among managers. An additional challenge is the unstable legislative environment and overregulation, which makes it difficult to plan for the medium and long term. Constant changes in tax and environmental policies force businesses to focus on tactical rather than strategic management. To overcome these problems, it is necessary to develop a comprehensive strategy for the development of the chemical enterprises, stimulate investment in innovation, reform the system of management training and create a favourable regulatory environment. Only under these conditions can strategic management become an effective tool for the sustainable development of the chemical industry in Ukraine.

Keywords: Strategic Management, Chemical Industry Enterprises, Comprehensive Strategy.

¹ Assoc. Prof., Ukrainian State University of Science and Technologies, Management and Finance, Dnipro, Ukraine.
(Corresponding Author)

ANALYSING CONDITIONS FOR SUCCESSFUL INTEGRATION OF AI-BASED COMPETENCE MAPPING AT ORGANISATIONS

Eidintas Subačius¹, Aistė Vaišnorė²

Abstract

The rapid evolution of Artificial Intelligence (AI) has introduced new possibilities for talent management and workforce planning, particularly in the area of competence mapping. Traditional competence mapping methods—often manual, subjective, and static—struggle to keep pace with the dynamic nature of modern work environments. As organisations aim to enhance the accuracy, efficiency, and scalability of their HR practices, AI-enabled systems are increasingly being considered. However, the successful integration of AI into competence mapping processes presents a complex set of challenges that extend beyond technical implementation. This paper presents a literature-based analysis of the problems organisations face when integrating AI into competence mapping activities and identifies conditions under which such integration can be successful. This paper presents a literature-based analysis of the problems organisations face when integrating AI into competence mapping activities and identifies conditions under which such integration can be successful. Drawing on a broad base of academic and industry sources, the study first outlines the structure and limitations of traditional competence mapping, including issues of uni-dimensional role definitions, manual updating burdens, and inherent human bias. It then highlights the potential of AI technologies to address these limitations through automation, pattern recognition, real-time data processing, and personalised learning pathway generation. Despite these advantages, the literature reveals significant integration barriers. Key challenges include poor data quality and limited availability, algorithmic and dataset bias, organisational resistance to change, lack of internal competencies to manage and maintain AI systems, and issues of transparency and trust in AI-generated outcomes. Additionally, the misalignment between legacy HR infrastructures and AI tools further complicates implementation efforts. The paper identifies the main conditions critical to overcome such challenges and help organisations be successful at integrating AI-based competence mapping solutions. The study concludes with a discussion of the implications for future research. This research contributes to the growing field of AI in human resource management by offering actionable insights and a conceptual framework to guide practitioners and decision-makers. It underscores the need for a multidimensional, strategically aligned, and ethically grounded approach to implementing AI in competence mapping—a crucial step toward building agile, data-driven, and future-ready organisations.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Competence Mapping, Skill Mapping, Human Resource Management (HRM).

¹ Master's Student, Kaunas University of Technology, Management and Entrepreneurship, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

² Teaching Assistant, Kaunas University of Technology, Innovation and Entrepreneurship, Kaunas, Lithuania.

DIGITAL REACTIONS TO TRUMP'S 2025 TARIFFS: MAPPING ECONOMIC SENTIMENT WITH PYTHON AND NLP

Muhammad Asad Ali¹, Riffat Mughal²

Abstract

On April 2, 2025, President Donald Trump implemented extensive tariffs of 54% on China, 25% on Canada and Mexico, 20% on the European Union, and 10% on all imports, resulting in significant worldwide economic repercussions that caused the Dow Futures to plummet by 1,600 points. This study employs Python for online scraping and natural language processing (NLP) to assess sentiment regarding these tariffs in the world of online media, analysing 833 unique webpages. The 833 webpages were chosen on the basis of their language, publication date, source credibility (news, government, and encyclopaedic sites), keyword, and the elimination of duplicates to guarantee original, targeted content. Utilising Beautiful Soup library in python for text extraction and CardiffNLP's RoBERTa sentiment classification model from hugging face repository, we initially address three questions: 1) what is the prevailing sentiment regarding the operation, 2) how does the sentiment distribution vary by source type and geopolitical focus, and 3) what prominent themes are reported about the operation? The findings indicate 45.1% negative, 51.8% neutral, and 3.1% positive; News outlets contribute to the negativity; in contrast, government and encyclopaedic sources account for the neutrality at 75.0% and 100.0%, respectively. Chinese sources exhibit heightened negativity on outrage over reprisals, whereas U.S. sources demonstrate a more balanced perspective. Discourse on economic instability is dominated by the negative topic of market decline and retaliation, while the neutral aspect is marked by elucidation. This real-time study is limited to 319 unscored YouTube channels exclusively in English. It portrays the heated sentiment surrounding the tariffs' reception by employing Python for real-time analysis and a basic NLP framework to examine trade policy discourse and establish a baseline for monitoring economic and political responses.

Keywords: Tariffs, Trade Policy, Sentiment Analysis, Natural Language Processing (NLP), Economic Instability, Digital Discourse.

¹ Assist. Prof., SZABIST University, Finance, Karachi, Pakistan. (Corresponding Author)

² Assist. Prof., SZABIST University, Finance, Karachi, Pakistan.

**THE IMPACT OF RENEWABLE ENERGY CONSUMPTION ON ELECTRICITY
PRODUCTION AND ECONOMIC GROWTH: A COMPARATIVE STUDY BETWEEN
LITHUANIA AND LATVIA**

Praise Oluleke¹, Daiva Dumčiuvienė²

Abstract

As the global demand for energy continues to rise, the shift towards renewable energy sources such as solar, wind, and hydropower has gained significant attention. Therefore, securing the child secures the nation. This research aims to investigate the effects of renewable energy consumption on the economic growth of two countries in the Baltic region. With time series estimation techniques, our findings establish the long-run relationship between renewable energy consumption and economic growth in the long run for one of the countries. dependence and heterogeneity across the countries. The study covers a time series data period from 2004 to 2023. This study uses the Auto Regressive Distributed Lag (ARDL) method to find the existing relationship between renewable energy consumption, electricity production and economic growth. We confirm the evidence of long-run dynamics between economic growth and renewable energy consumption and findings from long-run output elasticities indicate that renewable energy consumption has a significant positive impact on economic growth for both countries. For robustness, we also carried out time-series analyses of long-run output elasticities. Granger causality tests were also conducted. Our findings suggest that governments, energy boards, energy planners, as well as international cooperation agencies and connected bodies must act together in increasing renewable energy investment to drive increased consumption, lowering carbon growth and resulting in economic growth in both economies.

Keywords: Electricity Production, Economic Growth, Renewable Energy, ARDL, Cointegration, Causality.

¹ PhD Student, Kaunas University of Technology, Economics, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

² Dr., Kaunas University of Technology, Economics, Kaunas, Lithuania

NAVIGATING ECONOMIC UNCERTAINTY: THE IMPACT OF CLIMATE CHANGE ON ENERGY PRICING, BUSINESS MODELS, AND EMPLOYMENT

Mehwish Rasheed¹, Jurgita Bruneckienė²

Abstract

Climate change is a 21st-century challenge with far-reaching implications for global economic stability, energy security, and sustainable development. This article examines the complex and multifaceted impact of climate change on modern economies through its influence on energy pricing structures, the transformation of business models, and the modification of labor patterns. We acknowledge that rising climate variability increasingly confronts traditional market paradigms, requiring synthesizing environmental science, economic theory, and energy market analysis into a cohesive analytical framework. This conceptual schema joins complexities derived from relationships among environmental stresses in the forms of rising worldwide temperatures, dramatic weather events, altering rain or precipitation patterns, and economic determinants encompassing supply-demand inequalities and technologies. The study in this report spans a decade from 2015 to 2024. In this research, we seek to estimate the effect of climate change on energy pricing and examine its ripple effects on business models and labor structures. By implementing empirical data derived from entities such as the World Bank, the International Energy Agency (IEA), and national meteorological authorities, this research establishes a detailed overview of how extreme weather regimes, temperature extremes, and rule-changing trends impact traditional energy market paradigms. Our simulation findings have specific patterns: e.g., severe weather events are consistent with significant price surges and volatility in the energy market. These events call for agile business models, where companies invest more in renewable energy, intelligent grids, and innovative risk management strategies. Secondly, the research examines the transformative effects of these developments on employment. The shift towards cleaner energy sources from traditional ones prioritizes generating “green jobs” while challenging the current workforce through skill mismatches and geographical imbalances. Our thorough research elucidates how these forces require proactive policy interventions to facilitate retraining initiatives and labor market adjustments.

Keywords: Climate Change, Economy, Energy Pricing.

¹ Master's Student, University of Agriculture Faisalabad, Faisalabad, Pakistan. (Corresponding Author)

² Dr., Kaunas University of Technology, Economics, Kaunas, Lithuania

ENHANCING DIGITAL BANKING SATISFACTION WITH AI: AN EXPECTATION CONFIRMATION MODEL APPROACH

Dewi Junita¹

Abstract

In the era of Industry 4.0, the success of companies is determined by their ability to adopt technological innovation. In accordance with Sustainable Development Goal (SDG) 9, which focuses on strengthening infrastructure, inclusive and sustainable industrialization, and encouraging innovation, companies must align their vision and mission with digital strategies to face market dynamics. Artificial intelligence (AI) plays an important role in driving technological innovation and increasing the competitiveness of companies in the digital era. Artificial intelligence (AI) is rapidly transforming the financial ecosystem in the banking sector, especially in improving customer experience in using financial services. The integration of AI in banking has driven the transformation of traditional banking methods towards a more efficient and innovative system focusing on customer satisfaction. This study aims to investigate user satisfaction with AI-powered digital banking services by building a combined model based on artificial intelligence determinants and the Expectation Confirmation Model (ECM). Data were collected through questionnaires from digital banking users, resulting in 124 valid responses that were analyzed using structural equation modelling (SEM). The results showed that expectation confirmation has a positive and significant effect on perceived performance. In addition, hypothesis testing revealed that trends, visual attractiveness, problem-solving, and customization have a significant effect on user satisfaction. Theoretically, this study contributes by exploring user acceptance and satisfaction with AI-based digital banking services from a customer perspective, using the Expectation Confirmation Theory approach. From a practical perspective, these findings provide implications for policymakers and banking service providers to pay more attention to user expectation confirmation, perceived performance, trends, visual appeal, problem-solving ability, and service personalization. Increasing these factors has the potential to impact user satisfaction and trust in adopting AI-based digital banking services.

Keywords: Digital Banking Satisfaction, Artificial Intelligence, Expectation Confirmation Model, Partial Least Square.

¹ Assist. Prof., Politeknik Negeri Batam, Accounting, Batam, Indonesia. (Corresponding Author)

**CHANGE AND TRANSFORMATION IN GERMANY'S GEOPOLITICS WITHIN THE
FRAMEWORK OF NEOREALISM**

Büşra Yılmaz¹

Abstract

Today, the European Union (EU) is among the most successful regional integration efforts. It serves as an example to the central question in the discipline of International Relations (IR), which is how to prevent wars, and it is believed to influence other regional integration policies. While Europe, which has been engaged in wars and power struggles for centuries, has also hosted unity ideas proposed by various philosophers. These unity ideas in Europe began to materialize after the Second World War, primarily through the initiatives of Germany and France. This can be analyzed from a neorealist perspective as a result of a specific philosophical and historical accumulation in the appropriate context, rather than a coincidence. The system, which can influence state behavior, and the emerging bipolar structure of the system, are thought to have pushed European states to accelerate their unity efforts. Germany stands as the driving force of the EU in terms of economics, politics, and population. This transformation in Germany's geopolitics has evolved from a focus on 'Lebensraum' (living space) to a focus on the economy, where hard power has been replaced by smart power. While international organizations and integration efforts are mostly analyzed by liberal and/or constructivist theories, they also provide an analysis space for realist and conflict-based theories. In this context, the EU continues to exist as a cooperation agreement among great powers. The EU's 'deepening' and 'enlargement' policies, combined with the 'spill-over' effect, have inevitably led to the current multi-state and multi-layered structure. Through the EU, Germany's Lebensraum policy has been replaced by a focus on the economic sphere. Therefore, military power has been replaced by economic power. In this context, the economic sphere refers to the development of the EU in areas such as economy, law, and politics through its 'deepening' policy, while its geographic expansion refers to its 'enlargement' policy. Here, although the EU should not be reduced to Germany's economic sphere alone, this aspect is emphasized in terms of Germany's geopolitics. In this regard, Germany's Lebensraum policy, which was based on offensive realism where states tried to maximize their power and ultimately aimed for hegemony, has shifted in the post-EU era to a more defensive and cautious growth model based on economic power and security, aligned with defensive realism.

Keywords: Germany, EU, Living Space, Neorealism, Economic Space.

¹ Res. Assist., Necmettin Erbakan University, Political Science and International Relations, Konya, Türkiye. (Corresponding Author)

FROM LITHUANIA TO THE WORLD: HOW EMIGRATION ALTERS NATIONAL IDENTITY

Irma Banevičienė¹, Vaiva Pašakinskienė², Jurga Duobienė³, Audra Mockaitis⁴, Vilmantė Kumpikaitė⁵

Abstract

This study explores how emigration influences national identity among Lithuanian migrants residing in the United Kingdom and Norway. Based on 22 semi-structured interviews, the research investigates how experiences abroad challenge and reshape migrants' understandings of nationality and belonging. While most participants acknowledged significant shifts in their personal values since emigration, the relationship between these changes and their sense of national identity was neither uniform nor predictable. The Lithuanian context offers a distinct perspective. As a small, culturally homogeneous nation with strong Catholic traditions and restricted dual citizenship laws, national identity carries heightened symbolic and legal importance. These factors complicate migrants' efforts to maintain formal and emotional ties to their homeland while adapting to life abroad. The research is grounded in theoretical perspectives on identity, values, and acculturation. Scholars such as Berry (1980) and Sam & Berry (2010) argue that migration triggers the need to balance the preservation of one's cultural heritage with integration into a new society. Over time, exposure to differing cultural norms and value systems can lead to the emergence of hybrid identities. Prior studies (e.g., Rudnev, 2014; Lönnqvist et al., 2011) also show that migrants' values may gradually align more closely with those of the host country. The data reveal that host country context plays an important role. Lithuanian migrants in Norway tended to retain a stronger identification with their national roots, often maintaining close ties with the local diaspora and Lithuanian culture. In contrast, migrants in the U.K. more frequently expressed feelings of cultural detachment, describing themselves as belonging neither to Lithuania nor to their host country. However, the findings indicate that identity transformations are complex and individualized, influenced by personal experiences, cultural adaptation strategies, and the strength of transnational ties. This study contributes to broader discussions of national identity formation in the context of global migration. It highlights the dynamic interplay between cultural environment, individual adaptation, and national belonging. Rather than viewing nationality as a fixed status, the research frames it as a fluid and context-dependent construct shaped by both internal value shifts and external social forces. These findings provide insight into identity negotiation among migrants and offer practical implications for diaspora policy and transnational engagement in an increasingly mobile world. This research was supported by the Research Council of Lithuania. Grant number S-MIP-23-115.

Keywords: National Identity, Migration, Value Change, Lithuanian Diaspora.

¹ PhD Student, Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

² PhD Student, Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

³ Dr., Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

⁴ Dr., Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

⁵ Dr., Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

**THE IMPACT OF HIGH-INVOLVEMENT HUMAN RESOURCE MANAGEMENT
PRACTICE ON SUSTAINABILITY PERFORMANCE: EMPLOYEE COMPETENCIES AS
A KEY FACTOR**

Intan Bella Maulana¹, Siti Alfiah Nurkholishoh, Balqish Octo Winsret², Nadia Fathurrahmi
Lawita³, Dewi Junita⁴, Susi Lestari⁵

Abstract

In the modern business world, sustainability performance has become an important issue; it covers economic, social, and environmental aspects (triple bottom line). This causes companies to have to make sustainability reports to find out whether the company has run its company in accordance with the principles of sustainability. This study aims to analyze the relationship between employee competencies, high-involvement human resource management practice, and sustainability performance in companies. To achieve the goal, data was collected from companies in the service, trade, and manufacturing sectors located in Batam, Indonesia. One hundred data were processed and validated using structural equation model-partial least square analysis. The results of the study indicate that employee competencies have a positive and significant effect on sustainability performance and high-involvement human resource management practice. This can indicate that employees who have competence supported by the right human resource management strategy can increase efficiency towards the company's sustainability performance. Then, high-involvement human resource management practices have a positive effect on sustainability performance. Furthermore, this study shows that the variable high-involvement human resource management practice can act positively and significantly as a mediating variable between employee competencies and sustainability performance. Companies that have employees with competence are able to move more efficiently and productively and are able to adapt to business challenges, which will create corporate sustainability. The theoretical implications of this study will provide an understanding of the role of employee competencies and high-involvement human resource management practices in improving sustainability performance, as well as provide practical contributions for companies to implement sustainability performance values.

Keywords: Employee Competencies, High-Involvement Human Resource Management Practice, Sustainability Performance, Triple Bottom Line, Structural Equation Model-Partial Least Square Analysis.

¹ Researcher, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia. (Corresponding Author)

² Researcher, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia.

³ Lecturer, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia.

⁴ Assist. Prof., Politeknik Negeri Batam, Accounting, Batam, Indonesia.

⁵ Lecturer, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia.

HUMAN RESOURCE AUDIT IN MANUFACTURING SECTOR: A PROPOSED FRAMEWORK FOR SUSTAINABLE HR PRACTICES IN DEVELOPING NATIONS

Muhammad Saeed¹, Ghulam Muhammad²

Abstract

This study investigates Human resource (HR) audit practices as a strategic tool in manufacturing sector with focus on understanding HR audit process and challenges faced by organizations and proposes a framework to enhance HR audit practices in developing countries. This study used a qualitative research design. Data were collected through semi structure interviews from experienced HR professionals in manufacturing industry of Karachi, Pakistan to capture in-depth insights to existing HR audit practices. A comprehensive literature review provided understanding of previous studies on HR audit practices in both developed and developing countries and challenges that enable the identification of gaps and contextual relevance particularly for manufacturing sector. The data analysis is performed using NVivo-14 by employing Braun and Clark (2006) thematic analysis. The research findings highlighted the critical process and common challenges in implementing HR audits. The results found that besides challenges HR audit practices are pivotal for manufacturing sector. Based on these insights an HR audit framework is proposed that is designed to address the unique needs and limitations of manufacturing organizations in developing countries. The findings have significant theoretical and practical implications for HR professionals and policy makers as it serve as a roadmap for aligning HR audits to drive organizational agility and ensure regulatory compliance. Overall this research adds value to the body of knowledge by proposing a comprehensive four-stage framework as a strategic tool for enhancing the effectiveness and relevance of HR audits by integrating compliance, competitiveness and developing sustainable HR practices in manufacturing organizations.

Keywords: HR Audit, HR Audit Framework, HR Audit Practices.

¹ Assist. Prof., Muhammad Ali Jinnah University, Entrepreneurship, Karachi, Pakistan. (Corresponding Author)

² Assoc. Prof., Muhammad Ali Jinnah University, Management Sciences, Karachi, Pakistan.

**DO CEO ATTRIBUTES AND CORPORATE GOVERNANCE AFFECT FINANCIAL
REPORTING QUALITY? THE MODERATING EFFECT OF FAMILY OWNERSHIP AND
BOARD GENDER DIVERSITY**

Asma Bano Qassim¹

Abstract

In Pakistan, this study examines the influence of CEO attributes, female directors, and audit quality on financial reporting quality. The study covers the period of 2016 to 2021 of 150 non-financial firms of the Pakistan stock exchange (PSE) with a sample of 750 observations. Further, we also investigate the three moderator influences of CEO tenure, CEO's experience, and audit quality on the relationship of a female board of directors and financial reporting quality. Our results show that a female board of directors is positively associated with financial reporting quality, which is a unique finding, as several studies find a negative impact of female directors on financial reporting quality. To the best of our knowledge, no other research, including in Pakistan, has investigated these three variables as moderators. To address this gap, this research explores the impact of gender diversity, audit quality, and CEO attributes on financial reporting quality in Pakistan. In addition, this study uses a large data set and a robust technique methodology to check the influence of these variables on financial reporting quality. This research offers several implications for managers, academic researchers, investors, policy makers, and shareholders, which may be beneficial for both developed and emerging countries. This study is important to the owners and investors because this research shows the main factors that affect the financial reporting quality. Furthermore, this research also provides a framework for the upcoming scholars and policy makers as this research gives a comprehensive understanding of the CEO's nature toward the financial reporting quality.

Keywords: Financial Reporting Quality, CEO Attributes, Audit Quality, Gender Diversity.

¹ Lecturer, Newports Institute of Communications and Economics, Business and Finance, Karachi, Pakistan.
(Corresponding Author)

THEORETICAL INSIGHTS INTO HOW EMOTIONAL, SOCIAL, AND CULTURAL INTELLIGENCE SHAPE EMOTIONAL LABOR AND WORK

Balsam Touaiti¹, Vilmantė Kumpikaitė-Valiūnienė²

Abstract

In today's globalized work environment, understanding and navigating cultural, social, and emotional complexities is essential for fostering collaboration, inclusivity, and resilience in diverse organizations. Emotional Intelligence (EQ), Social Intelligence (SQ), and Cultural Intelligence (CQ) are increasingly recognized as indispensable in addressing these challenges, as they empower individuals to manage emotions and relationships effectively and adapt to different cultural settings. EQ, which involves perceiving, understanding, and managing emotions, is crucial for fostering strong relationships, reducing conflict, and ensuring psychological safety. CQ, on the other hand, empowers individuals to navigate cultural differences, adapt communication styles, and collaborate effectively in diverse teams. Complementing these, SQ enhances the ability to read social cues, build rapport, and manage interpersonal dynamics. Together, these intelligences are fundamental in today's globalized workplaces, driving leadership effectiveness, organizational health, and employee well-being. This research adopts a quantitative methodology to examine the interplay between EQ, SQ, and CQ in shaping emotional labor strategies among employees in France and Lithuania, shedding light on critical challenges in international management and global leadership. By focusing on two distinct cultural contexts, the study emphasizes the importance of comparing these samples to reveal unique insights into cross-cultural dynamics and socioemotional behavior and their implications for work outcomes. The investigation delves into emotional labor practices, emphasizing strategies such as surface acting and deep acting, which are influenced by cultural norms, expectations, and individual characteristics. These practices help explain how employees regulate emotions and navigate interpersonal interactions in multicultural workplaces. Comparing the two samples provides a unique opportunity to identify both shared patterns and significant divergences in emotional labor's role across these distinct cultural settings. Such insights illuminate the underlying factors that contribute to occupational health, employee performance, and workplace adaptability. By exploring cross-cultural emotional labor and the impact of EQ, SQ and CQ, this research offers an nuanced perspective that not only advances theoretical understanding but also facilitates practical applications. The findings enable the development of tailored strategies to enhance leadership effectiveness, improve organizational health, and promote employee well-being, ultimately equipping organizations to navigate the complexities of a multicultural workforce.

Keywords: Emotional Intelligence, Social Intelligence, Cultural Intelligence, Intercultural Leadership, Emotional Labor.

¹ Lecturer, Paris School Of Business, Management, Paris, France. (Corresponding Author)

² Dr., Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

**VIRTUALLY PROVIDED SUPPORT FOR THE WELL-BEING OF GLOBAL EMPLOYEES:
TOWARDS A THEORETICAL FRAMEWORK**

Vaiva Pašakinskienė¹

Abstract

According to the United Nations, the estimated global population of international migrants reached 281 million in 2024, an increase from 275 million in 2020 (Migration Data Portal, 2025). The mentioned growth, coupled with the annual rise in global employment figures and shifting perceptions of work post-COVID-19, underscores the increasing importance of fostering flexibility towards face-to-face and online work, while opening more international opportunities. This trend further emphasizes the need for a focused discourse on assuring the well-being of global employees. The diversity of terminology used in the academic literature to describe workers with migration experience presents a significant challenge in exploring their well-being. Consequently, the term global employees has been selected for this study to emphasize the employment dimension, rather than the specific reasons for migration, which is the focus of many alternative definitions. It is well-established in the literature that global employees often encounter additional challenges in adapting to workplace environments compared to local employees. Therefore, it is essential to consider tailored and specific means of support to ensure their well-being. Given that conventional support options may not be as accessible or effective for global employees, virtually provided support will be considered as a central factor influencing their overall well-being. The article aims to propose a conceptual model of the role of virtually provided support for the well-being of global employees based on social and organisational support and well-being theories, and the reviewed literature on the well-being of global employees as well as virtually provided means of support. The model presented in this paper proposes a theoretically-based understanding of the role of virtually provided support for the well-being of global employees, opening the opportunity for further research in order to develop an overall the most efficient and applicable management framework for ensuring Global Employees' well-being.

Keywords: Global Employees, Well-Being, Virtually Provided Support.

¹ PhD Student, Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

ACTUAL PRICING STRATEGIES IN WARTIME CONDITIONS: CLASSIFICATION AND ANALYSIS

Vladyslav Avdiienko¹, Olena Chernysheva²

Abstract

For over 3 years, the Ukrainian economy has been living in wartime conditions. Some sectors of the economy are gradually recovering and even demonstrating growth. But many businesses continue to close to this day. The situation among individual entrepreneurs (IEOs) is especially threatening. According to YouControl Research, last year almost 210 thousand IEOs were closed in Ukraine, which is a record figure for the last five years and 32% more than in 2023. Among the main reasons are military operations, increased internal taxes, migration. One of the main elements of a company's strategy - pricing - comes to the fore. In an unstable economic environment, pricing strategy ceases to be a standard marketing tool - it turns into a critical factor in the survival and adaptation of a business and directly affects the profitability, competitiveness and ability of the company to maintain or expand its market share. In this study, we will consider the classification of pricing strategies, identify 8 key ones and analyze them. We will assess the advantages, disadvantages, purpose and breadth of possible application in various sectors of the Ukrainian economy. After all, the right choice of pricing strategy becomes a critically important element of the survival and development of an enterprise. We will also touch on the topic of adaptability of pricing strategies - the ability to flexibly adjust prices, use temporary discounts, price differentiation, apply dynamic pricing or combined strategies. Enterprises are increasingly implementing dynamic pricing models, which allows them to quickly respond to fluctuations in demand and supply. In addition, the popularity of strategies that take into account social aspects is growing, for example, setting special prices for vulnerable categories of the population or providing discounts to support citizens in difficult conditions. Such approaches not only contribute to maintaining customer loyalty, but also strengthen the social responsibility of business. As a result, an effective pricing strategy in martial law conditions must combine economic feasibility with ethical considerations and social sensitivity. And an effective strategy can be chosen by taking into account a number of factors: the company's market position, product characteristics, consumer solvency and price sensitivity, competitor behavior, macroeconomic situation and logistical constraints. Thus, pricing strategy is not a one-time decision, but a dynamic process that must be revised in response to changes in the market, consumer behavior and the internal state of the company.

Keywords: Strategy, Pricing, Wartime, Ukraine, Analysis.

¹ PhD Student, Ukrainian State University of Science and Technologies, , Dnipro, Ukraine. (Corresponding Author)

² Assoc. Prof., Ukrainian State University of Science and Technologies, Management and Finance, Dnipro, Ukraine.

RISK MANAGEMENT AND ENSURING ECONOMIC STABILITY IN INVESTMENT PROJECTS

Yusif Ahmadov¹, Javid Amirjanov, Sultan Ibrahimov², Asim Gojayev³

Abstract

The subject of this study is Risk Management and Ensuring Economic Stability in Investment Projects. The relevance of this topic stems from the critical need to foster sustainable economic growth in Azerbaijan, necessitating the restoration of the country's production capacity, the creation of new employment opportunities, the transition of the economy toward an export-oriented trajectory, and the provision of domestically produced spare parts for the local market. It is noteworthy that mechanical engineering plays a pivotal role in the modern economy, ensuring the economic security of the country across various sectors, in this case, agriculture. A successful precedent is the restoration of the ship repair industry, which has significantly enhanced the nation's production capabilities. Furthermore, the successful implementation of sustainable development goals both requires and introduces advanced technologies to Azerbaijan, such as next-generation networks, smart cities, the Internet of Things, and the development of cutting-edge materials. The object and subject of this study are risk management and the assurance of economic stability in investment projects. The research focuses on the development of agricultural mechanical engineering, specifically exploring the potential for establishing infrastructure to supply agricultural enterprises with both finished machinery and spare parts, alongside the establishment of export-oriented production. The primary objective of this study is to analyze the experiences of foreign countries in achieving these goals and to forecast the feasibility of implementing such a project within the context of Azerbaijan. To achieve this objective, the following tasks were undertaken: 1. Analysis of Agricultural Mechanical Engineering: Conduct a review of the current state of mechanical engineering, identifying key achievements and problematic areas. 2. Examination of Sustainable Development in the Context of Mechanical Engineering: Investigate the principles and approaches to sustainable development, their applicability to mechanical engineering, and assess the impact of advanced technologies on the sustainability and innovation of this sector. 3. Analysis of Obstacles and Challenges: Identify the barriers and challenges faced by the Republic of Azerbaijan in implementing sustainable development in mechanical engineering, encompassing technical, economic, social, and legal aspects. 4. Development of Recommendations: Based on the conducted analysis, formulate specific recommendations and proposals for establishing a robust infrastructure to promote inclusive and sustainable industrialization in the mechanical engineering sector. The results of this study are reflected in the constructed Monte Carlo models, which delineate a range of risks, and the Discounted Cash Flow (DCF) model, used to determine the optimal project budget. Based on the presented data, it can be concluded that the establishment of an agricultural mechanical engineering complex in Azerbaijan is both feasible and essential for the overall development of the country's mechanical engineering sector. Additionally, this study examines potential risks associated with the implementation of measures required for the establishment of a mechanical engineering complex, particularly those related to production diversification and contract manufacturing. Several categories of risks that could adversely affect the project's economic stability have been identified, including: •

¹ Master's Student, Azerbaijan Technical University, Baku, Azerbaijan. (Corresponding Author)

² Master's Student, Azerbaijan Technical University, Baku, Azerbaijan.

³ Independent Researcher, Baku, Azerbaijan.

Operational risks • Quality management risks • Logistical risks • Risks associated with changes in demand • Risks of quality control loss • Risks of supply chain disruptions • Risks of intellectual property leakage • Risks of dependency on contract manufacturers Each risk category is thoroughly described in the study. In addition to risk management, the study provides a detailed overview of the development of a DCF model designed to assess the economic efficiency of investment projects. This evaluation is a critical step in the decision-making process for project financing. The method enables the assessment of a project's value based on forecasted future cash flows discounted to their present value. The practical outcomes of the study are presented in the form of tables and graphs.

Keywords: Machinery, Agriculture, Investment, Risk-Management, Economic-Stability, DCF.

**AGREED-UPON PROCEDURES (AUP) IN POST-MERGER FIXED ASSET
MANAGEMENT: A FIRM PERSPECTIVE**

Claurizzanti Astri Pratiwi¹, Novrida Qudsi Lutfillah², Fitrotul Maulidiyah³

Abstract

Post-merger companies often face significant challenges in integrating fixed asset management systems, which can lead to inaccurate asset recording, inefficiencies, and inaccurate effective decision-making processes. These integration issues are critical, especially when consolidating different organizational structures and accounting practices. This study aims to analyze the implementation of Agreed-Upon Procedures (AUP) by public accounting firms in the management and verification of fixed assets within post-merger entities. The study used a descriptive qualitative method, with data collected through semi-structured interviews, participatory observation, and documentation at a public accounting firms appointed to perform fixed asset verification in a state-owned enterprise undergoing a post-merger consolidation process. The Agreed-Upon Procedures (AUP) observed in this study include both the list to floor and floor to list methods, asset tagging using QR codes, the use of a digital asset management application (PM-ASET), as well as supporting documentation through photographs and fixed asset inspection reports. The findings highlight various technical steps in the physical verification of assets, the importance of active coordination with the entity's Person in Charge (PIC), and the use of standardized checklists to ensure consistency and accuracy. Furthermore, the Agreed-Upon Procedures (AUP) process strengthens communication with clients through structured closing meetings and the presentation of reconciliation reports. This study offers practical contributions regarding the professional application of Agreed-Upon Procedures (AUP) beyond traditional financial audits, particularly in improving the reliability, accountability, and transparency of fixed asset management during complex organizational restructuring. The novelty of this research lies in the integration of digital technology and standardized procedures to enhance Agreed-Upon Procedures (AUP) effectiveness for fixed asset management in post-merger companies.

Keywords: Agreed-Upon Procedures (AUP), Fixed Asset Management, Post-Merger Companies, PM ASET Application.

¹ Independent Researcher, Malang, Indonesia. (Corresponding Author)

² Dr., Politeknik Negeri Malang, Accounting History, Malang, Indonesia.

³ Lecturer., Politeknik Negeri Malang, Malang, Indonesia.

THE IMPLEMENTATION OF PSAK 216 IN CAPITALIZING INSTALLATION COSTS INTO THE ACQUISITION PRICE OF FIXED ASSETS: A CASE STUDY OF PT PPA (THE COMPANY)

Adrianus Rien Axelle Nugroho Putra¹, Yusna Yusna², Novrida Qudsi Lutfillah³

Abstract

This study aims to analyze the treatment of fixed asset cost capitalization based on Statement of Financial Accounting Standards in Indonesia (PSAK) 216 at PT PPA (the Company), a company specializing in airport office building management. The research focuses on understanding the implementation of PSAK 216 in capitalizing installation costs into the acquisition value of fixed assets, specifically buildings, while ensuring compliance with post-recognition valuation standards. The qualitative approach adopted in this research facilitates an in-depth examination of the process and challenges encountered in applying the accounting standard. Data collection techniques include interviews with key personnel and analysis of supporting document that related to accounting records. These methods provide comprehensive insights into the Company's practices. Data analysis is conducted using the Miles and Huberman model, which encompasses multiple stages: data collection, reduction, display, and conclusion drawing/verification. This systematic approach ensures the accuracy and reliability of findings. The results indicate that the Company's treatment of fixed asset cost capitalization aligns fully with PSAK 216 provisions. The company successfully capitalizes costs attributable to the acquisition value of building fixed assets, demonstrating consistency in applying the standard. Furthermore, the study identifies best practices that facilitate compliance and enhance financial reporting accuracy within the organization. This research contributes to the broader understanding of PSAK 216 implementation in Indonesia, particularly in industries involving infrastructure management. It offers valuable insights for accountants, financial practitioners, and policy makers seeking to optimize asset management practices and align with international accounting standards. The implications extend to improving transparency and reliability in financial reporting, which are critical for stakeholders and investors.

Keywords: Fixed Asset Cost Capitalization, PSAK 216, Miles and Huberman Model.

¹ Independent Researcher, Malang, Indonesia. (Corresponding Author)

² Lecturer, Politeknik Negeri Malang, Accounting, Malang, Indonesia

³ Dr., Politeknik Negeri Malang, Accounting History, Malang, Indonesia.

THE ROLE OF FINANCIAL TECHNOLOGIES IN FINANCIAL SECTOR EFFICIENCY

Rosita Šiaulytė¹, Aušrinė Lakštutienė²

Abstract

Financial technologies play a pivotal role in upgrading the efficiency and competitiveness of the financial sector, particularly traditional institutions. Innovations such as online financial services, mobile banking, and payment terminals are critical in modernizing finance operations by streamlining processes, reducing costs, and improving service delivery. These technologies are evolving over time by integrating innovative solutions, such as artificial intelligence, blockchain and generative AI. These applied solutions not only enable traditional institutions to offer tailored, customer-centric financial products but also strengthen risk management frameworks, ensuring institutional resilience in dynamic market environments. Furthermore, investments in financial technologies have been crucial during economic downturns, such as pandemic, by fostering financial stability and increasing resilience to unforeseen scenarios. Such scenarios have encouraged traditional financial institutions to innovate, adopt advanced technologies, and explore collaborations with FinTech companies to maintain long-term profitability and adaptability. This study applied a multiple linear regression model to assess the relationship between financial technologies and the profitability of traditional financial institutions' assets and equity in the European Union. The findings showed that countries with widespread use of online and mobile banking experienced improved equity returns, benefiting shareholders and strengthening banking stability. Additionally, a significant positive influence on asset profitability signaled to bank managers that the allocation of resources worked efficiently. These results underscore the critical role of innovative financial services in optimizing resource allocation, improving profitability, and strengthening the stability of traditional business models by automating processes. These findings highlight the transformative potential of financial technologies in driving institutional efficiency, supporting customer satisfaction, and fostering collaboration across the financial sector. By leveraging technological innovations, traditional institutions not only improve their competitiveness but also contribute to broader economic growth and sustainability. This research uncovered that the integration of financial technologies represents a fundamental driver of progress within the financial sector efficiency, reinforcing the need for strategic investment and collaboration in an increasingly digitalized global economy.

Keywords: Financial Technologies, Innovation, Efficiency.

¹ PhD Student, Kaunas University of Technology, Economics, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

² Dr., Kaunas University of Technology, Economics, Kaunas, Lithuania.

IMPACT OF COMPETITIVENESS FOR ECONOMICS

Oleksandr Redko¹

Abstract

Due to scientific and technological progress, economic development, and other factors, the competitiveness of enterprises, depending on the field of activity, can also be high. Considering the current trends, we can see some forecasts in the field of batteries and autonomous power sources. According to a forecast published by OpenPR – Worldwide PR, the global market for automotive lead-acid batteries has been experiencing steady growth, with projections indicating a rise from \$36.93 billion in 2024 to \$38.54 billion in 2025. This reflects a compound annual growth rate (CAGR) of 4.4% over the period 2025–2034. Key drivers behind this upward trend include the expansion of the automotive sector, the continued dominance of conventional vehicles, the proven reliability and long service life of lead-acid batteries, increased demand in the aftermarket, strong performance in cold-start conditions, and compatibility with start-stop systems. As it may already be clear, the list of these vehicles necessarily includes electric cars, which are constantly being improved and do not stand still. For the product to be competitive and have a place always and everywhere, the quality of the finished product must be at the highest level and with a minimum percentage of product returns, as far as possible. Also, it is important to take into account that the finished product must always meet the standards and work according to the regulations that have been declared by the manufacturer, i.e., the service life must coincide with what is indicated in the regulations. The more players in the market, the more competition becomes, and here it is worth resorting to innovations, new technologies, and trying to minimize the processes of defects to maximize profits. One of the options, which can clearly illustrate this situation, can be Patent USA # 2 309 024 7 Redko V.I., Khandetsky V.S., Shembel E.M., and others. Methods and systems for non-destructive determination of fluorination of carbon powders. It vividly shows the problem that can arise in the manufacture of batteries for cars and shows how to solve these problems at the stage of production. It shows that deviations can occur during production and that materials may not be as declared. This can significantly increase the defect rate of the finished product, or the volume of the batteries may not be as declared. With the new method, it is possible to obtain these approximate values. The adoption of non-destructive testing (NDT) has significantly streamlined production processes. Material quality checks were reduced from around 48 hours to just 2, cutting inspection time by 95%. Costs dropped by 40–60% thanks to the shift from lab analysis to real-time, in-process control. Defect rates fell from 5–10% to 1–3%, while product returns decreased from 3–7% to under 1%. Recall-related expenses also became minimal, helping prevent major financial losses. These improvements boosted competitiveness and strengthened market positioning. Moreover, reduced waste and raw material loss have made production more environmentally sustainable. From this example, we can see how improvements in technologies and integration of non-destructive testing (NDT) technologies in the analysis of powdered materials significantly boost the competitiveness of firms by optimizing production workflows, cutting operational costs, and elevating product reliability. In an economic landscape driven by precision, speed, and efficiency, such innovations are not just advantageous but essential. Advanced quality control practices like NDT enhance the competitiveness of products by minimizing defects and streamlining inspection timelines. This improves financial outcomes and positions companies to respond swiftly to market dynamics. In an era of intense global competition, these capabilities are crucial for

¹ Master's Student, Ukrainian State University of Science and Technologies, Dnipro, Ukraine. (Corresponding Author)

maintaining economic resilience, meeting international quality benchmarks, and unlocking new opportunities for global market expansion.

Keywords: Competitiveness, Innovation, Economic Development, Market Growth, Product Reliability, Non-Destructive Testing (NDT).

FACTORS INFLUENCING PERFORMANCE OF DONATION-BASED CROWDFUNDING PLATFORMS: A COMPARATIVE ANALYSIS

Aurėja Charašauskaitė¹, Šviesa Leitonienė²

Abstract

Donation-based crowdfunding is a type of financing in which individuals with the help of online platforms allocate monetary contributions to specific projects, individuals, or organizations without expecting any financial return in exchange for their participation. Unlike traditional fundraising methods, this form of donation allows access to a much wider pool of potential donors, thus generating a significantly greater social impact. However, even though donation-based crowdfunding platforms share the same noble goal, their operating principles and their financial results differ, making it important to investigate what determines the performance of their activity. The aim of the research is to investigate the factors that influence the performance of donation-based crowdfunding platforms. To achieve this aim, three objectives have been set: to analyze the functioning of donation-based crowdfunding platforms; to perform a theoretical analysis of the factors determining the performance of these platforms; empirically examine the impact of these factors on the effectiveness and performance of these platforms. Comparative analysis of the crowdfunding platforms conducted reveals that the results and operational models of the platforms examined vary considerably. Nevertheless, their performance is often affected by unstable funding flows – fundraising activity intensifies during global crises, while it significantly declines once those crises end. For this reason, the literature review distinguishes between internal and external factors that can help attract more funding successfully and lead to more effective platform operations. These factors are related to the donation-based crowdfunding platforms themselves, the fundraising campaigns, and the characteristics of fundraising projects and initiators. The empirical study shows that all these factors related to the actions of these platforms, fundraising campaigns, and the characteristics of fundraising initiators are important for the performance of donation-based crowdfunding platforms. However, factors related to the fundraising campaign, such as higher fundraising goals, better quality of uploaded images, and project category, have the most positive impact on the amount of funds raised.

Keywords: Donation-Based Crowdfunding Platforms, Performance, Fundraising.

¹ Master's Student, Kaunas University of Technology, Finance, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

² Dr., Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

**THE INFLUENCE OF WORKFORCE STRATEGIES, EMPLOYEE INVOLVEMENT AND
ROLE CRAFTING ON WORK EFFECTIVENESS**

Zahra Waqar¹, Abbiha Waqar², Çetin Bektaş³

Abstract

The study explores the mediating role of employee involvement and role crafting between workforce strategies and work effectiveness by considering the human resource management (HRM) process theory and the "role crafting literature" to comprehend how workforce strategies affect employee behaviors and overall performance in the workplace. The study emphasizes the key role of employee involvement and role crafting in enhancing work effectiveness through effective workforce strategies, providing valuable insights for human resource management in emerging markets. The research method used in this study was a quantitative approach using a survey questionnaire. The theoretical model has been tested with the help of a survey questionnaire by employing a sample of 200 employees engaged in 3 leading FMCG companies in Pakistan. The findings showed that "role crafting and employee involvement" not only individually but also jointly mediate the "relationship between workforce strategies and work effectiveness". Line managers have different roles and are important in the implementation of HR policy in Pakistan. However, the research had a limitation in the sense that it did not investigate line manager roles in promoting employee involvement or role crafting. Therefore, future research can be implemented to study the attitudes and roles of these managers regarding role crafting. One essential managerial implication is that managers should utilize a powerful human resource system with unique and consistent workforce strategies to encourage employees and to enhance "employee involvement and role crafting behaviors"

Keywords: Employee Involvement, Role Crafting, Workforce Strategies, Work Effectiveness.

¹ Master's Student, The University of Lahore, Business Administration, Lahore, Pakistan. (Corresponding Author)

² Lab Instructor, Muhammad Ali Jinnah University, Karachi, Pakistan.

³ Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa University, Business Administration, Tokat, Türkiye.

EXPLORING OPPORTUNITIES FOR ENHANCING SUSTAINABLE TRADE PRACTICES BETWEEN KINGDOM OF BAHRAIN AND TÜRKİYE

Mohammad Taqi¹, Huda Najjar², Mohd Umar Farooq³

Abstract

In an era of increasing globalisation, the significance of sustainable trade practices has emerged as a key concern for nations worldwide. The Kingdom of Bahrain and Türkiye are uniquely positioned to fortify their business relations while making major commitments to sustainability due to their strategic locations at the crossroads of Europe, Asia, and the Middle East. As countries grapple with problems like resource depletion, social injustice and climate change, it is now imperative to integrate sustainable practices into trade frameworks. In recent years, Bahrain and Türkiye have established strong bilateral trade ties, as evidenced by a notable rise in trade volume and economic collaboration. Bahrain mostly sends aluminium and petrochemical products to Türkiye, while Türkiye's top exports to Bahrain are electronics, textiles, automotive parts, and machinery. Both nations are aggressively looking for ways to invest, especially in industries like technology, construction, and tourism. This study explores the potential for enhancing sustainable trade practices between the Kingdom of Bahrain and Türkiye, with a focus on the economic, environmental, and social facets of trade. Both countries are under growing pressure to implement sustainable practices that are in line with international norms and environmental protection pledges as the dynamics of global trade change. This study employs a quantitative approach containing the analysis of trade statistics between Bahrain and Türkiye with viewpoints from significant stakeholders, including government officials, corporate leaders, and environmental specialists. It is observed that by utilising Bahrain's strategic location and Türkiye's diverse industrial skills, both countries may enhance their economic connections and promote sustainability. The study also cites the need for capacity building and regulatory barriers as barriers to sustainable commerce. The study proposes policy ideas designed to foster a more sustainable trade environment, highlighting the value of shared commitment to sustainability objectives and the contribution of innovation to their fulfilment. Bahrain and Türkiye may set an example for sustainable trade practices in the region by working together more closely.

Keywords: Bilateral Trade, Bahrain, Türkiye, Export, Import, Sustainable Trade.

¹ Assist. Prof., Bahrain Polytechnic, Accounting and Finance, Isa Town, Kingdom of Bahrain. (Corresponding Author)

² Researcher, Bahrain Polytechnic, Accounting, Isa Town, Kingdom of Bahrain.

³ Senior Technical Assistant, Aligarh Muslim University, Aligarh, India.

COOPERATION AS A TOOL FOR ENSURING LOCAL FOOD SECURITY: HISTORICAL EXPERIENCE AND CURRENT CHALLENGES

Yaroslav Rybak¹, Sergii Verbytskyi², Natalia Patsera³

Abstract

Food security is not merely about the availability of food. It is about trust — trust in the process where every link, from soil to table, works for the common good. In times of global disruptions, destructive wars, and logistical labyrinths, we return to what has always been near — community, mutual support, and cooperation. Not as a model, but as a way of surviving and growing. During the interwar period, cooperation in Ukraine, especially in the western regions, played an important role not only as an economic structure but also as a form of national self-defense and cultural self-organization. In conditions of political instability and imperial dependency, cooperatives became the foundation of local resilience. The full-scale war launched by Russia in 2022 destroyed traditional logistical chains, limited access to centralized resources, and forced local communities to return to basic, intuitive forms of survival. In this context, the idea of “supporting one’s own” has gained not only symbolic but also practical meaning. Despite the tragedy, the war has reactivated dormant mechanisms of local self-organization. It opened new opportunities for rebuilding trust and turned local communities into truly economically active and socially responsible units. Despite the theoretical attractiveness of local cooperation as a tool for strengthening food security, its development in Ukraine faces several deep and systemic constraints: legal uncertainty, financial vulnerability, social skepticism and distrust among producers, and a shortage of competent leaders. All these challenges unfold against the backdrop of war — a time when basic needs often outweigh strategic planning. Yet precisely under such circumstances, a new call for cooperation emerges: transparent, trust-based, efficient, and grounded in voluntary solidarity. The experience of Central and Eastern European countries shows that where the state acts as a partner rather than a controller, cooperation grows by 15–20% annually. Ukraine needs a policy of “easy entry” into cooperative activity — with minimal barriers and maximum transparency. Cooperation is no longer limited by geography. Today, small producers can already be part of shared accounting systems, online warehouses, digital exchanges, and logistics platforms. From the interwar times, when cooperatives became centers of trade, education, self-protection, and identity, to the years 2022–2024, when in the face of war communities once again began forming networks of mutual support — we see that cooperation is a natural response to crisis. The future of cooperation depends on three things: access to tools (legal, digital, financial), dissemination of practices (through education, exchanges, and mentorship), and new bearers of the culture of trust — women, youth, community leaders. But most of all — the awareness that cooperation is not about the past. It is about the future we create together. And it is here, on the edge of survival and hope, that the metaphor emerges: cooperation as a galaxy. Not perfect, not symmetrical, but strong. Its space — is the gravity of trust. Its force — is in the orbits of collective action.

Keywords: Food Security, Cooperation, Community Resilience, War Recovery, Local Economy.

¹ Researcher, National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Kiev, Ukraine.

² Dr., National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Kiev, Ukraine. (Corresponding Author)

³ Researcher, National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine, Kiev, Ukraine.

WHAT ARE THE DETERMINANTS OF CORPORATE ENVIRONMENTAL PROTECTION INVESTMENTS? THE CASE OF EUROPEAN UNION COUNTRIES

Lina Sinevičienė¹

Abstract

Air pollution poses the greatest risk to both the environment and public health in Europe. Therefore, it is essential to transition towards an economy focused on low-emission technologies. It is crucial to develop renewable energy sources, reduce energy costs, and improve energy availability. Additionally, the introduction of more efficient and cleaner processes is vital to achieve these goals. Corporate environmental protection investments are especially important in solving environmental issues in this context, as corporations frequently operate on a large scale, utilizing substantial resources and generating considerable emissions. The research aim is to identify the main determinants that promote corporate investments in environmental protection. In the study, the analysis and synthesis of scientific literature are performed to determine the main determinants of companies' environmental investments. Trends and cross-sectional correlation analysis are performed to evaluate the relationship between companies' environmental protection investments and their main determinants. The research sample is data from European Union countries from 2014 to 2021. The research results showed that the main determinants of corporate environmental protection investments are environmental taxes, uncertainty of the price of electricity, energy consumption, public support, public education, inflation, GDP growth, CO₂ emissions, financial sector development, stock market development, interest rate, and corporate financial performance. The research findings indicated the importance of environmental taxes, as there is a significant positive relationship between corporate investments in environmental protection and environmental taxes. Promoting investments in environmental protection is important. However, it remains unclear whether these investments produce returns and contribute to the sustainable development of EU countries. Additionally, the impact of an unstable economic environment on these investments in the long run is not well understood.

Keywords: Environmental Protection Investments, Environmental Taxes, European Union Countries, Sustainability.

¹ Dr., Kaunas University of Technology, Economics, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

ON THE IRREPLACEABILITY OF LITHUANIAN SOCIAL POLICY MODEL IN THE NEAR AND MEDIUM PERSPECTIVE

Arvydas Guogis¹

Abstract

On the Irreplaceability of Lithuanian Social Policy Model in the Near and Medium Perspective Let me consider that social policy model, which was created in Lithuania during the first 30 years of restored independence, seems irreplaceable for many years ahead in the near and medium range. Indeed, the state social insurance system (Sodra) seems irreplaceable because of its 80 percentage of all social security means in the country. The taken places of Sodra in the ratings of institutions in Lithuania are for many years in the first ten most appreciated institutions. People trust in Sodra. The last survey of Vilnius, undertaken in march of 2024, shows even the 4-th place of Sodra among 18 institutions. Created private pension funds (in the first decade of 21-st century) were under constant attack from the side of some societal organizations and socially orientated experts, and finally were partially reversed, indeed. So, the bismarckian type of social insurance in the country is kept. As about the newly created system of social services in Lithuania, it is growing quantitatively and improving qualitatively, especially because of newly created services at home for elderly and disabled persons. Nobody is opposing the social services, quite the opposite, the politicians and inhabitants themselves wanting to expand them as much as possible, but the boundaries for financing of them are still seriously felt centrally and locally. What is indicatory in general about irreplaceability of social policy model in Lithuania, is the fact that the author of this publication already from 2010 was proposing the state accumulative pensions funds (as the intermediate position between Sodra and private pensions funds), but there were only few reactions from politicians or experts to this question in Lithuania. Another example of prof. Birute Visokavičienė and socialdemocrat Dobilas Kirvelis, who were propagating system of basic income for Lithuania, but they did not get any support for many years for financing projects by Lithuanian Research Council – all projects proposed by B. Visokavičienės teams were rejected. The methodological ground for typology of welfare states is the calculation of decommodification index in social security, as for old-age, disability pensions, etc. On the threshold between the centuries the decommodification index for Lithuanian social security system was at the level of continental European bismarckian states. But it seemed that private pensions funds' reform, which started in 2004, will direct Lithuanian social policy model to the side of liberal-marginal model. Nevertheless, that did not happen. As serious structural changes in social security of Lithuania were not observed for 20 years already, it is possible to make a conclusion that this model of social policy is structurally and axiologically entrenched as post-communist bismarckian-corporative-conservative, and with some traits of clientelism, - for the nearest and medium future.

Keywords: Social Policy Model, Bismarckian Type, Social Security, Social Insurance, Social Services.

¹ Prof. Dr., Mykolas Romeris University, Public Administration, Vilnius, Lithuania. (Corresponding Author)

FINTECH ADOPTION AND SUSTAINABILITY PERFORMANCE: THE ROLE OF HIGH-INVOLVEMENT HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICE

Balqish Octo Winsret¹, Intan Bella Maulana², Siti Alfiah Nurkholishoh, Dewi Junita³, Nadia
Fathurrahmi Lawita⁴, Izzatul Jannah⁵

Abstract

The development of financial technology (fintech) has brought significant changes in various aspects of business, including high-involvement human resource management practice and corporate sustainability performance. This study aims to investigate the relationship between fintech adoption, high-involvement human resource management practice, and sustainability performance in the financial industry sector. Using a quantitative approach, data were collected through distributing questionnaires to 307 companies that have adopted fintech technology in their operations. A total of 100 data were further analyzed using structural equation model analysis-partial least square to test the relationship between the variables studied. The results of the study indicate that fintech adoption has a positive and significant effect on high-involvement human resource management practice, especially in terms of increasing administrative efficiency, optimizing employee management, and increasing job satisfaction. Then the results of the study also show that fintech adoption has a positive and significant effect on sustainability performance. In addition, high-involvement human resource management practices also contribute to improving corporate sustainability performance. Furthermore, this study shows that the high-involvement human resource management practice variable acts as a mediating variable in the relationship between fintech adoption and sustainability performance. Companies that integrate fintech into high-involvement human resource management practice strategies tend to be more adaptive to change, have higher competitiveness, and are more efficient in resource management and sustainability. Theoretically, this research contributes to enriching the literature in the fields of fintech, high-involvement human resource management practice, and sustainability performance. In practical implications, the results of this study indicate that companies need to adopt and develop fintech systems in high-involvement human resource management practices to achieve optimal sustainability performance.

Keywords: Fintech Adoption, High Involvement Human Resource Management Practice, Sustainability Performance, Structural Equation Model Analysis-Partial Least Square, Quantitative Approach.

¹ Researcher, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia. (Corresponding Author)

² Researcher, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia.

³ Assist. Prof., Politeknik Negeri Batam, Accounting, Batam, Indonesia.

⁴ Lecturer, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia.

⁵ Researcher, Politeknik Negeri Batam, Batam, Indonesia.

HR AUDIT PRACTICES IN PAKISTAN: A ROADMAP TO CONDUCT HR AUDIT IN BANKING SECTOR

Farah Pervaiz¹, Ghulam Muhammad²

Abstract

This research investigates the HR audit practices adopted in Pakistan's banking sector and formulates an evolved HR audit framework specific to this regulated industry. The presented qualitative research develops an HR audit roadmap informed by HR managers' and auditors' perspectives based on grounded substantive theory. The results underscore critical challenges, including resistance to audits, limited resources, and obsolete HR systems, while illustrating the need for a systematic, strategic, and technology-oriented approach. The proposed model breaks out of the traditional confines of HR auditing. Unlike conventional HR audit models that focus mainly on compliance and operational assessments, this framework provides a holistic approach by incorporating predictive analytics, risk-based evaluations, and real-time employee data monitoring. This enables organizations to create a culture of continuous HR improvement and strategic alignment with overall business goals. The thematic analysis identifies key areas such as compliance, operational efficiency, employee engagement, and strategic alignment as central to effective HR audits. This study contributes both theoretically and practically by redefining HR audits as strategic enablers of performance and risk mitigation, rather than as tools of compliance alone. The roadmap offers a phased structure covering ethics and engagement, audit planning and execution, data handling, analysis, and feedback. It empowers banks to shift from reactive to proactive HR management, enhancing sustainability and competitive advantage. Ultimately, the research promotes broader awareness and adoption of HR audits in Pakistan's banking sector. It presents a replicable model for other high-compliance industries and establishes a foundation for future quantitative studies to evaluate its impact.

Keywords: HR Audit Practices, Compliance and Risk Mitigation, Employee Engagement, Operational Efficiency, Strategic Alignment, Substantive Grounded Theory.

¹ PhD Student, Muhammad Ali Jinnah University, Karachi, Pakistan. (Corresponding Author)

² Assoc. Prof., Muhammad Ali Jinnah University, Management Sciences, Karachi, Pakistan.

HARNESSING DISRUPTIVE INNOVATION FOR INCLUSIVE AND SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE 21ST CENTURY

Fizza Malik¹

Abstract

In this era of socio-economic encounters and environmental concerns, there is a need to explore the interface of sustainable economic development and disruptive models of innovation. Therefore, this study aims to examine the extent to which disruptive innovations interact with underlying market forces that shape economic benefits that are sustainable. While adopting a qualitative approach to assess this relationship, this study critically evaluates and amalgamates literature that is in the form of research studies that talks about the concept of Disruptive Innovation. The concept first ever coined by Christensen (1997), that sheds light on how a small firm enters a market and challenge the incumbent players in the market and gradually move up the market, has become crucial focus of scholars and researchers. This reallocation of resources is structured in a manner that bring benefits that are sustainable and environmental friendly. The key themes that are explored in this study are highlighted in the form of changing market dynamics with technology competencies and radical technological changes. These changes are also adopted by the community driven adaptations. The lifestyle and business models that respond to these changes have a positive impact on sustainable economic development. This sustainability is achieved in the form of cost effectiveness, optimal allocation of resources and preserving environment. These positive changes of disruptive market models are often moderated by the extent to which the technologies are radical and hold absorptive capacities to inculcate the desired impact. For developing economies, this concept needs to be explored in the context of how these disruptive models need to be repackaged and inculcate economic development that is sustainable. It is crucial to explore the concept in a systematic manner. The content analysis is conducted by filtering our research papers which contained "disruptive innovation". These papers were further narrowed down by area of discipline of Business and Management. The authentic sources of publications like Science Direct was used to propose a refine and logical context relevant framework that explains the theory of Disruptiveness. Since, this concept is currently attracting various arguments and urgings both in developed and emerging economies, the time period chosen is from 2018-2024. Hence, the total studies explored for this analysis are 43 studies. The main findings of the study explains that the management and business models incorporate this disruptiveness in the form of radical technological changes that enhances sustainable economic development.

Keywords: Absorptive Capacity, Disruptive Innovation, Economic Development, Radicalness, Sustainability.

¹ Master's Student, Lahore School of Economics, Philosophy in Economics, Lahore, Pakistan. (Corresponding Author)

THE ROLE OF OPEN INNOVATION IN MEDICAL DEVICE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF NAVIGATING THE EUROPEAN REGULATORY LANDSCAPE

Prarthana Shivakumar¹, Monika Petraite²

Abstract

The innovation landscape for medical device manufacturers in the European Union has profoundly changed since the introduction of the European Union Medical Device Regulation (EU MDR) in 2021. While open innovation practices offer strategic advantages in fostering technological advancement and agility, the need for compliance presents significant barriers to their practical implementation in small and medium-sized enterprises (SMEs). This study examines the interplay between open innovation and MDR compliance through a qualitative single-case study conducted at Spiegelberg GmbH, a Germany-based SME in the medical device industry. The firm specializes in developing and manufacturing neurosurgical devices and operates across more than 70 countries, making it representative of innovation-driven, internationally active SMEs navigating strict regulatory environments. The methodology of the study utilizes semi-structured interviews across multiple functional departments and applies thematic coding for analysis. As a result, five major themes emerged: Regulatory burden and innovation constraints, Market access challenges and regulatory risks, Internal organizational adaptations, External collaboration barriers, and Strategic and ethical reflections. Further subcode analysis revealed that documentation complexity, opportunity costs of compliance, and innovation fatigue are dominant internal barriers. At the same time, market access is impeded by multi-market regulatory misalignment and notified body bottlenecks. Internally, organizations face a steep regulatory learning curve and fragile knowledge-sharing networks. Externally, selective openness and limited absorptive capacity hinders effective collaboration. Strategic reflections show contradictory insights on balancing innovation needs with regulatory expectations. The findings highlight a systemic misalignment between the iterative, rapid nature of open innovation and the methodological requirements of MDR compliance. SMEs increasingly internalize innovation activities to control regulatory risks. However, structured frameworks that integrate external collaboration with robust compliance strategies can enable firms to retain agility while ensuring adherence to regulatory standards. This study contributes to the growing discourse on innovation management in regulated industries, and offers practical recommendations for SME's seeking to harmonize open innovation practices with compliance obligations.

Keywords: Open Innovation, Medical Device Regulation (MDR), Small and Medium-sized Enterprises (SMEs), Regulatory Compliance, Innovation Management, Medical Device Industry.

¹ Master's Student, Kaunas University of Technology, Kaunas, Lithuania. (Corresponding Author)

² Dr., Kaunas University of Technology, Management, Kaunas, Lithuania.

PUTİN'İN TARİH SAVAŞLARI: İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN MİLLİYETÇİLİK VE PROPAGANDA SİLAHINA DÖNÜŞÜMÜ

Taylan Seyirci¹

Özet

Bu çalışma, Vladimir Putin liderliğindeki Rusya Federasyonu'nun İkinci Dünya Savaşı'nı (Büyük Vatanseverlik Savaşı) otoriter rejimini pekiştirmek, aşırı milliyetçi ideolojiyi yaymak ve yayılcı dış politikalarını meşrulaştırmak için nasıl sistematik bir şekilde araçsallaştırdığını incelemektedir. Devlet kontrolündeki tarihsel anlatılar, medya propagandası, eğitim yoluyla beyin yıkamalar ve performatif vatanseverlik ritüelleri aracılığıyla Kremlin, Sovyetler Birliği'nin savaş dönemi fedakarlıklarını modern bir siyasi silaha dönüştürmüştür. Bu süreç, yalnızca iç politikada otoriterizmi güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda Kırım'ın yasa dışı ilhakı (2014) ve Ukrayna'nın tam ölçekli işgali (2022) gibi saldırgan eylemlere söylemsel bir zemin hazırlamıştır. Bu stratejinin merkezinde, tarihsel gerçeklerin kasıtlı çarpıtılması yer alır: Holokost ikincil bir trajedi olarak küçümsenmiş, Müttefiklerin katkıları Sovyet rolünü yüceltmek için silinmiş ve güncel rakipler askeri saldırganlığı meşrulaştırmak için faşizmle eşleştirilmiştir. Rejimin manipülasyonu birden fazla kanal üzerinden işler. Devlet tarafından dayatılan okul müfredatları, Sovyet zaferini "benzersiz bir Rus başarısı" olarak sunarak Molotov-Ribbentrop Paktı ve Batı'nın Lend-Lease yardımı gibi kritik bağlamları görmezden gelir. RT ve Rossiya 1 gibi devlet medyası, savaşın mitolojik anlatılarını yayarak Putin'in Rusya'sını Kızıl Ordu'nun anti-faşist mirasının varisi olarak tasvir eder. Yıllık Zafer Günü geçit törenleri ve Ölümsüz Alay yürüyüşleri gibi ritüeller, kişisel acıyı devlet propagandasıyla birleştirerek militarize milliyetçiliği kolektif kimliğe yerleştirir. Bu çabalar, Ukrayna işgalini meşrulaştırmak için kullanılan "denazifikasyon" anlatısında doruğa ulaşır bir iddia ki Devlet Başkanı Zelensky'nin Yahudi kökenleri ve Ukrayna'nın demokratik talepleriyle açıkça çelişmektedir. Bu taktikler kısa vadeli rejim istikrarını ve popüler milliyetçiliği güçlendirse de, uzun vadeli riskler barındırır. İçeride, tarihsel inceliklerin silinmesi eleştirel sorgulamadan uzak bir nesil yaratırken; uluslararası alanda Rusya, revizyonizmin küresel Holokost hafızası ve çok taraflı kurumlarla çatışması nedeniyle derinleşen bir izolasyonla karşı karşıyadır. Çalışma, tarihin silahlaştırılmasının yalnızca bölgesel güvenliği istikrarsızlaştırmakla kalmayıp, UNESCO'nun Rusya'nın "hibrit tarih savaşları" hakkındaki uyarılarında görüldüğü üzere küresel tarihsel uzlaşmayı da aşındırdığını savunmaktadır. Sonuç olarak, Kremlin'in geçmişi araçsallaştırması, jeopolitik gerilemesini maskeleyerek için mitlere dayanan bir rejimin kırılganlığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Büyük Vatanseverlik Savaşı, Tarihsel Revizyonizm, Rus Milliyetçiliği, Devlet Propagandası, Putin Rejimi, Hibrit Savaş.

¹ Arş. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler, Antalya, Türkiye. (Sorumlu Yazar)